

Torsdagen den 31 maj

Kl. 12.00–16.45

§ 1 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM92 Förslag till system för EU:s egna medel för perioden från 2021 och framåt *COM(2018) 328*, *COM(2018) 326*, *COM(2018) 327*, *COM(2018) 325* till finansutskottet

2017/18:FPM93 Bolagsrättspaketet *COM(2018) 241*, *COM(2018) 239* till civilutskottet

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motion

2017/18:4191 till kulturutskottet

EU-dokument

COM(2018) 286 och *COM(2018) 315* till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 juli*.

COM(2018) 336 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 juli*.

COM(2018) 340 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 juli*.

§ 3 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU30

Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem (prop. 2017/18:247)
föredrogs.

Anf. 1 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag får först be om ursäkt för att jag är så andfådd. Jag har precis haft en språngmarsch från socialförsäkringsutskottets sessionssal där vi har haft en väldigt spännande frågestund med före detta generaldirektören Ann-Marie Begler. Därefter fick jag svara på några frågor från medierna. Men nu är jag här, och vi hoppar raskt in i en debatt om regeringens proposition *Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem*.

Fru talman! Som framgår i betänkandet är premiepensionen en del av den allmänna pensionen och är, som regeringen påpekar, i grunden en socialförsäkring vars syfte är att garantera ekonomisk trygghet under ålderdomen. I propositionen beskrivs händelser i form av mycket olämpliga beteenden. I vissa fall gäller det brottsliga handlingar, som enligt Sverigedemokraterna och resten av utskottet är oacceptabla. De riskerar att leda till att pensionsspararna får en lägre premiepension än annars.

Propositionen och dess utformning utgör därför i grunden en nödvändig och välkommen reform av de övergripande villkoren för fondförvaltare som önskar etablera sig på Pensionsmyndighetens fondtorg. De får därmed vara med och förvalta svenska folkets premiepensionssparande. Dessa uppstramade regler kommer att bidra till att oseriösa eller på annat sätt olämpliga aktörer inte längre kommer att ha tillträde till fondtorget. Sverigedemokraterna har därför inte något att invända mot regeringens förslag i dessa delar.

Fru talman! När det gäller regeringens förslag om hållbarhetsarbetet har vi dock lämnat en motion med vissa synpunkter. Grunden till detta är att Svenskt Näringsliv liksom Pensionsmyndigheten, Konsumentverket och en rad andra remissinstanser anser att det kommer att vara svårt att utforma villkoret om hållbarhetsarbete vid fondförvaltning på ett lämpligt sätt. Man menar att riktlinjerna är otydliga. Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet med flera remissinstanser anser också att det inte ska ankomma på Pensionsmyndigheten att utforma den närmare innebörden av villkoret i fondavtalen.

I enlighet med dessa synpunkter menar vi att regeringens förslag om hållbarhetsarbetet är för otydligt och lämnar det alltför öppet för subjektiva bedömningar. I likhet med inkomna synpunkter på tidigare proposition, proposition 2017/18:3907 *Bättre förutsättningar för fondsparande och hållbara val*, har statliga remissinstanser såsom Konkurrentverket och Finansinspektionen framhållit att krav på rapportering om hållbarhetsarbete kan öka incitamenten för fondförvaltare att överdriva informationen och bedriva så kallad greenwashing. Det innebär att information förvrängs i syfte att försköna allmänhetens bild av ett företag eller en produkt ur miljöhanseende.

Fru talman! Sverigedemokraterna är naturligtvis positiva till öppen och transparent information kopplad till aktörernas hållbarhetsarbete. Att det finns fonder som bedriver ett hållbarhetsarbete är naturligtvis positivt. Det

är viktigt att pensionssparare kan göra ett välgrundat val. Här förhåller det sig redan i dag så att den som specifikt strävar efter att göra hållbarhetsfrämjande investeringar erbjuds en uppsjö av specialiserade sustainable investment-alternativ, som ingår i ett flertal olika miljöcertifieringsorganisationer. Det kan till exempel vara svanmärkningens fonder vars investeringar inom företag och produkter granskas, vilket försvårar green-washing.

Vi vill därför tillkännage för regeringen att den ska återkomma med ett nytt, tydligare förslag gällande hållbarhet. Det ska inte ankomma på Pensionsmyndigheten att utforma den närmare innebörden i hållbarhetskraven, där det lämnas utrymme för otydliga och subjektiva bedömningar. Vi tycker att riktlinjerna behöver bli tydligare.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 2 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Jag tror inte det finns någon annan fråga som vi debatterar här i kammaren som får lika många löpsedlar och framsidor på tidningarna som pensioner. Mer eller mindre var och varannan dag kan vi läsa om pensioner i alla dess vinklar. Det är inte konstigt, för pensioner berör oss alla genom hela livet.

För mig som socialdemokrat är grundhållningen tydlig. Den som har varit med och byggt upp vårt land ska kunna känna trygghet när man blir äldre. Många kan se fram emot en bra och aktiv pensionärstid med god ekonomi. Andra lever under mycket knappa förhållanden. Villkoren för äldre med de lägsta pensionerna måste förbättras. Jag är glad att vi i Pensionsgruppen nu är överens om att höja garantipensionerna och förbättra bostadstillägget framöver. Det är viktiga förbättringar som kommer att betyda mycket för många äldre, oftast ensamstående kvinnor.

Samtidigt har vi socialdemokrater levererat i regeringsställning och sänkt skatten för 1,7 miljoner pensionärer. Hela den orättvisa skatteklifyta som byggdes upp under de borgerliga åren är nu uttraderad på pensioner upp till 17 000 per månad och sänkt på pensioner upp till 35 000. Vi har gett ett tydligt löfte att hela orättvisan ska vara borttagen år 2020. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas lika. Till detta har vi också lagt förslag om att höja pensionerna med 600 kronor för alla dem som har jobbat ett helt liv men trots det har låga pensioner. Detta är viktiga investeringar i trygghet och ett starkt samhälle.

Dagens debatt handlar dock om en annan form av trygghet och stabilitet: tryggheten att inte bli lurad och utnyttjad inom socialförsäkringarna.

Fru talman! Det finns få saker som har gjort mig så förbannad som de senaste årens avslöjanden om hur oseriösa aktörer skott sig på pensions-spararnas pengar. Det är aktörer som aldrig borde ha sett dagens ljus, och de borde sedan länge ha suttit bakom lås och bom. Det handlar också om ett system med tydliga brister i uppdrag, kontrollfunktion och avsaknad av muskler för att möta denna företeelse.

Vårt pensionssystem finns för att ge trygghet åt alla som har varit med och byggt upp vårt land och lagt grunden för vår välfärd. Det är en central del av den svenska modellen. Därför måste också pensionssystemet vara tryggt, enkelt, stabilt och framför allt pålitligt för dagens och framtidens pensionärer. Tyvärr ser det inte ut så i dag. I stället har premiepensionen,

som är en del av pensionssystemet, varit en plats där oseriösa finansaktörer har tillåtits lura till sig stora pengar för att människor inte är experter på finansmarknaden.

Pensionsmyndigheten såväl som Finansinspektionen har pekat på allvarliga brister med dagens system. Under en tid har systemet skakats av flera skandaler, och vi har sett exempel på hur människor har lurats på sin framtida pension genom orimligt höga avgifter och direkt dåliga placeringar. Ibland har det rent av varit kriminell verksamhet där fonder tömts på pengar. Pensionsmyndigheten ska inte behöva jaga pensionsmiljarder i skatteparadis. Det som har skett äventyrar förtroendet för hela pensionssystemet, och det är fullständigt oacceptabelt i ett trygghetssystem.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vi socialdemokrater aldrig har älskat PPM. Men vi är också ett parti som tar ansvar för de överenskomelser vi ingår och den verklighet vi möter.

Med pensionsspararnas bästa i fokus har vi drivit på för att PPM-systemet ska bli enklare, med större fokus på hållbarhet, med lägre avgifter och med bättre skydd mot oseriösa aktörer. Systemet bör i grunden reformeras.

Utgångspunkten måste vara pensionsspararnas förutsättningar och intressen. Pension är ett obligatoriskt sparande. Därför måste alla människor kunna förlita sig på att systemet är tryggt. Du ska inte behöva vara finansexpert för att få en bra pension, och din pension ska absolut inte kunna stjälas.

I dag är det inte ens 1 procent av pensionsspararna som gör ett val när de kommer in i premiepensionssystemet. Alltför många som väljer fonder gör det efter att ha kontaktats av aktörer som inte har spararens bästa för ögonen. Det går inte att ha kontroll på över 800 fonder spridda över hela världen – inte för myndigheterna och än mindre för den enskilda spararen.

Det vi i dag gör i och med förslaget i SfU30, som vi yrkar bifall till, är förändringar av premiepensionssystemet som stärker den statliga kontrollen av fondtorget, höjer kraven på aktörerna och som en konsekvens också kommer att leda till ett minskat antal fonder. Samtidigt inför vi ett välkommet förbud mot marknadsföring och försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet via telefon.

Fru talman! För att säkra tilltron till premiepensionen och hela pensionssystemet krävs trygghet och förutsägbarhet för spararna. Du ska inte behöva vara expert på aktier för att tryggt kunna spara till din pension. När staten står bakom ett system måste det också vara tryggt. Dagens beslut är det första i ledet att reformera premiepensionssystemet i syfte att ge bättre trygghet och högre framtida pensioner.

Pensionsgruppen är överens om ett fortsatt arbete framöver som bland annat innehåller ett tydligare förval, ett upphandlat fondtorg och en särskild huvudman som ansvarar för att fondtorget hela tiden är tryggt och hållbart och har god kvalitet. Premiepensionen är en del av trygghetssystemet, som ska ge trygghet och skydd åt alla.

Anf. 3 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Premiepensionen är inkomstgrundad och baseras på intjänade pensionsrättigheter i premiepensionssystemet. Alla svenska arbetstagarare som är födda 1938 eller senare tjänar in till sin premiepension. För rätt till premiepension krävs att man har haft pensionsgrundande inkomst. En summa motsvarande 2,5 procent av pensionsunderlaget sätts årligen in

på ett premiepensionskonto hos Pensionsmyndigheten som är knutet till den enskilda individen. Pensionerna är livsvariga, och premiepensionssystemet är därför ett livslångt obligatoriskt pensionssparande.

Premiepensionssystemet är ett fondförsäkringssystem med staten som försäkringsgivare. Kapitalet förvaltas i fonder och sköts av fristående fondförvaltare. Pensionsmyndigheten är andelsägare i de värdepappersfonder där medlen placeras, men det är den enskilde pensionsspararen som bestämmer hos vilka förvaltare medlen ska placeras och bär den finansiella risken för detta. Pengarna ska som sagt placeras i max fem fonder enligt den fördelning som den försäkrade bestämt. Om man inte gör ett val placeras man i förvalsalternativet Sjunde AP-fonden, det så kallade Såfa. Därefter ska Pensionsmyndigheten varje år föra över nya pensionsmedel till den fond eller de fonder som spararen senast angett för sitt sparande.

Jag har sagt detta som en inledning till premiepensionssystemet, så att alla vet vad vi pratar om.

Fru talman! Premiepensionen är en viktig del av pensionssystemet och har hittills varit en väldigt lyckad satsning. Avkastningen har varit hela 7,1 procent i genomsnitt sedan starten 1994–1995. Det är mycket mer än till och med vad prognosmakarna sa. Om det går bra blir det 6 procent, sa de.

Detta är ingen garanti inför framtiden, men det indikerar en väldigt viktig sak. Det gör stor skillnad för framtida generationer om vi kan få en relativt hög avkastning. Den här avkastningen är mer än dubbelt så stor som i inkomstpensionssystemet. På 20, 30, 40 år gör det stor skillnad för många grupper. Det behövs just för de här grupperna, som kanske är födda på 70-, 80- eller 90-talet. Utredningar visar att pensionsnivåerna sjunker för dessa grupper om inga ändringar görs. Det är bra att det finns alternativ för dem som av olika skäl inte vill välja själva. Men detta är också en av de saker som vi framgent måste se över, så att risk och möjlighet till en bra tillväxt har bra balans efter ålder.

Höstens val närmar sig, och man vill ha en allmän pensionsdebatt, även om detta handlar om premiepensioner. Nuvarande regering berömmar sig för att ha sänkt skatterna. Alliansregeringen sänkte totalt sett skatterna med 16,45 miljarder. Ibland låter det i debatten som att vi höjde skatterna från 2006. Så är det inte. Vi har också varit helt med på de skattesänkningar och pensionshöjningar som man har gett uttryck för. Det finns alltså ingen opposition mot detta. Pensionärerna ska ha sin del i vårt samhälle efter ett långt arbetsliv.

Fru talman! Vi kan konstatera att det tillkommit ett antal fondförvaltare och fonder som uteslutande förvaltar PPM-kapital. Dessutom har det vid flera tillfällen inträffat händelser som har varit brottsliga beteenden. I flera fall har man använt metoder för att öka avgiften på ett vilseledande sätt. Så här kan vi inte ha det. Även om premiepensionssystemet i grunden har varit bra för pensionstagarna är det absolut inte godtagbart att några få fondbolag försöker kringgå systemen och berikar sig mer än vad som är stipulerat i raka avtal med Pensionsmyndigheten.

Pensionsgruppen och regeringen har därför i stor enighet gett i uppdrag till Pensionsmyndigheten att inkomma med ett antal förslag för att minska och eliminera risken för att man tillförskaffar sig pengar och värden på ett

otillbörligt sätt. Detta ledde fram till ett 30-punktsprogram, där vi gick igenom vilka konsekvenser förslagen skulle få om de genomfördes. Vi lyssnade också på de remissvar som kommit in.

Det hela ledde fram till antagande av 29 av dessa förslag. Vi plockade bort ett förslag som hade stora nackdelar men inte gav någon större säkerhet. För att nämna några av förslagen handlar det om krav på visst minimikapital och en viss tids avkastningshistorik, krav på objektiv värdering, samma krav på fond i fonders underliggande fonder, restriktivitet i marknadsföringen, förtydligat straffansvar vid id-kapning, regelmässig granskning av firmateknare, kontroll av riskbeteende bland fondbolagen och många fler åtgärder.

Fru talman! Det totala kapitalet har växt mycket på senare år och är nu uppe i nästan 1 100 miljarder. Om 20 år kan kapitalet ha växt så mycket som till drygt 4 000 miljarder. Då är det också viktigt att man har en bra och säker organisation för att oegentligheter ska minimeras så mycket det går, utan att valfriheten för den enskilde går förlorad. Därför är dessa 29 punkter ett första steg till förändring av premiepensionerna.

Vi har också i likhet med de allra flesta myndigheter, bolag och organisationer i dag tagit in en punkt om hållbarhet, där fondförvaltare får ett krav på att lämna hållbarhetsinformation. Denna information ska också delges alla sparare för att de ska kunna göra adekvata val. Sverigedemokraterna har lämnat in en motion om att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag i den här delen, nämligen motion 2017/18:4185. Jag yrkar avslag på den motionen.

Fru talman! Slutligen yrkar jag bifall till förslaget i socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU30.

Anf. 4 RICKARD PERSSON (MP):

Fru talman! Premiepensionssystemet är en del av våra trygghetssystem. Det är en viktig pusselbit i det pussel av allmän pension, pensionsavtal, privat pensionssparande etcetera som tillsammans blir vår slutliga pension och som ska ge en ekonomisk trygghet när vi blir pensionärer. Då måste också PPM-systemet fungera tillfredsställande. Det tycker inte jag att det gör i dag.

Pensionsgruppen har också konstaterat att det finns ett antal brister som måste åtgärdas. Det kan samtidigt sägas att PPM-systemet för många har fungerat väl och gett en god avkastning. Den bilden finns naturligtvis också. Men samtidigt vet vi att ungefär var tionde pensionssparare i premiepensionssystemet, som sätter in sina pengar där, får se sin besparing sjunka i värde, och därmed kan räkna med en försämrad pension. Det är inte ett tillfredsställande scenario i ett trygghetssystem.

En del ser sin besparing sjunka i värde på grund av att de tar en medveten risk och så att säga spelar högt. Men en inte obetydlig del förlorar på grund av att de inte har kunskap och tycker att systemet är oöverskådligt och svårt eller för att de blir mer eller mindre lurade att placera i en dålig fond genom till exempel aggressiv telefonförsäljning. Därför är det viktigt för politiker och myndigheten att göra PPM-systemet så lättförståeligt och transparent som det bara går.

Det är också så att premiepensionssystemet med alla dessa fonder som nu finns till viss del har förlorat sin legitimitet. Det visas av det faktum att det i dag är en extremt liten del av de nytilträdde pensionsspararna i systemet som gör ett aktivt fondval. Det tycker jag säger en hel del. Det var också länge sedan det gjordes några större justeringar i systemet. Pensionsgruppen har ägnat mycket tid och många diskussioner åt hur PPM-systemet ska kunna bli bättre.

Bristerna i systemet blev särskilt uppmärksammade då det framkom att det fanns oseriösa aktörer på PPM-fondtorget som inte hade pensionsspararnas bästa för ögonen utan agerade för sin egen vinnings skull. Vi har alla kunnat läsa om det i medierna. Det är Falcon Funds, Allra och fler aktörer som inte bara agerat oseriöst utan varit rena skojare och troligen också agerat rent kriminellt. Några av dem är nu föremål för Ekobrottsmyndighetens utredningar. Dessvärre har alldeles för många pensionssparare sett sina pengar gå upp i rök. Vi i Miljöpartiet tycker naturligtvis att det är helt oacceptabelt, och den uppfattningen tror jag att hela Pensionsgruppen delar.

Man kan säga att politiken och ansvarig myndighet, Pensionsmyndigheten, har agerat utifrån en önskan om hur pensionsspararna borde agera. Men när spararna inte agerar så, bland annat beroende på ett överskådligt och svärbegripligt system, måste politiken helt enkelt tänka om. Ur den aspekten är det bra att vi nu lyfter fram det så kallade förvalsalternativet, det vill säga Sjunde AP-fondens förvaltning av pensionspengarna, som ett reellt alternativ. Det är ju trots allt så att det är där människor som vare sig vill eller kan ägna åtskillig tid åt att sitta och jämföra olika fonders avkastningshistoria eller till exempel avgifter väljer att mer eller mindre passivt placera sina pensionsbesparingar. Sjunde AP-fonden, förvalsalternativet, har över tid visat sig vara ett bra alternativ då det har gett en ganska god avkastning. Politiken och systemet måste anpassa sig till det.

Vi lägger nu här i dag fram förslag på ett antal åtgärder till förbättringar i PPM-systemet som utgår från Pensionsmyndighetens så kallade 30-punktslista. Pensionsgruppen kommer sedan ytterligare att initiera olika utredningar för att få ett mer lättförståeligt och enkelt PPM-sparande. Arbetet är inte klart i och med dagens debatt och beslut. Vi fortsätter det arbetet i Pensionsgruppen.

I sammanhanget vill jag ändå passa på att ge en eloge till Pensionsmyndigheten som på tämligen kort tid tog fram ett omfattande åtgärdsprogram, inte minst för att säkra upp för oseriösa aktörer på fondtorget. Det har myndigheten gjort ganska bra. Av alla punkter till förbättringar i systemet – jag ska inte nämna alla här – vill jag särskilt lyfta fram att vi nu stoppar möjligheten till aggressiv telefonsäljning där pensionssparare har riskerat att luras in i dåliga fonder med höga avgifter och dålig avkastning. Det krävs nu faktiskt ett egenhändigt undertecknat godkännande vid flytt eller byte av fonder. Det har inte krävts innan, vilket är ganska förvånande.

Som miljöpartist vill jag naturligtvis särskilt peka på att ett fondavtal om att få finnas på premiepensionssystemets fondtorget ska innehålla villkor om hållbarhetsarbete vid fondförvaltning där man tar hänsyn till miljömässig och social hållbarhet. Det tycker vi i Miljöpartiet är jättebra.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! För mig belyser förslaget verkligen det som är angeläget för mig och Centerpartiet. Det är att man själv ska kunna påverka sin pension och det utfall man får den dagen man blir senior och slutar arbeta. Någon allmänpolitisk debatt om pensionssystemet tänker jag inte ha här. I dag handlar det om premiepensionen och hur vi ska få den förbättrad.

Jag vill direkt besvara det som Rickard Persson från Miljöpartiet sa om att det var negativt att själv agera i premiepensionen och själv bestämma vilken fond man vill förvalta sina pensionspengar i. Vi vet i dag att 94 procent av dem som har placerat sina pengar i fonder på fondtorget har fått en bättre inkomstpension än från systemet. Det stämmer inte att det är negativt. Det finns vissa negativa fonder. De personer som har förlorat är de som har spelat, skulle jag vilja säga, på olika alternativ.

I dag handlar det om att förbättra premiepensionen och göra den mer rättssäker. Tanken på att vi skulle få en premiepension – en del på 2 ½ procent – att själva bestämma över och möjliggöra att få en bättre pension uppkom när vi gjorde om vårt pensionssystem i början på 1990-talet. Vi hörde från Lars-Arne Staxäng att i dag var marknadsvärdet på de pengar som finns i premiepensionen 1 000 miljarder. Om bara 20 år kommer det att vara 4 900 miljarder. Det är skillnad det!

Sparande till pensionen är långsiktigt. Det betyder att det är våra barn, och framför allt barnbarn när man är i min ålder, som kommer att få del av de pengar som finns på fondtorget om man är med och placerar sina pengar där. Vi har haft olika diskussioner om premiepensionens vara eller inte vara. Men i vår gemensamma överenskommelse i Pensionsgruppen som vi visade i december kommer premiepensionen att vara kvar, och det kommer att finnas många olika fonder att välja på. I samband med att det blev skandaler och oegentligheter och rent av kriminella fonder på fondtorget som erbjöds till allmänheten reagerade vår nuvarande statsminister, Stefan Löfven, och sa att han var redo att överge premiepensionen. Det vill inte vi från Centerpartiet vara med om. Däremot ska vi göra systemet rättssäkert, och det är det som dagens debatt handlar om.

Vi ska fortsätta att ha ett öppet fondtorg med många olika fonder att välja mellan. Men vi ska se till att det blir säkert. Vi ska ställa krav på vilka som får placera sina pengar där när det gäller hur mycket muskler, pengar och andra fonder de har att förvalta som visar att de också kan behandla pensionsfonder. Det gäller alltså förvaltningen, och det gäller som sagt att det finns en verksamhet som är och som historiskt sett har varit seriös.

Det betyder att ingen ska kunna lura personer per telefon att placera sina pengar i fonder. Det är viktigt med rådgivning och att man ska kunna skriva under med sin egenhändiga namnteckning om man gör byten. Det är därför vi föreslår ett förbud mot telefonförsäljning av fonder.

Det finns en viktig del i förslaget: Pensionssystemet ska vara hållbart. Självklart gäller det ur miljöhänsyn, men hållbarheten handlar också långsiktigheten i att placera sina pengar på fondtorget. Långsiktigheten handlar om att veta att man från den första dag man arbetar ska kunna placera sina pengar och medvetet kunna göra ett val för att påverka sin pension. Detta är viktigt. Då måste det finnas en långsiktighet och en hållbarhet i att pensionssystemet fungerar som det gör och att vi ska ha fonder.

Från Centerpartiets sida är vi övertygade om att Såfa – det ansvar som staten har för att förvalta pengar när man inte placerar själv – ska finnas kvar och vara viktigt. Men vi ska också kunna påverka själva och vara aktiva på fondtorget. Därför, fru talman, är det angeläget att i detta sammanhang nämna att informationen till våra ungdomar om denna möjlighet är viktig.

Det är viktigt med information till allmänheten över huvud taget om att denna möjlighet finns, om hur och vad man gör och om att det inte är speciellt svårt.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på Sverigedemokraternas motion.

Anf. 6 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Fru talman! Solveig Zander sa att jag är negativt inställd till att människor gör egna val på fondtorget. Det är inte riktigt sant. Solveig Zander kanske noterade – eller kanske inte noterade – att jag sa att det också finns en bild där PPM-systemet för många har fungerat väl och gett en god avkastning.

Men man måste ändå säga att legitimiteten för systemet haltar när det är så extremt få människor, under 1 procent, som gör ett aktivt val på grund av att systemet är oöverskådligt, svårbegripligt och kanske inte i alla delar transparent. Då har vi ett problem; det tror jag att också Solveig Zander håller med om. Det är bland annat detta vi försöker åtgärda.

Vi är överens i Pensionsgruppen om att vi genom de olika åtgärdsförslag vi nu lägger fram ska komma till rätta med en del av denna problematik. Då kanske en del känner sig föranledda att göra aktiva val.

Den bild du gav av min inställning var lite missvisande.

Anf. 7 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Då missuppfattade jag Rickard Persson, och jag tar självklart tillbaka det jag sa.

Men du sa nu att det är under 1 procent som gör aktiva val. Det beror på vad man menar med aktiva val. Det är *en* sak att man kommer in och väljer första gången. Men det är betydligt fler än 1 procent som sedan omplacerar och är aktiva på fondtorget. Ett aktivt val kan också vara att man vidhåller den placering man gjorde vid det första tillfället. Det är ett aktivt val, men det framgår inte att man har varit inne och flyttat på sina fonder. Det är alltså betydligt fler än 1 procent som gör ett aktivt val.

Vi ska ha en legitimitet för det system vi har; det är viktigt. Det är precis därför vi gör om premiepensionen så att det blir en aktiv förvaltare och tydliga kriterier för när, var och hur man kan placera sina fonder på fondtorget. Det är otroligt viktigt, och om detta hoppas jag att vi är fullkomligt överens.

Anf. 8 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Fru talman! Ja, det är vi. Det är just därför vi lägger fram förslag om dessa åtgärder. Som jag sa tidigare är detta en del av processen att göra ett rimligare PPM-system. Denna process kommer att fortsätta. Diskussionerna i Pensionsgruppen kommer att fortsätta. Det finns andra förslag som ligger på gruppens bord för diskussion gällande ytterligare förbättringar av PPM-systemet på olika sätt.

Arbetet fortsätter alltså, och vi är överens om detta. Jag har inget mer att tillägga, fru talman.

Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det är därför det är så viktigt – och det vill jag verkligen att Miljöpartiet ska hålla med om – att vi får mycket bättre information om att premiepensionen finns, om att vi kan välja själva och om att det ger en mycket större och bättre möjlighet till att få en högre pension.

Där brister samhället i dag. Vi har i dag ingen information på gymnasiet till ungdomar som står beredda att ge sig in arbetslivet om att denna möjlighet finns. Det finns inte heller någon information om hur man går till väga.

Om vi vill att det ska bli fler som är aktiva – och med det menar jag att man förvaltar sina pengar på fondtorget – måste vi medverka till att alla i samhället vet och förstår att denna möjlighet finns och att de kan utnyttja den.

Jag tror uppriktigt sagt inte att Miljöpartiet har någonting emot det. Men det är viktigt att vi också driver detta i Pensionsgruppen och inte bara talar om kriterier, översyn och så vidare. Vi måste också driva på för en omfattande samhällsinformation om den viktiga möjligheten att placera sina pengar på fondtorget. Valfrihet och möjligheter att själv påverka är A och O för Centerpartiet.

Anf. 10 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Jag har sagt det tidigare i kammaren, och jag upprepar det: Jag är stolt över att vi i början av 90-talet nådde en blocköverskridande överenskommelse om att skifta ett finansiellt instabilt pensionssystem till ett finansiellt stabilt system.

Sedan handlar det naturligtvis om att följa hur det går för individerna som är i detta system. Det innehåller en del som vi inte hade prövat förut. Det är det som vi diskuterar i dag, nämligen premiepensionen. Syftet var att människor skulle känna att de rådde över och hade makt och inflytande över placeringen av en del av detta under livet växande kapital.

Till en början skulle hälften, 9 procent, sättas av till premiepension. Men vi, bland andra Liberalerna, kände att det här var en väldigt stor del av pensionen som skulle placeras i något som vi inte hade prövat förut. Vi landade därför på 2 ½ procent, och det tror jag var mycket klokt.

Vi ser att i huvudsak har det här varit en framgång. Det har varit lyckosamt att möjligheten har funnits för människor att själva placera sina pengar. Men vi har också fått se avarter, och det är de avarterna, de kriminella avarterna, vill jag mena, som vi råder bot på i det beslut vi ska ta i riksdagen. Jag yrkar därför bifall till förslaget i SfU30 och avslag på motionen.

Jag ska inte upprepa vad det är för säkerhetsåtgärder som vi har satt in, för det har tidigare talare gått in på, men jag tror att vi har kommit väldigt långt nu i att garantera människor att de här pengarna inte kommer att bli så att säga kriminellt behandlade. Det är viktigt att också gå vidare och täppa till ytterligare hål som kan upptäckas och att allmänheten känner att vi har argusögon på vad som händer här. Detta ska sedan utvecklas vidare, och vi ska göra ändringar i andra delar av pensionssystemet. Men det är inte det som dagens debatt handlar om.

Jag vill säga en sak till när det gäller premiepensionen. Jag tror att det är en fördel att man redan tidigt i livet, genom att tvingas sätta sig in i vad detta med premiepensionssystem betyder, börjar fundera över vad som egentligen händer med pensionen. De flesta ungdomar tycker att pensionen ligger så himla långt bort och att den inte är något att fundera över. Intresset är minimalt hos många. Men kanske, genom att man här måste göra ett eget aktivt val, blir det några som ändå sätter sig in i det hela och inser att det är livsinkomsten som blir avgörande. De kanske också hör hur mor- och farföräldrar diskuterar vilken pension de har och de svårigheter som finns. Kanske de då inser vad det innebär att börja jobba så tidigt som möjligt och också funderar över hur man disponerar sin ekonomi i övrigt.

Med detta sagt yrkar jag alltså bifall till förslaget i det här betänkandet. Jag är övertygad om att Pensionsgruppen fortsätter att följa utvecklingen i alla de delar som pensionssystemet handlar om, för det behövs förbättringar lite här och var. Det har vi hört i ett av inläggen tidigare i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 4 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU26
Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner (prop. 2017/18:176)
föredrogs.

*Utökade möjligheter
till arbetsplatsinspek-
tioner*

Anf. 11 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 1.

Vi ska nu debattera ett betänkande om utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner. I grund och botten är det bra och nödvändiga förändringar som genomförs och som handlar om att man har en möjlighet att inspektera så att de som arbetar på våra arbetsplatser i Sverige har rätt att vistas i landet och har rätt att arbeta här. Det är en självklarhet att det är så det ska gå till. Det är också viktigt att man har möjlighet att göra den här sortens inspektioner utan att föränmäla detta, för det tjänar kanske inte alltid så mycket till annars. Att bara titta på villkor som uppstår när man väl är på plats eller vilka som är närvarande då ger inte riktigt samma möjligheter som vid oannonserade inspektioner.

Från Sverigedemokraternas sida har vi valt att lägga en följd motion rörande detta ändå. Det handlar om en liten, liten förändring som vi skulle ha velat se i lagstiftningen. Nu föreslås att man ska få göra oannonserade arbetsplatsinspektioner, men de ska endast få göras inom vissa verksamhetssektorer, nämligen sådana som i förväg har identifierats och som lyder under ett EU-direktiv om vilka kriterier som ska få gälla. Det ska vara risksektorer där man vet att det är vanligt förekommande att personer arbetar trots att de inte har rätt att vistas i landet.

Det kan tyckas klokt vid en första anblick att man begränsar sig till de områden där man vet att det är en hög risk för detta. Men det är fortsatt så, som bland annat påtalas av Advokatsamfundet i remissvaret, att det skickar ganska märkliga signaler till aktörer inom andra branscher som då vet att de är safe och inte behöver oroa sig för arbetsplatsinspektioner. Det

finns också påtagliga risker för att man som oseriös arbetsgivare kanske byter bransch för att kunna hålla liv i möjligheten att utnyttja våra system och människor i förekommande fall. Det kan också finnas enstaka arbetsgivare som verkar utanför de här riskbranscherna men som man har fått vissa tecken på att man bör undersöka, men då har man inte möjlighet till det eftersom just den arbetsgivaren, den här företagaren, verkar utanför de branscher som man har identifierat i förväg. Då står man där och måste försöka lösa detta på annat sätt. Vi tycker inte att det är rimligt, utan det måste givetvis kunna gå att agera snabbt och utreda och inte på detta vis skicka märkliga signaler.

Det här skapar egentligen också ett steg av onödigt byråkrati, skulle man kunna säga. Man motiverar det här med att polisen ska kunna genomföra sina prioriteringar och allokera sina resurser korrekt. Det utgår jag från att polisen gör ändå. Vad det här innebär är ett extrasteg. Det är fortfarande polisen själv som ska bestämma och identifiera de här branscherna, visserligen enligt vissa direktiv, men det är fortfarande myndigheten själv som avgör.

Det här är något som andra remissinstanser har påtalat men kanske åt andra hållet – de vill att om man ska begränsa det här ska det vara tydligt begränsat i lagen vilka verksamheter som man får göra arbetsplatsinspektioner på och vilka man inte får göra det på för att man ska ha tydliga förutsättningar som arbetsgivare och veta vad som gäller. Vi menar att även där är det rimligt att man har samma villkor för alla arbetsgivare, det vill säga det är möjligt att göra arbetsplatsinspektioner överallt och när som helst. Det ska inte finnas onödiga steg av byråkrati där polisen först måste besluta om att rikta in sig på den specifika branschen för att sedan rikta in sig mer inom själva verksamheten, utan vi utgår från att polisen själv har kompetensen att prioritera behoven och allokera sina resurser. Det är i princip det man säger också när det gäller att det är polisen som ska identifiera de här risksektorerna, alltså att polisen vet hur det ska prioriteras och identifieras. Det finns ingenting som säger att de inte kommer att göra ens så. Det borde rimligtvis kunna gå att via regleringsbrev eller något uppmana till att fokus självklart ska ligga på dessa sorters branscher, men jag ser inte riktigt att man har förklarat varför en uteslutning av möjligheten att genomföra inspektioner på andra håll och inom andra verksamheter skulle behövas.

Fru talman! Jag yrkar alltså bifall till Sverigedemokraternas reservation om att stryka ett litet andra stycke så att arbetsplatsinspektioner kan få genomföras överallt.

Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Gemensamt för papperslösa är att de befinner sig i en extremt otrygg och utsatt situation. De tvingas leva gömda i ständig rädsla för att bli upptäckta, omhändertagna och utvisade. De är här av en mängd olika skäl och är ofta helt utlämnade till arbetsmarknadens skuggsida där skrupelfria arbetsgivare inte drar sig för att utnyttja deras situation. Många tvingas arbeta till mycket låga löner och under usla arbetsvillkor med långa arbetsdagar och veckor, bristande säkerhetsutrustning med mera.

Det finns många vittnesmål om hur papperslösa har utnyttjats för löner långt under kollektivavtalets miniminivåer och till omänskliga villkor i övrigt. Av rädsla för att förlora sin försörjning och skickas ut ur landet vågar få papperslösa vända sig till myndigheterna och än mindre kräva sin rätt gentemot den arbetsgivare som utnyttjar dem. Hotet att bli angiven till gränspoliserna är för stort.

Utöver det mänskliga lidande som utnyttjandet av papperslösa innebär bidrar det även till en osund konkurrens på arbetsmarknaden och mellan företag. Arbetsgivare som betalar kollektivavtalsenliga löner har svårt att konkurrera med arbetsgivare som bara betalar en bråkdel av detta i lön. Seriösa arbetsgivare med sjysta löner och villkor riskerar att konkurreras ut av oseriösa arbetsgivare. Det finns därför all anledning i världen att förändra lagstiftningen för att stävja den här utvecklingen. Men Vänsterpartiet tycker ändå att delar av regeringens förslag inte är helt rätt väg att gå. Det gäller tre punkter.

För det första: I propositionen föreslås att Polismyndigheten ska få utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner för att motverka att arbetsgivare anställer personer som saknar rätt att arbeta här och för att förhindra att människor utnyttjas. Det framstår närmast som att det bara är av omsorg om de papperslösa som regeringen lägger fram förslaget.

Vänsterpartiet kan dock konstatera att så inte är fallet. Om regeringen på allvar hade haft för avsikt att motverka utnyttjande av papperslösa borde man ha lagt fram en hel del andra förslag.

Av propositionen framgår tydligt att polisen i samband med dessa inspektioner har rätt att genomföra inre utlänningskontroll om det framkommer skäl för att genomföra en sådan. Om polisen har skäl för att besluta om inre utlänningskontroll är den som omfattas av kontrollen skyldig att överlämna pass eller andra handlingar som visar att hen har rätt att vara i Sverige.

Syftet med förslaget är alltså inte enbart att upptäcka och lagföra oseriösa arbetsgivare som anställer och utnyttjar papperslösa. Förslaget ger även polisen utökade möjligheter att i samband med arbetsplatsinspektion genomföra inre utlänningskontroll i syfte att upptäcka, omhänderta och utvisa papperslösa. Mycket riktigt presenterades förslaget också första gången som en del av regeringens strategi för ett bättre fungerande återvändande.

Vänsterpartiet anser att det endast är de arbetsgivare som anställer och utnyttjar papperslösa som bör vara föremål för polisens arbetsplatsinspektion – inte de papperslösa. Det är arbetsgivaren som bör lagföras och tilldelas straff och sanktion – inte de papperslösa. Om regeringen på allvar vill förändra situationen för papperslösa arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden bör fokus ligga på arbetsgivarna.

TCO konstaterade följande i en artikel om förslaget:

”Att göra det svårare för exploaterande arbetsgivare att komma undan är helt rätt. Men om man menar allvar med att motverka utnyttjande är dagens inspektioner och regelverk felkonstruerade. Eftersom den papperslösa riskerar utvisning till följd av inspektionerna kan de inte utöva de rättigheter som samma lagstiftning ger dem.

Det är helt enkelt omöjligt att stärka deras rättigheter med samma åtgärder som ska sätta dit dem. Migrationskontrollen och kontrollen av arbetsgivare måste hållas åtskilda.”

Vänsterpartiet håller helt med om detta. Utöver det faktum att regeringens förslag ger polisen utökade möjligheter att genomföra inre utlänningskontroller i syfte att upptäcka och utvisa papperslösa riskerar förslaget att leda till profilering och trakasserier av vissa grupper på arbetsmarknaden, oavsett legal status.

För det andra, fru talman, håller Vänsterpartiet med regeringen om att det finns mycket starka skäl att höja den särskilda avgiften för arbetsgivare som utnyttjar papperslösa. Det nuvarande beloppet är för lågt, och en höjning av avgiften kan ha en avskräckande effekt.

Men vi tycker också att andra åtgärder bör övervägas gentemot de arbetsgivare som anställer och utnyttjar papperslösa. Antalet påföljder för dessa arbetsgivare, i form av såväl den särskilda avgiften som andra straffrättsliga påföljder, är ganska lågt jämfört med antalet inspektioner som genomförs och antalet papperslösa som identifieras. Det finns goda skäl att se över lagstiftningen och titta på om det finns annat och mer att göra.

Slutligen, för det tredje: Det finns ett antal förändringar i lagstiftningen som skulle underlätta för papperslösa att tillvarata sina rättigheter på arbetsmarknaden och göra det möjligt att komma åt de arbetsgivare som utnyttjar dem som billig arbetskraft.

Utlänningslagen ändras så att den som har arbetat utan arbets- eller uppehållstillstånd avkriminaliseras. Dagens lagstiftning, där både arbetsgivaren och den anställda kan straffas för det illegala arbetet, skyddar i praktiken de oseriösa arbetsgivarna.

Vi menar att arbetsgivarna bör bära hela straffansvaret för själva anställningen. Det skulle förbättra möjligheterna för papperslösa att kräva löner och arbetsvillkor i enlighet med lagar och avtal samt att utnyttja rätten att få skadestånd och ersättning från arbetsgivaren. Vi återkommer till riksdagen med ett förslag om detta vid ett senare tillfälle.

Dessutom bör lagstiftningen skärpas så att arbetsgivare som utnyttjar papperslösa till låga löner ska bli skyldiga att betala mellanskillnaden mellan den lön som de betalat ut och den lön som gäller i branschen. Arbetsgivaren ska kunna tvingas att betala skadestånd för kränkande behandling till den som har utnyttjats.

Med detta, fru talman, ställer jag mig bakom reservation 2.

Anf. 13 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Christina Høj Larsen, för ett intressant anförande!

Jag skulle vilja börja med att omformulera en av de första meningarna som sas. De som här kallas papperslösa har en sak gemensamt, nämligen att de vistas i landet utan rätt att vara här. De har antingen fått avslag på en ansökan om att vara här eller över huvud taget inte kontaktat svenska myndigheter om att de har tagit sig över våra gränser och nu vistas i vårt land.

Det var ett anförande som var fullt av tal om deras rättigheter, som ska tas till vara. Det ställdes också en fråga om vad regeringen avser; gör man detta av omsorg om de papperslösa och för att man vill att deras situation ska förändras?

Jag vet inte riktigt vad regeringen vill – de byter ju åsikt lite hur som helst – men jag vet att vi vill förändra situationen för dem som är här illegalt och som kallas papperslösa av Vänsterpartiet med flera. Vi vill nämligen att de inte ska vara här. Har man inte rätt att vistas i vårt samhälle ska man inte vara i vårt land. Vi tycker att det är en självklar del av att upprätthålla våra lagar och regler.

Vi har faktiskt en reglerad invandring till Sverige. Det brukar, åtminstone ibland, höras från Vänsterpartiet att även de står bakom att det ska vara någon form av reglerad invandring.

Men mot bakgrund av det anförande vi precis har hört känner jag att det är befogat att än en gång fråga om Vänsterpartiet menar att vi ska ha en reglerad invandring. Menar Vänsterpartiet i så fall att den ska efterlevas? Och hur ska man göra detta om man konsekvent kallar dem som stannar trots ett avslagsbeslut papperslösa och talar om dem som personer som ska tas om hand?

Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Såvitt jag vet är samtliga partier i Sveriges riksdag för en reglerad invandring. Ofta säger man, lite slarvigt, att huruvida man är för eller emot reglerad invandring handlar om huruvida man vill att gränserna ska vara öppna eller stängda. Men det vi diskuterar i riksdagen är ju hur regeringen ska se ut; hur ska lagstiftningen se ut? Där har vi väldigt olika åsikter.

Det som vi diskuterar i dag – när det gäller arbetskraftsinvandringen – handlar om hur och vad man ska göra för att människor inte ska utnyttjas på arbetsmarknaden. Det är detta som regeringen till synes har i fokus. Då är det ju intressant att diskutera vad som fungerar.

Människor som är väldigt otrygga på arbetsmarknaden kommer inte att säga ett enda ord, fru talman, om vad de utsätts för. Den risk för utvisning som de löper är nämligen så mycket värre än det grova utnyttjande som de utsätts för dagligen. Kunskapen om detta är mycket bred och mycket entydig från fackligt håll.

Det som vi pratar om är alltså vad som fungerar bra och vad som inte fungerar bra. Vänsterpartiets syn på den reglerade invandringen skiljer sig väldigt mycket från Sverigedemokraternas, och det är jag nöjd med.

När det gäller arbetskraftsinvandringen har vi två tydliga krav. Det ena är en behovsbedömning, eller behovsprövning. Vi vill veta att det finns ett behov av arbetskraften, så att det inte bara är så att arbetsgivaren behöver billig arbetskraft. Det andra kravet är att det ska finnas ett bindande arbetserbjudande som gör att personen som anställs får de utlovade rättigheterna och möjligheterna tillgodosedda.

Anf. 15 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Christina, för svaret, även om det inte riktigt gav svar på alla mina frågor.

Ja, vi har definitivt olika syn på hur själva regleringen ut; det kommer vi nog att ha under lång tid framöver. I vissa delar har vi liknande syn, och i ganska många delar har vi det inte.

Men min fråga var egentligen denna: Pondera att Vänsterpartiets regler gällde för arbetskraftsinvandringen. Vore det i detta läge fortfarande rätt att kalla personer som stannar i landet trots att de enligt Vänsterpartiets regler inte har rätt till det för papperslösa? Vore det även i det läget rätt att tycka att man bara ska vara i kontakt med dem som underlättar för dessa personer att vistas i landet? Eller är det så att personer också kan begå fel genom att stanna i landet utan att ha rätt till det?

Det är självklart så att det är svårare för den som riskerar att utvisas ur landet att berätta eller att klaga på sina arbetsvillkor. Det förstår jag också; det är en självklarhet. Samtidigt är det för mig en självklarhet att beslut som fattats och regler som ställts upp måste följas. Jag vill också ändra dem, men fram till att de har ändrats tänker jag inte behandla personer som att det vore andra regler som gällde.

De regler som finns måste följas. Det är grundläggande i en rättsstat, menar jag. Det är därför som jag tycker att det är viktigt att genomföra fler arbetsplatsinspektioner, helst inom alla branscher – som föreslås i vår reservation – just för att man ska kunna hitta de felaktiga villkoren.

Jag är medveten om att det är svårt för den personen, men jag är också medveten om att den person som arbetar här, trots att personen är medveten om att man saknar rätt till det, begår ett fel.

Jag undrar: Menar Christina Höj Larsen att personer som stannar trots att de inte har rätt till det inte gör något fel alls?

Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Även i Vänsterpartiets Sverige kommer det att finnas papperslösa. Även med Vänsterpartiets regler kommer det att finnas människor som av olika skäl finns kvar i landet.

Jag ber oss alla att fundera över alternativen, fru talman. Alternativet är ett samhälle med så stark repression att vi alltid vet var alla är. Alternativet är ett samhälle där människor, så snart tillståndet går ut, på något sätt förvaras eller fängslas. Alternativet är en repression som är så stark att polisen hela tiden ska befinna sig på arbetsplatser.

Jag hyser ingen som helst tvekan om att Sverigedemokraterna gärna vill ha ett väldigt auktoritärt och repressivt samhälle. Det tycker jag framgår av samtliga förslag, också av det senaste förslaget om att människor begår lagbrott om de hjälper sina medmänniskor. Det skulle också innebära en omfattande repression, en omfattande kontroll av varandra i samhället. Jag vill inte ha ett sådant samhälle.

Jag vill ha ett fritt och öppet samhälle. Jag vill att vår polis och lagstiftning ska användas för verkliga brott och inte för att jaga och kontrollera människor. Det kommer jag och Vänsterpartiet att fortsätta att kämpa för. Jag är övertygad om att Paula Bieler kommer att göra exakt det motsatta.

Anf. 17 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tryggheten på jobbet ger människor trygghet i vardagen. Det är grunden för ett starkt samhälle.

Därför är arbetet och arbetets villkor centralt i de allra flesta människors liv. Det formar oss, det ger oss möjligheter eller begränsar oss.

Arbetet och arbetets villkor är centralt också för arbetarrörelsen och för oss socialdemokrater.

Maktförhållandena på arbetsmarknaden avgörs av flera olika faktorer där facklig organisationsgrad och facklig styrka är viktiga.

För oss socialdemokrater är det självklart att alla som jobbar i Sverige ska ha goda villkor och en lön som det går att leva på.

Internationell handel och öppenhet gentemot andra länder är avgörande för vårt välstånd. Men den fria rörligheten inom EU eller utanför EU betyder inte att det är fritt fram att utnyttja människor som kommer till Sverige för skydd eller för att arbeta.

Konkurrens mellan företag ska bygga på kompetens och inte på inte på dåliga arbetsförhållanden.

Fru talman! Otrygga anställningar har fått fäste inom ett antal branscher i Sverige. Inom delar av arbetsmarknaden kan man se en negativ förändring. Den utvecklingen riskerar att accelerera om inte arbetsmarknaden förändras och om vi inte stoppar oseriösa arbetsgivares utnyttjande av svart arbetskraft som inte har rätt att vistas i Sverige.

Kort sagt måste vi ha ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Betänkande SfU26 *Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner* handlar just om detta. Det handlar om människors trygghet, och det handlar om ordning reda på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag vill ta chansen att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och till propositionen.

I Sverige finns det en viss grundläggande reglering av arbetsmarknaden i lagstiftningen. I dag kan polisen göra kontroller i form av husrannsakan, om det finns skäl att misstänka brott.

I och med den föreslagna lagändringen kommer polisen att få möjlighet att göra stickkontroller inom riskbranscher. Regeringens syfte är att ge Polismyndigheten utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner. Det är helt enkelt för att förebygga att arbetsgivare anställer personer som inte har rätt att vistas i Sverige. Denna förändring är riktig, viktig och nödvändig.

Den arbetsgivare som har en utlänning anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige måste i dag betala en särskild avgift. I dag uppgår den avgift som ska betalas för varje anställd till ett halvt prisbasbelopp. Om överträdelsen har pågått längre än tre månader är avgiften ett helt prisbasbelopp.

Förslagen i propositionen handlar om en fördubbling av avgifterna. De två förslagen – utökad rätt till inspektioner och fördubblad sanktionsavgift för oseriösa arbetsgivare – kommer att leda till en bättre ordning på den svenska arbetsmarknaden.

Fru talman! Därför yrkar jag bifall till propositionen. Den skapar ordning och reda, den slår emot de oseriösa arbetsgivarna och den värnar den svenska modellen. Den svenska modellen ska utvecklas, inte avvecklas.

Anf. 18 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Mathias Tegnér! Vi håller i grunden med varandra i stora delar i det här avseendet. Men det som vi har yrkat på i vår reservation är egentligen en smärre förändring, men den är inte obetydlig. Jag läser om propositionstexten och betänkandetexten, men jag har svårt att finna en motivering till att man avstyrker det som Ekobrottsmyndigheten

lyfter fram, att det bör finnas en möjlighet att genomföra arbetsplatsinspektioner även i andra branscher än dem som kan identifieras enligt direktivets villkor. Sveriges advokatsamfund påtalar att det skickar märkliga signaler till verksamheter inom andra branscher.

Jag hittar ingen riktig motivering. Det närmaste jag hittar är att man säger att flest personer som inte har rätt att vistas i landet arbetar inom risksektorerna. Det är givet att det är risksektorer och att det är där som det finns störst behov. Men det innebär inte att det inte finns behov av att kontrollera andra branscher. Det innebär inte att det inte finns några risker att anställa även inom andra branscher. Det innebär definitivt inte något svar på farhågan om att man skickar märkliga signaler när man begränsar sig till vissa branscher. Det skickar en signal om att det inte kommer att genomföras några kontroller i andra branscher, att man inte värderar kontrollerna av dessa branscher lika högt.

Jag efterfrågar en motivering till att man vill begränsa möjligheten till arbetsplatsinspektioner på det här sättet att hela branscher måste identifieras. Det möjliggör för enstaka branscher att systematiskt byta bransch för att undvika kontroll i stället för att regeringen helt enkelt kan styra via regleringsbrev och annat.

Självklart ska prioriteringen vara riskbranscher, men det ska vara möjligt överallt.

Anf. 19 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater tycker, som sagt, att ordning och reda måste råda på svensk arbetsmarknad. Det måste också råda i lagstiftningsarbetet.

Som jag ser det är det rimligt att höja avgifterna för oseriösa arbetsgivare som anställer personer som inte har rätt att vistas i vårt land. Där är vi också eniga.

Vi tycker också att det är rimligt att polisen får utökade resurser och möjligheter att genomföra stickkontroller just i riskbranscher.

Men som Paula Bieler och Sverigedemokraterna föreslår och dessutom beskriver som en liten förändring – vilket faktiskt inte är med sanningen överensstämmande, tycker jag – att man ska kunna göra stickkontroller på hela arbetsmarknaden skulle i princip innebära att polisen kan göra husrannsakingar över hela den svenska arbetsmarknaden utan att misstänka brott.

En sådan förändring är orimlig och oproportionerlig. Det som händer här är att man som en tjuv om natten förändrar viktiga principer som är centrala i rättsstaten, till exempel att det ska finnas skäligen misstanke som grund för att genomföra en husrannsakan.

Att då göra en förändring på hela arbetsmarknaden innebär ganska stora risker, och det finns ingenstans en beskrivning av att det mer effektivt skulle bekämpa den kriminalitet som vi faktiskt är eniga om att vi vill bekämpa.

Kort sagt: Anledningen till att vi inte bifaller det som du föreslår är att det inte förefaller vara verksamt. Däremot är det orimligt och oproportionerligt.

Anf. 20 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Mathias Tegnér, för det svaret! Det hade varit intressant att ha med det i både proposition och betänkande. Det är väl något man kan ta med sig framöver, om man fortsatt sitter i regeringsställning: att man kanske mer tydligt ska svara på remissinstanser och motioner.

Men jag tycker fortfarande att det inte är heltäckande. Ja, det öppnar för stickkontroller överallt, men man kan ju fortsatt styra. Självfallet ska man rikta in sig och prioritera. Jag tycker samtidigt att detta är viktigt. Det finns remissinstanser som säger att man ska veta vad som gäller. Det är fortfarande myndigheten ensam som ska avgöra vilka som är riskfaktorer, och det behöver inte annonseras någonstans. Det kommer alltså fortfarande att ske plötsligt på sina håll.

Men man kommer då efter ett tag att kunna identifiera var detta sker. Den enda skillnad jag egentligen kan se är att det blir ett extra fördröjningssteg och möjligheter för oseriösa arbetsgivare att skifta branscher. Det finns också en möjlighet att man kanske inte uppdaterar sig om var riskfaktorerna finns för att man begränsar sig till att genomföra kontroller inom de branscher som man redan har identifierat som riskbranscher. Och det skickar fortsatt signaler om att man kontrollerar vissa branscher mer än andra.

Det är klart att det kommer att få följd effekter. Jag har oerhört svårt att se hur man inte kan förstå vikten av signalpolitik, inte minst efter de uttalanden som man gjort de senaste åren när man har börjat inse hur det är med vissa omständigheter i alla fall.

Min fråga kvarstår egentligen. Hur man än vänder och vrider på det blir det en inskränkning i rätten att undslippa husrannsakan, så att säga. Det sker ändå, och det behöver inte förannonseras. Men effekten av att man måste ta ett extra beslut inom myndigheten blir ju bara ett byråkratiskt förlängningsbeslut. Det ger en möjlighet att flytta branscher, men det är fortfarande en möjlighet att det sker när som helst.

Anf. 21 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! Jag tyckte nästan att Paula Bieler med emfas argumenterade för att regeringens proposition är rimlig. Det är ju precis så: Man har i dag möjligheten att prioritera inom Polismyndigheten. Det är Polismyndigheten som redan i dag ska göra den prioriteringen. Det är nämligen kopplat till redan befintlig lagstiftning.

Det som görs handlar om att myndigheten som helhet måste fatta beslut om var man gör prioriteringar. Det är ett sätt att hindra att godtycke smyger sig in i detta agerande. Det handlar just om det skäl som Paula Bieler argumenterade för. I praktiken ger detta Polismyndigheten lika goda verktyg som det förslag som ni har, men det här förslaget är mer rättssäkert.

Kort sagt: Regeringens proposition är välavvägd. Er förändring är orimlig och oproportionerlig. De avvägningar som är svåra i det här fallet handlar om detta: Å ena sidan ska man ta krafttag i kampen mot organiserad brottslighet och för ordning och reda på arbetsmarknaden. Å andra sidan vill man inte ge carte blanche för att genomföra stickprov på hela arbetsmarknaden. Det är rimligt att Polismyndigheten som helhet tar beslut om vilka branscher som är riskbranscher.

Nota bene – jag vill säga det igen – det finns ingenting som tyder på att Sverigedemokraternas förslag är mer effektivt i kampen mot organiserad brottslighet, utan det är bara oproportionerligt i sina effekter.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet

§ 5 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU29
Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet (prop. 2017/18:173)
föredrogs.

Anf. 22 LINUS BYLUND (SD):

Fru talman! Församlade ledamöter! Underhållsstödet är enligt min mening ett av de mest självklara stöden i vårt välfärdssystem. När relationen mellan föräldrar inte fungerar eller fungerar så dåligt att man inte kan komma överens om ekonomin måste det finnas ett skydds nät, så att detta inte drabbar barnen.

När människor som tagit ett gemensamt beslut att skaffa barn, vilket med få undantag på yttersta marginalen innefattar samtliga föräldrar, inte längre vill leva tillsammans finns det en rad praktiska och ekonomiska saker som föräldrarna måste lösa sinsemellan för att situationen i så liten utsträckning som möjligt ska drabba barnen eller barnet.

Den här uppgiften löser många föräldrar alldeles utmärkt på egen hand. Man kommer överens om hur barnen ska bo, vad respektive förälder ska finansiera och så vidare. Detta kan tyckas självklart för många, men tyvärr fungerar det inte så för alla föräldrar. Tyvärr finns det många i övrigt vuxna och myndiga människor som inte hanterar denna uppgift.

Orsakerna varierar naturligtvis från fall till fall, men resultatet blir i slutändan att barn riskerar att hamna i kläm. I de absolut flesta fall där barnet eller barnen lever tillsammans med endast en förälder är denna förälder en kvinna – en mamma. Det finns, vill jag poängtera, självklart fall där det är tvärtom, men det hör inte till vanligheterna. Det är primärt dessa föräldrar – ensamstående mammor, om man så vill – som underhållsstödet är till för.

Fru talman! Att vara den förälder som barnet varaktigt bor hos, den så kallade boföräldern, innebär naturligtvis inte bara en ekonomisk svårighet. Det är boföräldern som kommer att dra hela eller åtminstone lejonparten av lasset under barnets uppväxt vad avser vab, föräldramöten, läkarbesök, tandläkarbesök och så vidare. Det är hundratals små saker som på gott och ont påverkar boföräldrarnas vardag men även dennes ekonomi avseende saker som ska köpas in.

Därför, menar Sverigedemokraterna, är det viktigt att underhållsstödet är väl avvägt och därmed kan utgöra ett stöd för de föräldrar som annars skulle ha svårt att få ekonomin att gå ihop. Vi välkomnar således den åldersdifferentiering som nu är föreslagen.

Men, fru talman, vi menar att det finns mer att göra, framför allt på två punkter.

De föräldrapar där den ena föräldern är boförälder och de ekonomiska mellanhavandena föräldrarna emellan sköts utan Försäkringskassans inblandning använder inte sällan nivån på underhållsstödet som mall för hur mycket den frånvarande föräldern ska betala till boföräldern. Det kan faktiskt vara rimligt i de fall då den frånvarande föräldern har en svag ekonomi. Men tyvärr används dessa nivåer även i fall där den frånvarande föräldern har goda möjligheter att bidra med mycket mer. Sverigedemokraterna vill därför att det grundligt utreds hur man på olika sätt ska kunna öka det ekonomiska ansvarstagandet för den frånvarande föräldern. Kort sagt: Det är inte rimligt att ekonomiskt utsatta mammor ska behöva driva civilrättsliga processer mot pappor som är höginkomsttagare och som ändå bara bidrar med absolut minimum.

Vidare har Sverigedemokraterna i många år lyft förslaget om att indexera underhållsstödet, så att det automatiskt följer prisutvecklingen i samhället. Det fortsätter vi att göra. Med jämna mellanrum märker riksdag och regering att underhållsstödet halkat efter prisutvecklingen och att den summa som för några år sedan ansågs vara ett rimligt stöd nu inte räcker till. På det följer det diskussioner om tior och hundralappar för att man ska komma upp i samma reella stöd som tidigare.

Jag har svårt att se några vettiga argument för att inte skyndsamt indexera underhållsstödet och på så sätt undvika risken för att det halkar efter.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

I detta anförande instämde Paula Bieler och Heidi Karlsson (båda SD).

Anf. 23 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i socialförsäkringsutskottets betänkande 29 om ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet och avslag på motionen.

Vi vet att behoven är olika för barn beroende på ålder och att kostnaderna därför ökar när barnen blir äldre. Det är därför vi tidigare har infört en åldersdifferentiering av underhållsstödet. Nu föreslår vi att det höjs ytterligare med 150 kronor per månad för barn som är mellan 11 och 14 år och med 350 kronor för barn som har fyllt 15 år. Underhållsstödet blir då 1 573 kronor per månad för barn som är under 11 år, 1 723 kronor per månad för barn som har fyllt 11 år och 2 073 kronor per månad när barnet har fyllt 15 år. Detta förslag till differentiering och ökningarna av beloppen gör att underhållsstödet bättre motsvarar de faktiska kostnaderna för barn i olika åldrar.

Underhållsstödet är till för att garantera att de barn som har föräldrar som inte bor tillsammans får en viss försörjning från samhället när en förälder som är bidragsskyldig inte fullgör sin underhållsskyldighet.

Underhållsstödet är ett stöd till barnet. Det är ett sätt att se till att alla barn garanteras en viss försörjning. Det är inte en generell inkomstförstärkning, utan det är barnets behov som ska täckas.

Grunden är att föräldrar som inte bor tillsammans själva ska komma överens om underhåll till sina barn. I första hand är det föräldrarna själva som redan i dag har det ekonomiska ansvaret för sina barn. I första hand är det också redan så att föräldrarna har, och tar, det egna ansvaret. Underhållsstödet är till för de barn där det inte fungerar.

Vi kan alla önska att det inte skulle behövas något underhållsstöd från samhället över huvud taget, men det vore totalt verklighetsfrånvänt. Föräldrar uppmuntras och uppmanas redan i dag att komma överens, men underhållsstödet är en garanti för barnet när det inte fungerar. Vi ska inte straffa barnen för att föräldrar inte kommer överens, inte tar sitt fulla ansvar eller inte har förmåga att betala. Här är det barnets rätt som ska vara prioriterad.

Underhållsstödet är inte inkomstrelaterat, just utifrån att det är ett stöd till barnet. Det är till för att alla barn ska garanteras en försörjning och ska utgå från barnets behov, inte föräldrarnas. För oss är det en viktig del av den svenska modellen att det är barnens behov som är i centrum för underhållsstödet. Barns behov varierar med ålder, och därför är det här betänkandet så viktigt för barnens rätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 6 Lag om försäkringsmedicinska utredningar

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU22
Lag om försäkringsmedicinska utredningar (prop. 2017/18:224 delvis)
föredrogs.

Anf. 24 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Vi ska nu övergå till en debatt om socialförsäkringsutskottets betänkande gällande en ny lag för försäkringsmedicinska utredningar. Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Fru talman! I dag utförs försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan inom ramen för tidsbegränsade överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. För att skapa en sammanhållen lagstiftning om försäkringsmedicinska utredningar och stärka skyddet för de försäkrade som ska genomgå en försäkringsmedicinsk utredning föreslår regeringen att det ska införas en lag som innehåller bestämmelser om att landstingen ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan.

Utskottet och även Sverigedemokraterna står i stort bakom regeringens förslag till lag om försäkringsmedicinska utredningar. Det finns i dag flera brister, bland annat en osäkerhet om vilka lagar och bestämmelser som är tillämpliga. Variationerna ute i landet är påtagliga när det gäller hur många utredningar som begärts, och man har även sett samarbetsproblem mellan landstingen.

Så som Inspektionen för socialförsäkringen i sitt remissvar framhåller kan det mycket väl vara så att den försäkrade tycker att det är ”tryggare och mer ’neutralt’” att bli utredd av hälso- och sjukvårdspersonal som har

landstinget som huvudman än om det sker inom ramen för Försäkringskassans verksamhet.

Fru talman! Sverigedemokraterna har dock lämnat en följdmotion med anledning av förslaget med ett antal synpunkter. SKL och de flesta landsting är, precis som vi, oroade över att det kan innebära undanträngningseffekter för patienter i behov av vård när landstingen tar över ansvaret. I dag är det orimliga vårdköer, och det är brist på läkare och annan sjukvårdspersonal. Vi har helt enkelt en vård i kris.

Det är naturligtvis bra att det finns en viss flexibilitet i det här lagförslaget, till exempel att landstingen kan anlita privata alternativ samt att det kommer att betalas ut ersättning för att genomföra utredningarna.

Vi anser dock att man inte löser någonting som inte fungerar enbart med en ny lag. För att skapa förutsättningar för landstingen att kunna hantera uppdraget med försäkringsmedicinska utredningar menar vi att regeringen på allvar också måste åtgärda de mycket allvarliga brister som vi i dag ser inom sjukvården och satsa resurser på sjukvården. Vi menar att de ersättningar som i dag utlovas för att genomföra de här utredningarna inte räcker.

Hälso- och sjukvården har som sagt i dag allvarliga brister i form av en vårdgaranti som inte på långa vägar håller måttet och sjukvårdspersonal som hellre arbetar inom andra branscher. Sverigedemokraterna har en rad förslag till åtgärder för vården. Arbetsmiljön och villkoren behöver förbättras, och tillgängligheten måste ökas. Vi vill införa ett vårdgarantikansli, snabbspår till akuten, specialistvård snabbare till äldre med mera, även om vi inte ska gå in i en vårddebatt här.

För att utreda konsekvenser och effekter av den nya lagen, det vill säga om det här kan innebära vissa undanträngningseffekter, vill vi att den utvärderas och vid behov revideras inom 24 månader. I betänkandet framgår att regeringen i sin proposition skriver att man ska utvärdera verksamheten, men vi vill verkligen tidsbestämma detta.

Fru talman! Vi anser vidare att det är viktigt att försäkringsmedicinska utredningar verkligen bidrar till att hjälpa människor att hitta sin arbetsförmåga och få adekvat hjälp av relevanta myndigheter eller instanser inom sjukvården. Syftet måste vara att färre människor hamnar mellan stolarna och får den hjälp de ska ha. Syftet ska inte vara att finansiera kostnadsbesparingar.

Fru talman! Vi menar därför att regeringen bör ta på större allvar att flera remissinstanser kritiserar regeringens förslag att de försäkringsmedicinska utredningarna inte ska räknas som hälso- och sjukvård. Inspektionen för socialförsäkringen menar i sitt remissvar att det kan ge upphov till konsekvenser för den försäkrade om försäkringsmedicinska utredningar inte ska vara en del av hälso- och sjukvården.

De poängterar även att sjukskrivningsprocessen kräver att bedömningen ska ske med samma medvetenhet, systematik och professionalism som andra åtgärder inom hälso- och sjukvården, vilket vi håller med om. Det kan också öka rättssäkerheten och möjligheterna att lämna in klagomål på utredningen, om det ingår i hälso- och sjukvården.

Även LO framhåller i propositionen att det för den försäkrade måste framstå som obegripligt varför den försäkringsmedicinska utredningen

inte ska betraktas som hälso- och sjukvård när det är fråga om en medicinsk utredning där diagnos, funktionstillstånd, aktivitetsbegränsningar med mera ska redovisas.

Vi har förståelse för det som framkommer i betänkandet angående att detta är komplicerade frågor, men det vi föreslår är att regeringen åtminstone borde lyssna till remissvaren och utreda dels konsekvensen av nuvarande förslag, dels möjligheten till att försäkringsmedicinska utredningar ska kunna räknas som hälso- och sjukvård utan att det för den skull skapar undanträngningseffekter för övrig hälso- och sjukvård.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 25 PHIA ANDERSSON (S):

Fru talman! I detta betänkande behandlas regeringens proposition *Lag om försäkringsmedicinska utredningar*. I regeringens proposition lämnas förslag som syftar till att skapa en sammanhållen lagstiftning om försäkringsmedicinska utredningar. Förslaget syftar också till att stärka den försäkrades integritet och säkerhet just under dessa utredningar. Förslaget till lag innehåller bestämmelser om att landstinget ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Förslaget ger därutöver landstingen möjlighet att sluta avtal med ett annat landsting om att utföra de uppgifter man får ansvar för.

Precis som Julia Kronlid sa utförs i dag utredningar som har begärts av Försäkringskassan inom ramen för tidsbegränsade överenskommelser mellan staten och SKL.

När försäkringsmedicinska utredningar utförs ska patientskadelagen, patientdatalagen och patientsäkerhetslagen vara tillämpliga enligt förslaget. Utredningarna ska enligt förslaget utföras av legitimerad läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal hos en vårdgivare.

Regeringen föreslår att det ska införas en bestämmelse som tydliggör att försäkringsmedicinska utredningar inte ska utgöra hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen. Exempelvis innehåller hälso- och sjukvårdslagen grundläggande bestämmelser om målet med hälso- och sjukvården och vård efter behov. Den som har det största behovet går först i vården. Detta blir svårt att tillämpa på en verksamhet som utför försäkringsmedicinska utredningar, eftersom sådana utredningar inte har ett vårdsyfte. Ansvaret för försäkringsmedicinska utredningar omfattar dessutom inte de personer vars vårdförmåner i Sverige baseras på EU-förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen. EU-samordningen har inte tillgång till de försäkringsmedicinska utredningarna men omfattas ändå av hälso- och sjukvårdssystemen.

Utredningarna ska ge en bedömning av den försäkrades funktions- och aktivitetsförmåga och ska sammanställas i ett skriftligt utlåtande till Försäkringskassan.

Landstingen kommer att få full kostnadstäckning för att göra de försäkringsmedicinska utredningarna eftersom Försäkringskassan betalar för varje utförd utredning samtidigt som landstingens statsbidrag för hälso- och sjukvård inte påverkas.

Lagen och övriga lagändringar som görs med anledning av den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Regeringen har för avsikt att en tid efter det att lagen har trätt i kraft utvärdera verksamheten och

dess effekter. Det finns därför ingen anledning att tidsbestämma när så ska ske, som det föreslås i Sverigedemokraternas motion.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 7 Redovisning av skatteutgifter 2018

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU24
Redovisning av skatteutgifter 2018 (skr. 2017/18:98)
föredrogs.

Anf. 26 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Nu är det dags för skatteutskottets betänkande 24, där vi behandlar skrivelse 98 *Redovisning av skatteutgifter 2018*.

Skatteutgifter är i huvudsak stöd som uppstår genom särregler i skattelagstiftningen. För att kunna avgöra om det rör sig om en skatteutgift och till vilket belopp den uppgår måste det finnas en jämförelsenorm för skattesystemet. Det är i avvikelserna mellan jämförelsenormen och skatteregeln som skatteutgiften uppstår.

Regeringen redovisar skatteutgifterna varje år i en skrivelse. Sverigedemokraterna har de senaste åren uttryckt synpunkter på skrivelsen. Vi gjorde detsamma med anledning av Riksrevisionens rapport på området tidigare i år.

Det finns en poäng med principen om enhetlig beskattning. Skatteutgifter är ett sätt att införa stöd till olika ändamål genom lägre skatt i stället för bidrag, med målet att till exempel uppnå ett önskat beteende eller påverka beteenden. Sverigedemokraterna menar inte att det per definition är något fel med ett sådant stöd, men vi menar att det också måste vara möjligt att följa hur en skatteutgifts effekter förändras. Det kräver i sin tur att jämförelsenormen är någorlunda stabil och att jämförelsenormerna utgår från någorlunda likartade principer. I händelse av att en sådan norm ändras måste också ändringen och orsaken till denna förklaras.

Vi sverigedemokrater har tidigare i den här typen av debatter ställt oss frågande till att de finansiella tjänster som är momsbefriade inte räknas som skatteutgifter. Det är något som regeringen nämner i skrivelsen, men det förklaras inte varför. Exempel på momsbefriade finansiella tjänster är courtage, depåavgifter, gireringar med mera. Däremot är tjänster som inkasso, kreditupplysning och rådgivning belagda med 25 procents moms. Man skulle därmed kunna säga att det finns fyra momssatser i Sverige. 25 procent är den normala, sedan är det 12 procent på livsmedel med mera, 6 procent på böcker och tidningar och 0 procent på bank-, finansierings- och försäkringstjänster.

Riksrevisionen konstaterade i sin rapport att skatteutgifterna behöver kvantifieras för att utgiftsutvecklingen ska kunna följas och för att de ska kunna prövas på motsvarande sätt som utgifter på anslag. I 2016 års skrivelse var dock drygt en tredjedel av de 153 redovisade saldpåverkade skatteutgifterna inte kvantifierade, enligt Riksrevisionen. I årets skrivelse

Prot. 2017/18:123

31 maj

*Lag om försäkrings-
medicinska utred-
ningar*

*Redovisning av
skatteutgifter 2018*

menar regeringen att de inte har kunnat kvantifieras, men det går inte att utläsa någon anledning till att det är så.

För att man enkelt ska ta till sig och förstå skattesystemet, det vill säga att kravet på transparens ska upprätthållas, menar vi att även utvecklingen av skatteutgifter bör redovisas på ett lika lättbegripligt sätt som utgifterna på anslag. Som jag tidigare har antytt i anförandet finns ofta ett mål för införandet av en avvikelse från jämförelsenormen, det vill säga en anledning till att man har dragit på sig en viss skatteutgift. Riksrevisionen har påpekat att det inte går att utläsa hur skatteutgifter på utgiftsområdet är kopplade till målen för respektive område. Även det gör det svårare att utvärdera huruvida målen uppnåtts eller inte, vilket gör det svårare att analysera effektiviteten av respektive åtgärd.

Syftet med redovisningen av skatteutgifter är också att jämföra faktiska skattesatser med respektive normalskattesats. Redovisningen ska också ge svar på varför skatteutgifter finns och vilka problem de är avsedda att bekämpa i samhällsekonomin. Redovisningen har också ett pedagogiskt syfte i att beskrivningen visar hur beskattningen av olika skattebaser ser ut i förhållande till varandra.

Redovisningen av skatteutgifterna lämnar också utrymme för analyser av skatteutgifternas effekter och ändamål. Det är utgångspunkten. Men jag menar att redovisningen kan förbättras avseende samhällsekonomiska effekter, i synnerhet när det gäller skattesubventionerade anställningar och även för inkomst- och mervärdesbeskattning.

De skattesubventionerade anställningarna har missbrukats av såväl borgerligt som socialdemokratiskt ledda regeringar, inte minst i syfte att dölja de destruktiva effekterna av den förda massinvandringspolitiken. Det har bland annat handlat om instegsjobb som enbart har kommit nyanlända invandrare till del. Det har varit nystartsjobb för långtidsarbetslösa, som förvisso har gällt alla långtidsarbetslösa, men den uttalade målsättningen har även här varit att gynna utlänningar på svenskars bekostnad – eftersom invandrare är överrepresenterade bland långtidsarbetslösa.

Under mandatperioden har nystartsjobb tagits bort från skatteutgiftsredovisningen. Jag vet inte om det är rätt eller fel i sig, men den typen av analys behöver definitivt göras – alltså vad effekterna av dessa olika skattegynnade jobb har varit. Även andra åtgärder, till exempel sänkt restaurangmoms, har haft liknande syfte, med motiveringen att invandrare är överrepresenterade i den branschen.

Sverigedemokraterna menar att det saknas en tydligare sammanställning av anställningar med nedsatta skattekostnader för arbetsgivare vid anställningar av grupper i samhället som anses ha särskilda behov av stöd in i arbete. Det är helt centralt för redovisningen av skatteutgifter att även denna typ av skatteutgifter finns med i en avsevärt mer tydlig och detaljerad form. Kostnadseffektiviteten för varje enskild åtgärd bör framgå i termer av antal anställningar per skattekrona. Det är viktigt att kunna väga den mot den väntade effekten av exempelvis generellt sett lägre inkomstskatter och arbetsgivaravgifter.

Detta är helt nödvändigt för att redovisningen ska vara tillförlitlig och komplett med avseende på skatteutgifter inom avdelningen inkomst av tjänst och allmänna avdrag. Att arbetsmarknadspolitiska skatteutgifter och skattesanktioner redovisas och förklaras är dessutom viktigt som en del i arbetet med att bedöma de samhällsekonomiska konsekvenserna av olika

typer av stödfunktioner på arbetsmarknaden. Även effekterna på sysselsättningen är en viktig aspekt av de skatteutgifterna.

Riksdagen har uttalat att regeringen bör analysera enskilda skatteutgifters samhällsekonomiska effektivitet och sysselsättningseffektivitet. Det är positivt att den årliga skrivelsen om skatteutgifter kommer att utvecklas i det avseendet. Sverigedemokraterna vill se en kvantifierad sammanställning för varje enskild skatteutgift med deklaration om effekt per skattekrona. Det bör till exempel framgå hur många jobb som tillkommit tack vare en skatteutgift om sänkt arbetsgivaravgift om det har varit skatteutgiftens syfte. På så sätt kan både beslutsfattare och allmänhet bilda sig en klar och tydlig uppfattning om varje skatteutgifts kostnadseffektivitet.

En norm för en skatteutgift är en standardiserad skattesats som används som utgångspunkt för den avvikelse som skatteutgiften utgör. I regeringens skrivelse finns beskrivningar av definitioner av sådana normer vad gäller norm för indirekt skatt på förvärvsinkomster, mervärdesskatt och punktskatter. I fråga om inkomstskatt finns det däremot ingen enhetlig norm för skattesatsen för olika inkomstslag. Det innebär att redovisningen uppfattas som inkonsekvent. I redovisningen anges att undantagen från normen har blivit en norm i sig, vilket inte är ett legitimt skäl för att undgå redovisning. Där saknas alltså en tydlig motivering.

Fru talman! SD har i betänkandet redogjort för hur redovisningen bör kompletteras med motiveringar av de skatteutgifter och skattesanktioner som faktiskt existerar. För inkomst av tjänst bör redovisningen innehålla särskilda justeringar av skatt i förhållande till riksgenomsnittet, bland annat avdrag för resor och dubbel bosättning med mera i anslutning till arbetet. Vi menar att det inte är rimligt att skatteutgifter existerar bara för sakens skull, att man inte definierar syftet med dem eller mäter om syftet blir uppfyllt.

Sammanfattningsvis vill Sverigedemokraterna se att redovisningen av skatteutgifter utvecklas i syfte att uppnå största möjliga transparens. Med anledning av det yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 1 i betänkandet.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 27 OLLE FELTEN (-):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2.

Syftet med den årliga redovisningen av skatteutgifter är att beskriva avvikelser från en enhetlig beskattning inom ett visst område, till exempel inkomstskatt, kapitalvinstskatt eller mervärdesskatt. För att bilden ska vara komplett finns det också skatteutgifter som innebär mer skatt än normen. Dessa kallas skattesanktioner.

Skatteutgiftsredovisningen är en viktig komponent vid sidan av annan information om skatter i statsbudgeten för den som vill sätta sig in i och förstå vårt komplexa skattesystem. Den kan ge en bild av hur alternativkostnaden, det vill säga ökade eller minskade skatteintäkter, skulle se ut om en enhetlig skattesats använts för de olika posterna.

Om man vill ge en öppen, transparent och korrekt bild av hur verkligheten ser ut måste man utgå från objektiva kriterier och göra en samlad redovisning av varje skatteutgift på ett korrekt sätt. För att kunna göra det måste man etablera en strikt norm för olika grupper av skatteutgifter. Det

kan till exempel vara 25 procents moms eller genomsnittlig kommunal-skatt, beroende på vilken skatteutgift som avses. Nyttan av en skatteutgift beskrivs som en samhällsekonomisk effekt och påverkan på sysselsättningen.

Det finns tyvärr inte mycket av sådan analys i regeringens redovisning. Det är allvarligt eftersom riksdagen har krävt en sådan uppföljning vid varje debatt av detta slag de senaste åren. Regeringen undanhåller därmed viktiga fakta om skatteutgifternas effekter för det svenska folket.

Ett bra exempel på detta problem är inkomstskatt, där det inte finns någon norm för själva skattesatsen för olika inkomstslag, det vill säga tjänst, näring och kapital. Regeringen beskriver situationen så här: "Det finns ... ingen gemensam norm för vilken skattenivå som ska gälla för de olika inkomstslagen tjänst, kapital och näringsverksamhet. Olika skattenivåer är således förenligt med normen."

Regeringen redovisar, föga förvånande, inte något skäl för att inte hålla en gemensam norm för skatt på inkomst. Om det inte finns en sådan norm, varför inte konstruera en? Hur svårt kan det vara? Min tolkning är att regeringen är för bekväm för att uppfylla riksdagens krav.

Fru talman! Redovisningen omfattar totalt 175 olika skatteutgifter. Förra gången regeringen fick i uppdrag av riksdagen att utveckla redovisningen så att den ger en mer objektiv och heltäckande beskrivning av de olika skatteutgifterna och deras effekter var för ett år sedan. Då gjorde man en utvecklad redogörelse av *en* skatteutgift. I år har man ökat antalet med hela 100 procent, det vill säga att i år är det *två* skatteutgifter av 175 som man gör en utvecklad redogörelse av.

Regeringen borde kunna åstadkomma en betydligt vassare redovisning av skatteutgifter. Den aktuella redovisningen är ett uttryck för arrogans mot riksdagen i och med att man så tydligt gör avsteg från riksdagens beslut. Men den sporten är ju regeringspartierna väl bevandrade i. Nu lämnar regeringen återigen en redovisning av skatteutgifter som gör att det inte går att följa upp effekterna av regeringens politik. Därmed försvårar regeringen också det demokratiska samtalet på skatteområdet.

När Alternativ för Sverige sitter vid rodret kommer det att se helt anorlunda ut.

Fru talman! Vi kan konstatera att det svenska skattesystemet är komplext och svårgenomträngligt. Det framgår med all önskvärd tydlighet av regeringens oförmåga att analysera effekten av skatteutgifterna. Därför är en reformering av skattesystemet nödvändig. Det måste bli enklare att förstå skattesystemet och dess syften. Beskrivningen av dessa måste bli tydligare och kopplas till de delar av skattesystemet som berörs av varje åtgärd. Vi måste ha en väl motiverad målsättning för skatter och de offentliga kostnaderna. Vi måste också ha skatteintäkter som räcker för att finansiera de ambitioner som fastställts. Slutligen måste vi kunna kontrollera att målen nås och att de effekter olika lagar förväntas få också uppnås.

Alternativ för Sverige jobbar på hela denna skala. Vi kommer att lägga fram förslag om att avveckla flera tiotals statliga förvaltningsmyndigheter. En del läggs ned, och för en del slås verksamheten ihop med andra myndigheter. Vi måste helt enkelt ta bort en del onödiga utgifter, inte minst meningslös byråkrati.

Det krävs också en lång rad åtgärder för att stoppa den pågående dräneringen av välfärdssystemen. Koppla välfärdens tjänster till medborgarskapet, och gör medborgarskapet i Sverige till något man måste förtjäna om man inte föds i Sverige av svenska medborgare! Men myndigheterna måste också skärpa sin verksamhet så att de blir bättre på att säkerställa god måluppfyllelse. Slutligen måste Riksrevisionen växlas upp så att revideringen av myndigheterna blir påtagligt mer omfattande och frekvent. Vi måste helt enkelt använda våra resurser på ett bättre sätt och se till att välfärden används till det den är avsedd för. Vi kan inte fortsätta dela ut bidrag till hundratusentals personer – personer som har möjlighet att bidra – utan att kräva en motprestation.

På den andra sidan har vi ett förslag till stomme till ett nytt skattesystem som syftar till att göra det mer intressant att arbeta och att starta och driva företag. Också det går ut på att genomföra en lång rad förenklingar så att incitamenten för att syssla med skatteundandragande och skattefusk minimeras. Vi täpper till hålen genom att göra systemet mindre komplext och lättare att förstå och acceptera. Grunden i detta system är att harmonisera skattebaserna i så stor utsträckning som möjligt. Det ger oss dessutom bredare skattebaser som ökar skatteintäkterna. Många av våra åtgärder går ut på att sänka skatten på arbete och öka den indirekta skatten på sådant som kan anses mindre nödvändigt.

Herr talman! Detta leder oss fram till en platt inkomstskatt kombinerad med ett högt grundavdrag. Skattesatserna harmoniseras för olika inkomstslag. Det betyder att vi helt tar bort skillnaderna i beskattning mellan inkomst av tjänst och kapital, vilket i sin tur tar bort incitamenten till att trixa med inkomsterna för att skaffa sig skattefördelar. Det lönar sig helt enkelt inte att skattefuska i Alternativ för Sveriges skattesystem. Skattefusk ska heller inte behövas eftersom det blir mer pengar i plånboken för alla. Det skapar valfrihet och möjlighet för många fler att bygga en egen buffert för framtiden.

Mervärdesskatten genomgår också en förändring genom att en mängd undantag från grundregeln med 25 procents moms tas bort. Vissa delar med sänkt moms blir kvar för baslivsmedel och vissa hygienartiklar för att underlätta för barnfamiljer och personer med sämre ekonomiska förutsättningar.

För företagare och entreprenörer införs ett särskilt inkomstslag kallat företagarlön. Detta inkomstslag ska kunna väljas av ägare till företag med minst en och högst några tiotal anställda, om ägaren själv arbetar i sitt företag på heltid. Syftet med detta är att uppmuntra entreprenörer att bygga sina bolag starka och utöka sin personalstyrka.

Företagarlön beskattas några procentenheter lägre än annan inkomst därför att småföretagare ofta tar ut en lägre lön ur sitt eget bolag än om man skulle vara anställd med samma arbetsuppgifter. I och med införandet av företagarlön avskaffas 3:12-reglerna helt.

Det måste också bli billigare att anställa, och vi ser därför över arbetsgivaravgifterna, särskilt den allmänna löneavgiften.

Vi vill fasa ut ränteavdragen och i stället öka incitamenten för ett ökat privat sparande, inte minst privat pensionssparande.

En sund amorteringskultur måste också utvecklas. I dag har vi en extrem och osund hantering av avbetalning av låneskulder, inte minst bolån, trots amorteringskravet. Den situationen har skapats av en lättsinnighet i

banksystemet och en kravlös politisk ledning. Låneinstituten måste ges ett större ansvar för de säkerheter de använt som grund för sin utlåning.

Fru talman! Alternativ för Sverige vill ha ett skattesystem som har stor trovärdighet hos medborgare och företag och som är transparent och lättförståeligt och motverkar skattefusk. Det krävs ett rejält tag i regelverket kring våra skatter för att åstadkomma ett skattesystem som klarar allt detta. Tyvärr har varken de rödgröna eller Alliansen lyckats med att ta de större innovativa grepp som behövs för att rensa upp i regelfloran på ett tillräckligt genomgripande sätt. Med Alternativ för Sverige i förarsätet kommer detta att ske.

Anf. 28 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! Jag kommer att tala om detta ärende. Vi får inte glömma att en viktig del av den ekonomiska politiken och den svenska modellen är skattepolitiken. Skattepolitiken är främst till för att finansiera den gemensamma välfärden och olika samhällsfunktioner.

I denna kammare debatteras det mycket om utgifter och skatteinkomster, men det finns också skatteutgifter. Många åhörare undrar nog vad en skatteutgift är. Det är en avvikelse från normen i ett skattesystem, det vill säga en avvikelse från ursprungsskattesatsen. Ett exempel, fru talman, är momsens, som är 25 procent i vårt land, men vi har avvikelser för livsmedel, där den är 12 procent. På andra områden kan momsens ligga på 6 procent. Denna avvikelse är en skatteutgift.

I dag behandlar vi skrivelsen från regeringen som analyserar dessa skatteutgifter. De ska analyseras på samma sätt som andra utgifter. I årets skrivelse analyseras två enskilda skatteutgifter: en generell nedsättning av egenavgiften och en skattereduktion för ROT-arbeten. Även effekterna av reformen Bränslebytet går igenom.

Redovisningen av skatteutgifterna inleddes i samband med att budgetprocessen infördes i mitten av 1990-talet. Skattesystemet är just nu mycket komplicerat, med olika särregler, undantag, avdrag och skatteavdrag. Genom skattereformen 1990–91 uppnåddes en förenkling, men sedan dess har skattesystemet blivit mer och mer komplicerat. Inte minst borgerliga företrädare har varit duktiga på att införa skatteavdrag och särregler.

Regeringen avser att i större utsträckning förtydliga och förklara väsentliga förändringar i skatteutgiftsprognoserna i förhållande till tidigare prognoser. Regeringen prövar löpande både nya och existerande skatteutgifter mot de skattepolitiska riktlinjerna och ramen för budgeten.

Ibland riktas det från borgerliga partier kritik mot hur redovisningen beräknas. Detta är naturligtvis ett sätt att flytta fokus i debatten. Historien är att det var ett stort underskott i statens budget när vi övertog regeringsmakten. Med hjälp av besparingar och skattehöjningar har vi nu nått ett stort överskott i statens finanser. Den tidigare regeringens bärande idé var att oberoende av vad man har för samhällsproblem går de att lösa endast genom att sänka skatten.

Vi har tagit bort ineffektiva skatteundantag som till exempel arbetsgi-
varavgiften för unga. Tvärtom vad de borgerliga partierna sa, att ungdomsarbetslösheten skulle öka, har den drastiskt sjunkit. Visst har vi också höjt en del skatter, men vi var tvungna att göra det för att få ordning och reda i statsbudgeten. Nu har vi återigen överskott i statens finanser.

Dagens regering har bytt inriktning. Vi har gått från skattesänkningar till att fler ska vara i arbete. Det är mer än 250 000 personer fler som jobbar nu än när den tidigare regeringen styrde. Vi har gått ifrån passivitet i klimat- och miljöfrågor, och vi har slutat att jäklas med pensionärerna. Vi har snart avvecklat hela straffskatten för pensionärerna.

Fru talman! Skattekvoten, det vill säga skatternas andel av bruttonationalprodukten, är i dag 43,2 procent. På 1990-talet var den 52 procent, och det sista året under den första mandatperiod då Reinfeldt styrde var skattekvoten 45,5 procent. Nu är den alltså 43,2 procent. Så ser skattedebatten inte riktigt ut när man läser tidningarna. Vårt parti har inte för avsikt att drastiskt ändra skatternas andel av bnp.

Däremot behövs det avslutningsvis, fru talman, ett nytt skattesystem. Det finns som sagt ett avdragssystem i skattesystemet, så det är klart att det behövs en översyn. Men grunden för detta måste naturligtvis vara att vi måste kunna klara finansieringen av skola, sjukvård och äldreomsorg, och vi ska kunna finansiera tryggheten via polis och försvar.

Skattedebatten skulle också må bra av att det vägdes in att regelförenklingar ändå måste balanseras mot kontrollbehov för att motverka illojal konkurrens, ekobrott, skattebrott och terroristfinansiering.

Vi socialdemokrater har faktiskt också sänkt skatten. Vi skulle ha sänkt pensionärsskatten 2015, men den skattesänkningen blåste Sverigedemokraterna landets pensionärer på. Vi kom igen och tog ett första steg 2016, och vi har snart tagit bort skatteskillnaden mellan ålderspensionärer och löntagare.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Frågestund

Anf. 29 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Ibrahim Baylan, statsrådet Lena Hallengren, statsrådet Peter Eriksson och statsrådet Anna Ekström.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Ibrahim Baylan besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 30 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan.

Tekniken går framåt på energiområdet och skapar utveckling. Med so-
len kommer möjligheterna och intresset att öka. Det är glädjande att se
utveckling och potential. Det är positivt.

Riksrevisionen har dock gett regeringen tung kritik på området sub-
ventioner av solet. Det handlar om 1 miljard per år som regeringen nu an-
vänder till subventioner. Riksrevisionen är tydlig med vad som saknas:
sambällsekonomisk analys, kostnadseffektivitet och statsfinansiell analys.

Anser statsrådet, givet Riksrevisionens massiva kritik, att det är rimligt
att använda 1 miljard kronor av skattemedlen till subventioner utan att ha
satt upp mål för verksamheten?

Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Precis som ledamoten säger pågår det en väldigt snabb
teknikutveckling inom energisektorn. Den är på många sätt väldigt gläd-
jande. Jag tror att vi för första gången ser att vi kanske kan lösa mänsklig-
hetens energiproblem utan att förstöra miljön och klimatet. Centralt för
detta är kostnadsövergången just för solceller. En rad investmentbanker
räknar med att solceller kommer att vara det billigaste sättet att producera
elektricitet i 80 procent av världens länder i framtiden och att det kommer
att vara huvudkällan för bostadssektorn.

Tyvärr är inte läget så i Sverige, utan här har vi, beroende på den
ojämna solstrålningen, fortfarande en högre kostnad. Eftersom vi ändå vill
att Sverige ska vara i framkant är det rimligt att vi hjälper till, och det är
därför vi har tjugodubblat investeringsstödet. Det är någonting vi är stolta
över, och jag tror att det också är någonting som är väldigt bra för Sverige
i framtiden.

Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Det som Riksrevisionen lyfter fram är en avsaknad av
klimatnytta per krona, det vill säga den kostnadseffektivitet som hela el-
marknaden efterfrågar, en avsaknad av analys av statsfinansiella effekter
på lång sikt och en avsaknad av sambällsekonomisk analys samt att man
inte har gett fullgod information till riksdagen. Är det då verkligen rimligt
med 1 miljard i subventioner av solet?

Anf. 33 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det är till att börja med ett investeringsstöd. Det är alltså
ingen subvention på det sättet. Vi har en rad andra stöd också.

Ja, det är rimligt, för vi vill vara i framkant. Om man bara tittar på en
faktor är det mest kostnadseffektiva tyvärr ofta att behålla det man har.
Men de länder som har följt den vägen, till exempel Storbritannien, märker
ju att när den gamla produktionen går ur tiden blir det oerhört dyrt och ofta
väldigt sent att göra någonting åt det. Jag vill att Sverige ska vara i fram-
kant. Det är därför vi gör detta.

Anf. 34 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan.

För nästan fem år sedan infördes den lag som ger personer som vistas i Sverige utan tillstånd rätt till sjukvård och tandvård som inte kan anstå. Men det finns även sex landsting som erbjuder fullständig sjukvård och tandvård för de här personerna.

Sedan lagen infördes har kostnaderna fördubblats för den här gruppen. År 2014 låg kostnaden på 90 miljoner. Nu har den ökat till drygt 197 miljoner. Antalet som lever gömda har också ökat under perioden. Före lagens införande uppskattades antalet till 35 000. I dag är siffran ca 50 000.

Den här lagen innebär att sjukvården och tandvården är kraftigt subventionerad. Ett läkarbesök kostar 50 kronor. Behandling som ges efter remiss kostar 25 kronor.

Min fråga är: Vad avser regeringen att göra för att kostnaden för vård av tillståndslösa inte ska fortsätta öka eller till och med fördubblas framöver?

Anf. 35 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det här är i grund och botten en balansakt. Å ena sidan ska vi ha en strikt tillämpning av rätten till asyl och uppehållstillstånd. Det har denna regering verkligen haft under den här mandatperioden. Vi har lagt om politiken. Å andra sidan finns det också humanistiska inslag i detta.

Det är självklart så att hållningen att den som inte har rätt att uppehålla sig i landet ska lämna landet gäller. Vi har också ökat ansträngningen för att se till att så är fallet.

Däremot är det så att den typ av sjukvård vi talar om, den som inte kan anstå, ges på rent humanitära grunder. Alternativet vore att säga att människor som har akuta bekymmer och som till och med riskerar att dö inte ska ha vård. Nej, dit ska vi nog inte. Därtill är Sverige ett väldigt rikt land som är fullt kapabelt att hantera båda dessa två storheter samtidigt.

Anf. 36 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Som jag sa tidigare är det sex landsting som erbjuder fullständig tandvård och sjukvård. Detta kan gälla personer som antingen har tagit sig in i landet illegalt eller har fått avslag på asylansökan och valt att inte följa svensk lag utan i stället stanna kvar.

Anser ministern att det är rimligt att dessa personer får förmånen att till exempel betala 50 kronor för en rotfyllning medan en svensk pensionär får betala 4 000 för samma behandling?

Anf. 37 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Som jag sa infördes den här rätten därför att det i grund och botten handlar om sjukvård och tandvård som inte kan anstå. Sedan har en del landsting velat gå längre. Det är beslut som man har tagit lokalt.

Jag tror att de allra flesta människor i vårt land känner att man bör hjälpa till om det är akut fara för liv och lem, och det är precis det som den här lagen i grund och botten handlar om.

Anf. 38 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Min fråga går till äldreminister Lena Hallengren och handlar om tryggheten för äldre, som ni socialdemokrater talar om och som är väldigt viktig.

I går redovisades på *Aktuellt* att de som har äldreomsorg i sitt hem från kommunens sida får ta emot i snitt 16 personer. Det är inte rimligt. Och siffran stiger. Det här skapar otrygghet i allra högsta grad.

Ni från Socialdemokraterna vill förbjuda de privata alternativen, där det är betydligt färre i personalen, högst en handfull. Varför vill ni inte ge de äldre tryggheten i valfrihet och möjligheten att välja ett annat alternativ än det offentliga?

Anf. 39 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill kommentera frågan i egenskap av minister snarare än diskutera socialdemokratiska förslag. Det vill jag understryka.

När det handlar om att äldre personer har rätt att känna trygghet grundar det sig i många olika saker. Det handlar förstas om äldres ekonomiska trygghet. Det handlar också om tryggheten i att det finns boenden, hemtjänst och så vidare och att de resurser som vi avsätter är tillräckliga. Vi prioriterar detta före stora skattesänkningar.

Jag tycker väl att Solveig Zander skönmålar den privata verksamheten ganska mycket. Jag tycker att det finns såväl mindre bra som bra aktörer både inom det kommunala och inom det privata. Att det skulle vara så att de privata aktörerna har ett fåtal som gör besök inom ramen för hemtjänsten är en bild som jag inte känner igen. Däremot är det väldigt önskvärt att vi kommer dit. Det är klart att ingen vill att okända människor ska träda över tröskeln för att hjälpa en med saker som både är intima och går in på integriteten. Men det är viktigt att arbeta vidare för att se till att resurserna räcker, att scheman läggs och att man har förutsättningar för att ha färre i hemmet.

Anf. 40 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Menar ministern då att resurserna inte skulle räcka om man hade privata alternativ i högre grad än i dag och möjligheter att välja? Valfrihet är oerhört viktigt för den äldre. Det handlar om att kunna bestämma vilka som ska komma hem till en när man blir äldre. Det är ytterst angeläget. Men ni vill ju förbjuda möjligheten att ha vinst i välfärden, vilket företag måste ha. Därmed förbjuder ni också de privata alternativen.

Anf. 41 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det är angeläget med valfrihet för den enskilde – att kunna välja vilka individer som kommer hem till den enskilde och träder över tröskeln. Men att ha aktörer som inte i huvudsak sätter den enskildes bästa i centrum utan också har ett behov och ett mål att göra vinst, tycker vi är oklokt. Det är också därför som riksdagen får möjlighet att ta ställning till detta nästa vecka. Då är det upp till alla partier att bekänna färg. Är det meningen att det ska vara en vinstjakt i välfärden? Är det meningen att

man ska tjäna pengar och göra en vinst på de gamla framför att använda de resurser som vi alla avsätter till de gamla?

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

Åtgärder för fler trygghetsboenden

Anf. 42 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren. Den handlar om trygghetsboenden, som vi båda bejakar. Men min fråga handlar om vad vi konkret kan göra för att få högre fart på byggandet och skapandet av dessa boenden.

Regeringen har skrivit en lagrådsremiss om biståndsbedömt trygghetsboende. Då får vi lag nummer två, eftersom denna lag redan finns i socialtjänstlagen. Jag vet inte om en lag till innebär ett bättre startskott för detta.

Det andra handlar om stimulansbidrag. Men de är lite som att spotta en törstig i halsen. 119 000 lägenheter behövs. Det som finns räcker till omkring 7 000.

Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag tackar Barbro Westerholm för en väldigt viktig fråga. Det är riktigt att vi ser trygghetsboenden redan i dag på sina håll runt om i landet. Men att få lite mer fart när det gäller biståndsbedömda trygghetsboenden är lite grann en annan sak. Låt oss fortsätta dessa diskussioner nu när det finns en lagrådsremiss för att se hur vi kan göra detta på allra bästa sätt. Det är helt klart så att alternativen i dag i stor utsträckning är att man bor kvar hemma med hemtjänst eller att man bor på ett särskilt boende när man har stora behov av vård och omsorg. Vi saknar verkligen ett utbud av trygghetsboenden som människor kan få efter biståndsbedömning utifrån ensamhet och social isolering.

Låt mig även säga något om investeringsbidragen. Det är inte meningen att investeringsbidragen i något fall ska täcka kostnaden för att bygga särskilda boenden. De har minskat under en lång följd av år. Det är viktigt att vi bryter detta. Men de bidrar till att det byggs bostäder.

Anf. 44 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Jag skulle vilja se att lite av dessa pengar lades på en nationell studie om varför kommuner bygger och varför de inte bygger. Vilka hinder är det som ligger i vägen? Men det skulle också vara bra att se vilket värde det har haft hälsoekonomiskt och för individen att bo i trygghetsboende i stället för att bli kvar som fånge i sitt eget hem. Vi behöver fakta för att övertyga kommunerna om att de ska sätta fart.

Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill bara understryka hur viktigt det är att vi har ett individuellt perspektiv. Alla äldre vill inte bo hemma, på ett biståndsbedömt trygghetsboende eller i ett särskilt boende. Det beror på vem man är och hur situationen i övrigt ser ut.

När det gäller investeringsstöd och varför vi inte bygger är en fråga för bostadsministern. Men investeringsstöden bidrar ändå till att den stora investering som ett särskilt boende eller trygghetsboende innebär underlättas

om det finns möjlighet att söka ett investeringsstöd på kanske 10–15 procent av kostnaden.

Statliga lån till byggande av hyresrätter

Anf. 46 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag riktar min fråga till bostadsministern.

Priserna på bostadsrätter har stigit med närmare 600 procent under de senaste åren. Det är alltså kraftiga prishöjningar som vi har sett. Samtidigt håller byggkonjunkturen på att vika. De privata bolagen vill inte bygga så mycket att priserna på sikt sjunker.

För att motverka detta har Vänsterpartiet och regeringen varit överens om ett investeringsstöd som är en veritabel succé. 11 000 billiga hyresrätter har byggts med hjälp av det. Men det behöver byggas 80 000 per år. Bolagen säger nu att de inte kan bygga mer, trots att priserna är superhöga, eftersom de inte vill att priserna ska gå ned.

Vad tycker bostadsministern? Kan staten gå in med till exempel billiga lån, som utredningen ska titta på, för att öka volymerna till 80 000 per år?

Anf. 47 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är definitivt en angelägen fråga att bygga fler bostäder. Exakt hur många som behövs är ganska oklart. Men vi vet att det finns en stor bostadsbrist, och det kommer att behöva byggas i stor utsträckning också framöver. Jag är glad över att det i dag byggs betydligt fler bostäder än för några år sedan. Men vi behöver bygga ännu mer.

Ett akut problem just nu är att man har byggt lite för mycket av en viss typ av bostäder. Det är i stor utsträckning dyra bostadsrätter som har byggts, särskilt här i Stockholmsregionen. Nu har det blivit för mycket av det.

Jag tycker att vi ska fortsätta satsa på investeringsstöd. Vi behöver ställa om till att bygga fler hyresbostäder till rimliga kostnader. Här är den stora utmaningen för framför allt kommunerna att börja planera för fler hyresbostäder i stället för fler bostadsrätter.

Anf. 48 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag instämmer i Peter Erikssons analys att det är detta som behöver ske. Men min farhåga är att aktieägarna i de stora privata bolagen inte är beredda att riskera sina pengar för att bygga de volymer som vi önskar och till de priser och hyror som vi önskar.

Kan det då inte vara klokt att göra som till exempel en utredning nu föreslår, nämligen att staten går in med billiga statliga lån så att det inte behövs ett eget kapital utan att man kan bygga ändå?

Anf. 49 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tycker att man kan titta på finansieringsfrågorna. Vi har en utredning som tittar på finansieringsfrågorna när det gäller svaga marknader. Vi har sådana runt om i landet i mindre kommuner. Man bör också titta på finansieringsfrågorna när det gäller ungdomar, som vi vet behöver komma in på marknaden men nu har svårt att få banklån. Det finns

väldigt mycket som man kan göra. Men den huvudsakliga frågan måste handla om att man koncentrerar sig på att bygga fler hyresrätter.

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

Regeringens äldrepolitik

Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Min fråga går till äldreministern.

De äldre har fått betala ett högt pris för regeringens politiska passivitet. De drabbas värst av de kraftigt ökande vårdköerna. Var tionde äldre som sitter på en akutmottagning får nu vänta mer än åtta timmar.

De demenssjuka drabbades när regeringen direkt när den tillträtt strök budgeterade medel på nästan en halv miljard till en nationell demensplan. Och i äldreboendebristens spår har isolering och otrygghet blivit vardag för många.

Nu behövs det ett omfattande reformprogram, inte minst så att fler äldre får plats på ett äldreboende. Jag är övertygad om att det kräver en ny regering som prioriterar äldres behov hela mandatperioden.

Min fråga till äldreministern är: Om Socialdemokraterna, mot förmodan, får förnyat förtroende i regeringsställning, ska de äldre då förvänta sig en ny lika passiv mandatperiod när det gäller äldrefrågorna?

Anf. 51 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Det närmar sig val; det är ganska uppenbart. Jag tycker att det finns anledning att summera denna mandatperiod. Jakob Forssmed gör det på ett sätt, och jag gör det på ett helt annat sätt. Jag vill beskriva alla de satsningar som har gjorts genom Svenska Demensregistret och genom alla utbildningsinsatser. Mycket handlar om – eller hur, Jakob Forssmed – att de som arbetar i äldreomsorgen, i hemtjänsten och på särskilda boenden har kunskap när de möter människor med demenssjukdom. Då behöver de både kunskap och kompetens. Men de behöver också fler kollegor. 2 miljarder har varit oerhört väsentligt, och det har blivit 5 000 fler årsarbetare. Detta fortsätter i kombination med BPSD-register som allt fler kommuner använder. Det är ett fåtal kommuner som inte använder det i dag. Den nationella demensstrategin kommer också att vara oerhört viktig och att den inte bara finns på nationell nivå utan att den successivt också blir verklighet på lokal nivå, så att alla enhetschefer, verksamhetsledare och politiker vet att det är i denna riktning som vi går och att det är kunskap och forskning som vi grundar vård och insatser på.

Anf. 52 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag konstaterar att det är mycket som brister i äldreomsorgen. En person som summerar det på ett tredje sätt, utöver mitt och Lena Hallengrens, är Lena Hallengrens företrädare Åsa Regnér. Hon har i intervju efter intervju efter att hon slutade som statsråd för två månader sedan sagt att hon är besviken, att hon önskar att regeringen hade prioriterat äldrefrågorna högre och att hon hade gjort mer för äldrefrågorna. Har hon fel?

Anf. 53 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag tycker att vi alla ska rannsaka oss själva lite grann när det gäller frågan var de äldre är i den politiska debatten. Det är inte en fråga för enskilda individer, även om jag själv tycker att det är oerhört angeläget att jag är just äldreminister, utan det är faktiskt en viktig fråga för oss att ställa. Vilka frågor prioriterar vi, och vilka frågor diskuterar vi?

Jag har ingen annan önskan, och jag möter gärna Jakob framöver när det handlar om just välfärdsfrågor och fokus på gruppen äldre. Det handlar inte minst om resurser som ska stanna i äldreomsorgen och hemtjänsten.

Vinster och betygsättning i friskolesektorn

Anf. 54 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Ekström.

Att Sverige har världens mest liberala system när det gäller vinstdrivande verksamhet i skolektorn är känt sedan länge, och vi är några stycken som har varnat för vad den ohämmade vinstjakten kan få för konsekvenser.

Nu har Skolverket efter en stickkontroll begärt att Praktiska Gymnasiet AB ska betala tillbaka medel som felaktigt tilldelats dem. I tisdags publicerade Institutet för Näringslivsforskning en studie av professor Jonas Vlachos som visar att det när man jämför betyg med resultat på nationella prov blir tydligt att friskolekoncernerna ger glädjebetyg. Alla friskolegrupper sätter genomgående högre betyg än kommunala skolor efter att hänsyn tagits till resultaten på de nationella proven. Skolor tillhörande Internationella Engelska Skolan och Kunskapsskolan utmärker sig särskilt i detta avseende.

Därför vill jag fråga statsrådet: Vad anser statsrådet om de här resultaten? Och hur vet vi att det som kom fram i den enskilda stickkontroll som gjordes på Praktiska Gymnasiet AB inte har skett förut?

Anf. 55 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för en väldigt viktig fråga, Niklas Karlsson!

Som frågeställaren säger har vi ett system som sticker ut. Det finns inga andra länder i världen, i alla fall inte i västvärlden, som tillåter en obegränsad vinstutdelning från sådana medel som faktiskt är skattepengar och som ska användas till i det här fallet skolan och utbildningen.

Jag blir väldigt upprörd när jag läser rapporten från Institutet för Näringslivsforskning. Betyg ska spegla elevens kunskaper och inte vilken skola eleven har gått på, och när betygen uppenbarligen sätts så olika beroende på vilken skolform det är och vilken driftsform det handlar om blir jag väldigt orolig. Jag är också orolig över att respekten för betygssystemet kan undergrävas, vilket kan få väldigt allvarliga konsekvenser.

Vi socialdemokrater har tillsammans med Miljöpartiet och i samarbete med Vänsterpartiet gått till riksdagen med ett förslag om att begränsa rätten att ta ut obegränsat med vinst. Vi får väl se hur riksdagen beslutar i den frågan.

Anf. 56 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det är ändå uppenbart att glädjebetygen syftar till att göra skolan attraktiv och till att få nya elever. Man vet nämligen att nya elever genererar mer vinst till koncernen och därmed i aktieägarnas fickor. Tillämpar man marknadens logik får man också marknadens resultat.

Nu är det så att vi går till riksdagen med en proposition om att begränsa vinstjakten i välfärden. Vi vet att det finns en majoritet mot förslaget. Därför vill jag fråga: Vad kan regeringen göra för att motverka betygsinflation när riksdagens högermajoritet vägrar ta ansvar?

Anf. 57 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Som ledamoten säger är det så att den lärare som sätter ett lite för högt betyg får en glad rektor, en glad huvudman, en glad ägare, glada föräldrar och glada elever. Den lärare som följer reglerna och sätter rättvisa betyg riskerar faktiskt att få en tuff tillvaro i dagens skolsystem.

För att underlätta för de lärare som gör rätt har regeringen med riksdagens hjälp ändrat reglerna så att resultatet från de nationella proven i större utsträckning ska stödja betygsättningen.

Bristen på jämställdhet i byggbranschen

Anf. 58 EMMA HULT (MP):

Herr talman! Som ung kvinna tidigare verksam i byggbranschen vet jag att min bransch har en del utmaningar, framför allt på jämställdhetsområdet.

Några av utmaningarna kom till allmänhetens kännedom efter metoo-uppropet Sista spiken i kistan. Efter uppropet kallade bostadsministern Peter Eriksson till sig byggbranschen för ett samtal om en kraftsamling mot detta beteende. Den 30 november hölls ett möte, och en avsiktsförklaring undertecknades. I den kan vi bland annat läsa: ”Många kvinnor, och även många män, väljer att lämna byggbranschen. Inte på grund av att det är tungt utan för att de möts av sexism och machoattityder. Detta är förödande för hela branschen.” Jag kan bara hålla med – det är förödande. Det är förödande för hela samhällsutvecklingen.

Det har gått ett halvår sedan detta undertecknades, och nu vill jag fråga bostadsminister Peter Eriksson: Vad har regeringen gjort? Är frågan aktuell, och finns den fortfarande på ministrernas bord?

Anf. 59 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Frågan är i högsta grad aktuell och vid liv. Jag kan meddela att de företag och branschaktörer som var med vid det första mötet vi hade, på Näringsdepartementet före jul, har varit väldigt aktiva under den här perioden. Vi hade ett möte häromdagen där vi diskuterade vad som har gjorts under den här tiden och hur situationen ser ut. Jag är glad att kunna meddela att det har funnits en stor aktivitet och ett stort engagemang i branschen för att komma till rätta med de mycket allvarliga problem som har funnits länge inom byggsvängen.

Jag tror inte att man kommer att lösa det här snabbt, men det är alldeles uppenbart att man tar det på allvar både från företagsledningars sida och på golvet – och att man säger ifrån på ett helt annat sätt än tidigare när det händer saker. Jag är alltså ganska nöjd med den här processen och glad att vi har haft ett uppföljningsmöte där jag kunde se att det händer nya saker.

Anf. 60 EMMA HULT (MP):

Herr talman! Det låter betryggande och bra att det händer grejer. För mig och många andra var metoo nämligen bara starten på ett arbete som vi nu behöver göra både politiskt och inom branschen.

Byggbranschen är traditionellt en väldigt mansdominerad bransch, och jag är ganska övertygad om att vi skulle se en naturlig förändring av detta om det fanns fler kvinnor i branschen. Hur jobbar regeringen för att det ska bli fler kvinnor och mer jämställt i byggbranschen?

Anf. 61 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det var snällt att jag fick den frågan också.

Vi har antagit ett mål om att minst 25 procent av de nyrekryterade i framtiden ska vara kvinnor. Det är långt ifrån hur situationen ser ut i dag, men det finns nu företag inom branschen som har antagit målet att 50 procent av dem som jobbar där ska vara kvinnor. Det händer alltså väldigt mycket. Jag har varit på en rad företag som nu jobbar engagerat och tar in kvinnor trots att de inte har gått utbildningarna från början.

Regeringens utnämningsspolitik

Anf. 62 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Under den här mandatperioden har utnämningsspolitiken havererat. Tidigare partiledare för Socialdemokraterna har blivit samordnare, och tidigare partiledare för Miljöpartiet har blivit utredare. Men kanten ligger egentligen inte där.

Det är ett absolut förfall när regeringen utser sittande riksdagsledamöter till att leda utredningar. I går fick en socialdemokratisk ordförande i ett utskott ett utredningsuppdrag, och i dag får en miljöpartistisk ledamot uppdraget att vara ordförande för Miljömålsberedningen. Var ska detta egentligen sluta? Är vi på väg mot en tid där ministrarna utser varandra till att vara utredare?

Anf. 63 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Om jag ska uppfatta det sista inte som retorik utan som en fråga är svaret: Nja, det är nog väldigt svårt att se det, för en utredning är per definition och enligt lag en myndighet. Om en minister leder en myndighet riskerar det verkligen att leda till så kallat ministerstyre, så det brukar inte vara att föredra.

Dock har jag faktiskt gjort det under den här mandatperioden! Energikommissionen är ett sådant exempel, där både riksdagsledamöter från *alla* partier och jag som minister satt med. Det gjorde vi för att vi skulle komma överens om en gemensam energipolitik, och det är i grund och botten vad det handlar om: att få fram bra förslag. I fallet med Energikommissionen ledde det till den första överenskommelsen i historien om en gemensam

energipolitik, vilket kommer att vara till stor fördel för landet. Jag är därför inte helt säker på att det var en nackdel att just riksdagsledamöter från alla partier deltog – snarare tvärtom.

Prot. 2017/18:123
31 maj

Frågestund

Anf. 64 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Åsa Romson, Maria Wetterstrand, Lise Nordin, Håkan Wåhlstedt, Anders Wallner och Emma Nohrén – vad har de människorna egentligen gemensamt?

Tittar vi ut i världen ser vi att det enda parti som kan jämföras med Socialdemokraterna när det gäller långa maktinnehav är Partido Revolucionario Institucional i Mexiko. Det partiet förlorade makten på grund av vänskapskorruption. Det borde regeringen tänka på.

Anf. 65 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Ledamoten ska nog vara lite försiktig med att kasta så många stenar i glashus. Om vi tittar på den föregående regeringen kan vi se att det inte alls var ovanligt att den utsåg riksdagsledamöter, också från de egna partierna, till utredare. Ofta handlar det om kompetenta personer som förstår det politiska systemet och som vet hur man ska jobba för att få fram förslag som det går att göra propositioner och sedermera lagar utifrån.

Den typen av arbete har alltså också tidigare borgerliga regeringar gjort.

Indragen sjukpenning och regeringens migrationspolitik

Anf. 66 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan.

Den senaste veckan har det uppmärksammats att andelen personer som har fått sin sjukpenning indragen har ökat kraftigt. År 2014 var andelen 1,2 procent eller nästan 5 900 personer. I fjol hade siffran stigit till 5,8 procent eller nästan 26 600 personer.

Denna stora ökning, trots att lagen inte har ändrats, samt stora lokala variationer har lett till att Inspektionen för socialförsäkringen har ställt sig frågande till om detta verkligen är rättssäkert.

Min fråga till statsrådet Ibrahim Baylan är: Kan det vara på det sättet att denna kraftiga och snabba ökning av antalet indragna sjukpenningar har sin bakgrund i regeringens behov av besparingar för att finansiera en mycket kostsam migration?

Anf. 67 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! I Sverigedemokraternas värld finns det ingenting som inte går att koppla till invandring och migration. Det finns inget ont som inte kan härledas till oss som har invandrat.

Faktum är att det sedan 2014 finns stora överskott i statens finanser, därför att vi har haft en stark arbetsmarknadspolitik. I dag är överskotten så stora att vi har den lägsta statsskulden sedan 1977.

Precis som Julia Kronlid säger har vi fått rapporter om att antalet utförsäkrade har blivit alldeles för stort. Vi ska ha en sjukförsäkring som vi kan lita på. Jag menar att det finns anledning att titta igenom det, inte minst att det har varit oerhört ojämnt mellan olika län.

Det har dock väldigt lite med migrationen att göra. Resurser har vi nämligen, tack vare en arbetsmarknadspolitik som har gjort så att människor har ett arbete att gå till och därmed kan betala skatter, och tack vare stora överskott i statsfinanserna.

Anf. 68 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Då undrar jag om statsrådet Ibrahim Baylan är medveten om att Magdalena Andersson, hans egen finansminister, vid en pressträff den 22 oktober 2015 sa: Vi måste arbeta med att fler länder tar emot asylsökande. Vi måste också dämpa kostnadsutvecklingen på andra områden, till exempel sjukskrivningar och assistansersättningen.

Herr talman! Går det att tolka detta på något annat sätt än att regeringen prioriterar att finansiera en kostsam migration framför en hållbar och rätts-säker sjukförsäkring?

Anf. 69 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Vi hade en helt annan situation 2015. Och regeringens politik har varit att vi bör ha ett solidariskt mottagande i hela Europeiska unionen, just därför att det var huvudsakligen Sverige, Tyskland och Österrike som tog ansvar för migrationspolitiken.

När vi tog över regeringsmakten hade vi också en ganska kraftig ökning i sjukförsäkringen. Jag tror inte att någon vill att folk ska ha sjukpenning. Vi vill att de ska vara friska och kunna komma tillbaka till arbetet.

Vi har satsat mycket resurser. Det är uppenbarligen inte helt tillräckligt. Vi kommer att fortsätta det arbetet. Det ska vara en sjukförsäkring man kan lita på.

Beslut om bredbandsutbyggnad

Anf. 70 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Post- och telestyrelsen presenterade nyligen sin rapport *Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2018*. Det var minst sagt alarmerande läsning avseende bredbandsutbyggnaden i vårt land. Problemet gällde förutsättningar för att anlägga fiber längs mindre vägstråk där statliga Trafikverket förvaltar vägområdet.

Konsekvenser av detta kan bli att högt uppsatta bredbandsmål inte uppfylls, allt enligt Post- och telestyrelsen. I synnerhet mindre tätorter och landsbygd drabbas. PTS prognos går nedåt, inte uppåt.

Jag och Centerpartiet har i många olika sammanhang tagit upp och synliggjort konflikten mellan energiska bredbandsbyggare och regeringens myndigheter. Inget har hänt, tills i dag då regeringen fattade beslut om att äntligen samla sig om detta.

Jag vill därför fråga Peter Eriksson: Vad är den konkreta innebörden av regeringens beslut? Och hur upplevs skillnaden?

Anf. 71 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

I dag har vi som sagt tagit beslut om att ge nya uppdrag till Trafikverket om att ta fram nya metoder som är effektivare när det gäller att placera och landlägga fiberbredband i vägstrukturen. Jag har uppfattat det som att det

under lång tid har funnits ett motstånd från Trafikverket när det gäller att anlägga fiber ute på landsbygden. Man har varit rädd för att det skulle kunna skada vägkonstruktionen.

Det har varit allvarligt. Vi har haft långa och många diskussioner. Jag har personligen pratat med generaldirektören, och det har funnits mycket kritik från företagen i branschen. Men nu har vi gett Trafikverket ett tydligt uppdrag om att stödja regeringens bredbandsstrategi och arbeta i enlighet med den framöver.

Det är en stor skillnad.

Anf. 72 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jo, jag noterade att regeringen har fattat beslut, efter mycket starka påtryckningar från riksdagen, kammaren, Centerpartiet med flera. Det är bra.

Det är i dag sex till åtta månaders väntetid för ett byalag eller en samfällighet som vill bygga, därför att det är en icke-transparent och mycket seg process. Man missar grävsäsongen, och man missar statsbidrag.

Men vad blir den konkreta skillnaden av det beslut som regeringen har fattat, för dem som vill bygga och binda ihop landet?

Anf. 73 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Den konkreta skillnaden bör bli att vi har myndigheter som mer aktivt prioriterar frågan om bredband. Trafikverket är också med och prioriterar i större utsträckning, och man lägger mer energi på att få fram effektiva och smarta lösningar för att bygga bredband i vägbanken, även ute i grusvägarna på landsbygden och i glesbygden runt om i Sverige.

Jag tror alltså att det är ett stort steg framåt.

Arbetsvillkoren för personal i äldreomsorgen

Anf. 74 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Hallengren.

Flera frågor här i dag har handlat om tillståndet i äldreomsorgen. Faktum är att regeringen har tagit en rad initiativ för att göra förbättringar i äldreomsorgen. Det senaste i raden är förslag om en demensstrategi. Vi här i riksdagen har också tagit beslut om en förenklad biståndsbedömning, och på bordet har vi snart ett lagförslag om biståndsbedömt trygghetsboende.

Till syvende och sist handlar dock kvalitet och förbättringar i äldreomsorgen om att ge personalen förutsättningar för att kunna ge de äldre en god vård och omsorg. Här dras man med en rad problem. Det handlar om anställningsförhållanden, arbetsmiljö och arbetsförhållanden över huvud taget.

Det har gjorts en del investeringar i mer personal i äldreomsorgen, och på flera håll har antalet heltidsanställningar ökat. Men det är fortfarande svårt att rekrytera och behålla personal och att hålla uppe kompetensen.

Jag undrar vad regeringen tänker göra åt detta.

Anf. 75 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Anna-Lena Sörenson ska ha ett stort tack för att hon adresserar den här frågan.

Arbetsmiljön är helt central för att vi ska kunna möta den demografiska utvecklingen med allt fler som blir allt äldre och som också blir sjuka. Demens är som alla vet en ålderssjukdom.

Om man ska kunna öka bemanningen och attraktiviteten i hela branschen handlar det om heltidsanställningar i stället för deltidsanställningar. Det handlar om att verkligen satsa de resurser som avsätts – 2 miljarder har avsatts årligen under mandatperioden – på personal, på deras kompetens, på fler kollegor och på att de som arbetar verkligen arbetar med det som de har kompetens för.

Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att inte fler gör en koppling till att 4,7 miljarder tas ut i övervinst när det gäller äldreomsorgen. Det är mycket pengar. Det hade kunnat bli många fler kollegor och mycket utbildning av det. Och det hade såklart kunnat bli både mer hemtjänsttimmar och fler särskilda boendeplatser.

Anf. 76 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Nu verkar det som att en majoritet i riksdagen, med de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna, kommer att rösta för obegränsade vinstuttag i äldreomsorgen.

Vad kan regeringen göra för att se till att det ändå satsas resurser på personalen och kvaliteten i äldreomsorgen?

Anf. 77 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Ingenting är klart förrän det är klart, eller avgjort förrän det är avgjort. Nästa vecka när alla ledamöter ska trycka på knappen får man ta ställning till om det är obegränsade vinster och fortsatt vinstjakt som ska gälla eller inte.

Men det är helt uppenbart; om vi gemensamt avsätter skattemedel till inte minst äldreomsorg är det oerhört viktigt att de resurserna inte bara stannar där utan omsätts till boende, till personal, till utbildning och till kvalitet.

Stöd till elever med dyslexi

Anf. 78 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Min fråga är till utbildningsminister Anna Ekström. Den gäller vikten av att få en bra utbildning, vilket inte nog kan understrykas. I dag är det nästan bara om man har klarat en gymnasieutbildning som man kan få ett jobb och komma in på svensk arbetsmarknad.

Vi ser att skolresultaten inte är till fyllest. 80 procent av ungdomarna klarar grundskolan och kan gå vidare till gymnasiet, men det är 20 procent som faktiskt inte kan det.

4–8 procent av svenska barn, ungdomar och vuxna har dyslexi. Man märker det ofta väldigt tidigt, redan i förskolan, och det är fler pojkar än flickor som har dyslexi. Ofta får de inte de hjälpmedel och det stöd som

de behöver. De har ofta svårt att fullgöra sin utbildning beroende på detta, men det har absolut inget med intelligens att göra.

Vad vill ministern göra åt detta?

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

Anf. 79 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Att lära sig läsa, skriva och räkna tidigt i livet är väldigt viktigt. Att ha en god behärskning av det svenska språket, att skriva, läsa och tala, är avgörande för att klara skolan, klara sig i arbetslivet och också klara sig som en ansvarskännande samhällsmedborgare.

Detta är frågor som regeringen har lagt oerhört stor vikt vid. Vi har satsat stora resurser på ett stort projekt inom de nationella skolutvecklingsprogrammen som kallas för Läsllyftet, som blir väldigt viktigt. Vi har också, så sent som i går, här i riksdagen fått ett beslut om en läsa-skriva-räkna-garanti. Jag kan försäkra att läsa-skriva-räkna-garantin kommer att bli viktig också för barn som har dyslexi och deras föräldrar, för att ju tidigare man upptäcker den här typen av problem, som det ju blir för barnen, desto tidigare kan man se till att det finns hjälpmedel tillgängliga.

Lagstiftningen är tydlig: Barn och elever ska få det stöd som behövs. Det som behövs är resurser.

Anf. 80 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Ja, precis, lagstiftningen är tydlig. Men i min region och min kommun, Örebro som jag kommer från, kan man få vänta så länge som två år på att få en dyslexiutredning. Det gör att det är två år som man får gå i skolan utan att känna att man är med på banan; man kommer två år efter. Samtidigt är det i vår region 56 miljoner kronor som våra vårdcentraler gör i förlust. Våra offentligt drivna vårdcentraler går med förlust med 56 miljoner kronor. Det skulle räcka till många dyslexiutredningar.

Anf. 81 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är för mig alldeles uppenbart att den valrörelsen som vi står inför kommer att handla om väldigt viktiga vägval. Ett vägval är om man ska satsa våra gemensamma resurser på skattesänkningar eller på att effektivt investera i vår gemensamma välfärd. De barn som har dyslexi skulle verkligen tjäna på om vi satsar pengarna på rejäla tillskott i välfärden.

Det handlar också om tillgång till utbildad personal. Också här blir det oerhört viktigt att vi verkligen säkerställer att vi har tillräckliga resurser för att se till att vi har tillgänglig personal.

Korruption på svenska ambassader

Anf. 82 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Min fråga är av allmänpolitisk karaktär.

SVT har gjort en granskning av korruptionen på de svenska ambassaderna. Tyvärr har resultaten inte varit vad vi hade hoppats på. Visum har stulits och sedan sålts, visum har getts ut till personer som har saknat skäl för att få visum och människor har mutat sig till bättre köplatser på ambassaderna.

Till följd av detta har Riksrevisionen gjort ett gediget arbete med att granska skyddet mot korruption på svenska ambassader, och de har kommit med omfattande kritik mot regeringens arbete.

Dessutom har ambassaden i Jordanien, i samband med avslöjandena, mörkat genom att sekretessbelägga delar av mejl som har begärts ut.

Detta är fullkomligt oacceptabelt, så min fråga är ganska enkel: Varför har regeringen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra detta?

Anf. 83 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som Markus Wiechel tar upp.

Korruption är ett av de värsta cancerliknande beteenden man kan ha i ett samhälle. Jag är född i ett sådant samhälle. Om korruption får råda i ett samhälle blir det aldrig någon utveckling, utan det blir en misstro mot samhällskroppen. Det är därför så oerhört viktigt att vi i Sverige bekämpar korruption, var vi än hittar det. Tyvärr förekommer det inte bara på våra ambassader, utan det finns exempel också här i Sverige.

Regeringen har, inte minst via civilministern, vidtagit ett stort antal åtgärder både för att öka öppenheten och för att bekämpa korruptionen där vi ser den. Vi har ibland också flyttat på generaldirektörer och till och med avskedat dem när vi sett att korruption har förekommit. Detta arbete kommer regeringen att fortsätta med, för korruption får aldrig accepteras.

Anf. 84 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag instämmer med ministern om att korruption är fruktansvärt. Det ska inte förekomma, och det är skamligt att det förekommer på svenska ambassader.

Det är just därför som jag skulle vilja återkomma till frågan: Varför har regeringen inte gjort tillräckligt för att förhindra detta? Riksrevisionen har varit väldigt tydlig. Och är det verkligen rimligt att utlandsmyndigheterna utreder sig själva, så som de gör i dag?

Anf. 85 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Regeringen, inte minst civilministern med ansvar för statsförvaltningen, har under hela mandatperioden jobbat aktivt med att bekämpa korruption, även tecken på korruption, i vår statsförvaltning i det svenska samhället. Det är ett arbete som jag tror att vi aldrig någonsin får lägga ned, för det kommer aldrig att vara ett läge där vi kan säga att korruptionen är utrotad för tid och evighet, och det gäller också vid våra utlandsbeskickningar.

Vi kommer att fortsätta bekämpa detta av det mycket enkla skälet att det aldrig ska få fotfäste, oavsett om det är på ambassader eller här i landet.

Rätten till personlig assistans

Anf. 86 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! I går blev jag kontaktad av Ebbas mamma. Ebba bor i min hemkommun i Skaraborg och är 23 år. Hon har en funktionsnedsättning som gör att hon behöver personlig assistans för att kunna kommunicera med sin omgivning. Ebba kommunicerar med hjälp av ord, tecken,

bilder och text. Att kunna kommunicera är grundläggande för att Ebba ska kunna handla, hämta sin medicin, förmedla vart hon vill åka, ringa, läsa sin post med mera.

När det nu blir dags att göra en ny ansökan om assistans kommer Ebba inte att få rätt till den hjälp som hon har haft, eftersom rätten att få assistans för kommunikation som grundläggande behov har försämrats kraftigt.

Jag skulle vilja att ansvarigt statsråd, Hallengren, bemöter den oro som många nu känner efter de besparingskrav som regeringen redan har ställt inom LSS.

Anf. 87 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Annika Eclund, för möjligheten att, återigen, få försöka bringa lite reda i en väldigt komplex fråga, som ju LSS är.

Det är ett faktum att lagen inte har förändrats men att domar däremot avges och att Försäkringskassan sedan tolkar domar på ett sätt som förändrar människors vardag väldigt snabbt.

Alla ni som sitter här i kammaren som riksdagsledamöter och lagstiftare vet att det i normala fall av en anledning tar tid att ändra en lagstiftning. Vi vill vara säkra på vad det får för konsekvenser. Är vi beredda på de konsekvenser som blir? På vilket sätt kan vi förhindra eller bemöta dessa?

Problemet som vi i dag har är att politiken inte ens är involverad i de fall där det handlar om domar som förändrar rättspraxis.

När det gäller de besparingskrav som Annika Eclund hänvisar till har det funnits i direktiv till en utredning. Men det har inte funnits några besparingskrav hos Försäkringskassan.

Anf. 88 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Beskedet som Ebba har fått är tydligt. De timmar som hon har haft kommer inte att tillåtas fortsättningsvis.

Nu låter det som att regeringen har tagit bort besparingskravet i LSS, att det inte finns något besparingskrav, vilket många också har lurats att tro. Sanningen är att regeringen redan har gjort besparingar med 4 miljarder per år och att det egentligen är ytterligare besparingar man menar. Prognosen är också väldigt lågt ställd.

Vad är regeringens svar till alla dem som blivit av med sin assistans?

Anf. 89 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag tror att Annika Eclund egentligen vet att det inte finns några besparingskrav på assistansen gentemot Försäkringskassan. Om vi vill förändra tillämpningen av assistansen får vi ändra lagstiftningen.

Jag väntar på den utredning som kommer i december. Och jag ser fram emot en dialog med partierna i riksdagen, så att vi får en tydligare och mer förutsägbar lagstiftning som verkligen svarar mot de intentioner som den ska ha.

Jag vill också lugna dem som är oroliga med att säga att det inte görs några tvåårsomprövningar. Jag hoppas att det lugnar den kontakt som hade hört av sig till dig, Annika.

Anf. 90 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Ibrahim Baylan.

Segregationen är en av våra största samhällsutmaningar. Den finns i hela landet men är mest påtaglig i våra storstadsregioner och syns i allt från inkomst och tillgång till makt till livslängd och hälsa. I Stockholm, Sveriges mest segregerade region, har klyftorna mellan fattiga och rika ökat under lång tid.

Den socialdemokratiska samhällsmodellen bygger på ett jämlikt samhälle som håller ihop, och jag vet att regeringen under dessa fyra år har gjort flera stora satsningar för att just minska segregationen.

Samtidigt ges ständigt en bild av att inget sker. Min fråga är därför: När kommer vi att se resultat?

Anf. 91 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar Alexandra Völker för en viktig fråga.

Läser man tidningarna och ser den utveckling som har varit under en 20-årsperiod finns det all anledning att vara orolig. Vi ser att det är tydliga skillnader och klyftor i inte minst sysselsättningsgrad, disponibel inkomst och skolresultat – allt det som spelar stor roll för att kunna integreras och ha egen makt i vardagen.

Även om vi ser att skillnaderna fortfarande är stora har vi börjat se effekt av regeringens politik. Regeringen har ställt om politiken från kortsiktighet och det som ger rubriker till långsiktighet, tidiga insatser och det som forskning och beprövad verksamhet visar funkar.

Herr talman! I dag ser vi att sysselsättningsgraden ökar kraftigt, att den disponibla inkomsten ökar och att andelen elever som får behörighet till gymnasiet ökar i våra segregerade förorter. Vi ser också en ökad tilltro till det allmänna. Det är bra. Det är dock fortfarande för stora skillnader, och därför är jag inte helt nöjd.

Anf. 92 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det är positivt att det sker mycket i rätt riktning, men precis som ministern säger är det fortfarande lång väg kvar att gå.

Vad anser Ibrahim Baylan behöver göras för att bryta segregationen?

Anf. 93 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Vi fortsätter det goda arbetet. Tillsammans med Vänsterpartiet har vi precis sjösat en stor satsning där det finns som störst behov, och den kommer att byggas ut till 2,5 miljarder per år.

Dessutom håller vi just nu på att ta fram en långsiktig plan för att fortsätta motarbeta segregationen. Jag hoppas kunna ha en dialog med oppositionen så att vi kan komma överens brett över blockgränsen om långsiktiga insatser, för just kortsiktigheten har varit ett problem.

Anf. 94 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren.

Regeringen berättar gärna hur bra det går för Sverige och vilket reformutrymme som finns. Men det är uppenbart att det inte gäller alla. Människor med funktionsnedsättning och deras familjer får uppleva in på bara skinnet vad det innebär att inte kunna leva som andra.

I dag får åtta av tio personer som ansöker om personlig assistans avslag från Försäkringskassan, och ungefär 1 400 personer har förlorat rätten till personlig assistans. De som har förlorat sin assistans de senaste åren behöver verkligen få sina rättigheter tillbaka.

Jag frågar å deras vägnar inte om utan när statsrådet tänker göra något åt detta.

Anf. 95 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag tackar Bengt Eliasson för frågan.

Låt mig understryka att det inte är en fråga om ekonomi. Personer blir av med sin assistans på grund av domar, förändrad rättspraxis och oklarheter mellan huvudmän.

Den som inte beviljas statlig assistans ska inte stå utan hjälp, stöd eller assistans. Då hänvisas man till kommunen, och kommunen är sedan skyldig att ta kontakt med den enskilde. Detta förtydligande har regeringen nyligen gjort.

Jag skulle uppskatta om vi kan föra en diskussion framöver om hur vi tydliggör lagstiftningen så att vi politiker inte hamnar i situationen att vi överraskas, för rättspraxis och människors vardag förändras snabbt. Oavsett om man själv är drabbad eller inte vet jag att många går runt med en klump i magen och funderar på hur det ska bli framöver.

Anf. 96 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Larmen fortsätter att dugga tätt om människor som plötsligt förlorar sitt livsviktiga stöd. Dagligen hör vi om det.

Statsrådets kollegor går ofta ut i medierna med förvarning om att ändra lagar som håller på att glida iväg inom en rad olika områden väldigt snabbt. Samtidigt sitter regeringen ganska still och inväntar en utredning som nyligen fått nya direktiv.

Frågan kvarstår: När kommer man att göra något åt detta?

Anf. 97 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Låt mig understryka att det inte sker några tvåårsomprövningar, att väntetid och beredskap ska räknas in i det grundläggande behovet och att regeringen inte sitter still i båten utan har tillsatt en utredning som ska vara klar i december.

Ingen hade varit gladare än jag om den förra regeringen hade tillsatt en utredning, som nu låg färdig, redo att förändra och uppdatera lagstiftningen och göra den mer tydlig och förutsägbar. Det gäller inte minst relationen mellan de båda huvudmännen.

Den enskilde ska inte påverkas av om det är stat eller kommun som ansvaret landar hos, men så är det i dag.

Klimatmålen och flygskatten

Anf. 98 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Vi är många som är glada över att vi i brett samförstånd har antagit världens kanske mest ambitiösa klimatmål. Det förpliktar. Vi ska vara ett grönt föredöme genom att minska våra utsläpp samtidigt som vi fortsätter att öka tillväxten.

Vi är dock inte ett grönt föregångsland om vi minskar våra egna utsläpp genom att flytta dem till andra länder. Denna viktiga princip var vi också överens om i Miljömålsberedningen.

Nu kommer oroväckande signaler om att det är precis just detta som sker på grund av regeringens nyligen införda flygskatt. När Atlantflygningar flyttar från Arlanda till Kastrup har vi inte minskat de globala utsläppen, utan vi har bara flyttat de svenska utsläppen till Danmark.

Anser statsrådet Baylan att nuvarande flygskatt är förenlig med principen om att inte minska de svenska utsläppen genom att flytta dem?

Anf. 99 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar Maria Malmer Stenergard.

Ja, det är en styrka att vi är överens om målen. Det hade även varit en styrka om vi, i likhet med i energiöverenskommelsen, också hade varit överens om åtgärderna. Det hade nog fått stor effekt, inte minst för dem som ska göra investeringar. Investeringar görs ofta för lång tid, och då behövs förutsägbarhet. Men nu är vi inte överens.

Regeringen har infört en flygskatt, och syftet är att minska på utsläppen. Jag tror att alla begriper att vi inte kan fortsätta som vi har gjort. När havsisarna smälter och Golfströmmen försvagas måste något göras.

Precis som ledamoten säger hör vi nu att en del bolag tänker flytta trafiken. Ett av dessa bolag gick dock ut i dag och sa att man skulle öppna tre nya linjer i Sverige. Jag är därför inte säker på att flyttbeskedet handlade om flygskatten, utan det kan ha att göra med att dessa linjer har dålig lönsamhet och att man därför slår ihop dem med fler. Det är ett rimligt företagsekonomiskt beslut som jag inte har några synpunkter på.

Anf. 100 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Även jag beklagar att vi inte är överens om hur vi ska nå de viktiga klimatmålen. Men här skiljer vi oss verkligen åt. Medan vi ställer krav på effektivitet för att vi bryr oss om klimatet ägnar sig Socialdemokraterna och Miljöpartiet tyvärr mycket hellre åt symboler. De som förlorar på det är klimatet och skattebetalarna.

Anf. 101 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Sådan är Moderaternas politik. Man står bakom långsiktiga mål men är emot varenda föreslagen klimatåtgärd. Det går inte ihop. Vill man på allvar göra något åt klimatförändringarna och att Sverige ska stå längst fram, både genom att göra vårt liv här mer hållbart och genom

att sälja den tekniken till andra länder, måste man göra något. Då kan man inte säga nej till allt som föreslås.

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

Stöd till svensk biogasproduktion

Anf. 102 PATRIK ENGSTRÖM (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Ibrahim Baylan.

Sverige ska vara fossilfritt år 2045. Det är en stor utmaning men fullt möjligt med progressiv politik.

För att lyckas krävs det en omfattande omställning av våra drivmedel och energikällor. Här kan biogasen spela en viktig roll. Svensk biogas är i dag pressad eftersom vår import av biogas från framför allt Danmark har ökat de senaste åren. Man drar nytta av Danmarks produktionsstöd och Sveriges konsumtionsstöd.

Det är glädjande att regeringen har ökat stödet för produktion av biogas med 270 miljoner under innevarande år. Men har statsrådet fler förslag på hur vi kan säkra biogasproduktionen i Sverige?

Anf. 103 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Biogasen är en av de saker som kan ställa om transportsektorn men också många andra delar av energisektorn.

Vi har haft en fantastisk utveckling med många investeringar fram till ganska nyligen, då en del entreprenörer kom på den briljanta idén – ur deras perspektiv – att utnyttja såväl Sveriges som Danmarks offentliga stöd på en och samma gång och därmed skaffa sig en konkurrensfördel. Detta har skapat en orimlig situation i södra Sverige.

Det var mot denna bakgrund som regeringen föreslog ett kortsiktigt extra stöd i den värbudget som vi lämnade till riksdagen. Det var också mot denna bakgrund som regeringen i dag beslutade att tillsätta en utredning med ordföranden för riksdagens miljö- och jordbruksutskott Åsa Westlund som utredare, för att ställa om vårt system så att det blir jämna konkurrensförhållanden mellan utländska och svenska biogasproducenter.

Anf. 104 PATRIK ENGSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för svaret!

Det är glädjande att vi tar denna fråga på allvar. Om vi ska kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle behöver vi agera.

Om vi tittar lite längre fram, statsrådet: Ser vi något bakom nästa horisont som vi ska göra på biogasområdet om vi ska utveckla biogasproduktionen?

Anf. 105 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Om vi tittar på hur det ser ut ute i Europa ser vi att nästan alla länder har produktionsstöd av olika slag. Sverige har haft ett konsumtionsstöd och var därmed den främmande fågeln. Detta har gått ganska länge därför att det inte har funnits andra stöd i vår närhet. Men nu har vi fått det, och därför behöver vi se över detta.

Jag vill inte redan här och nu säga hur detta ska landa, men det är helt uppenbart att vi måste ha ett system som går ihop med andra länders och se till att ge svensk biogasproduktion en skjuts framåt.

Anf. 106 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack för att jag får möjlighet ställa en fråga till bostadsministern!

Det är ett välkänt faktum att bostadsbyggandet håller på att avstanna. Det finns en mängd skäl till detta, men formatet här är alltför litet för att diskutera det.

Kritiken mot Lantmäteriet och de långa handläggningstiderna fortsätter att strömma in. Trots att jag vet att myndigheten jobbar på och förbättrar sitt arbete finns det fog för kritiken mot systemet.

Senast var det SKL som i en skrivelse till regeringen både vill se en förändrad roll för Lantmäteriet och en utveckling mot fler kommunala lantmäterimyndigheter än de 39 som finns i dag. Sveriges Kommuner och Landsting vill att regeringen tydliggör förutsättningarna för dessa och anger skälen till ingen av de sju kommuner som har ansökt om att få inrätta kommunal lantmäteriverksamhet beviljas det.

Min fråga till Peter Eriksson är densamma som SKL:s: Ser han de kommunala lantmäterierna som en resurs, och håller han med Lena Micko om att Lantmäteriets roll som central myndighet behöver stärkas?

Anf. 107 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Jag håller med om att det har varit ett problem att tidsutdräkterna för Lantmäteriets beslut har varit alldeles för långa. Jag har engagerat mig mycket i den frågan. Vi har bytt ut större delen av styrelsen, vi har en ny generaldirektör och vi har angett tydliga och tuffare krav på att Lantmäteriet ska korta ned handläggningstiderna. Den senaste tiden har vi fått tydliga resultat i rätt riktning.

Jag är nöjd med utvecklingen på sistone, men det går att göra ännu mer. De kommunala lantmäterierna är naturligtvis en resurs, precis som den statliga, men vi har fått en utredning som visar att organisationen att ha både kommunala och statliga inte är det mest effektiva. Vi behöver se över denna struktur i stort.

Anf. 108 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag tolkar bostadsministerns svar som att det inte finns några planer över huvud taget på att se över lantmäteriverksamheten i det avseendet att det finns fler alternativa lantmäterier att vända sig till.

Detta understryker SKL:s oro för att man inte ser någon framtid ens för de kommunala lantmäteriverksamheter som finns i dag, i och med att man inte beviljar några nya tillstånd eller uttalar en viljeinriktning för dessa verksamheter, som är mycket viktiga för vårt samhällsbygge.

Anf. 109 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det stora problemet för Lantmäteriet har varit brist på kompetens och resurser. Det är ingen lösning att göra fler kommunala lantmäterier, för det blir inte fler lantmätare på det sättet. Den satsning vi gör på att utbilda fler lantmätare är den långsiktigt riktiga lösningen för att organisera verksamheten på ett effektivare sätt. Problemet är att med fler

Situationen för landets äldre

Anf. 110 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har en fråga till äldreminister Hallengren.

Äldre är en grupp i Sverige som mår allt sämre. Ensamheten, oron, ångesten och den psykiska ohälsan växer, och det är verkligen inte bra. Vi fick för någon månad sedan höra att självmordstalen för äldre män ökar markant i Sverige. Många äldre som är riktigt sjuka är fångna i ensamhet i sitt eget hem, och hemtjänstpersonalen har inte alltid rätt kompetens för att klara av problemen.

De äldre får allt mer ångestdämpande mediciner. Var fjärde får tio eller fler mediciner, och akutmottagningarna fylls av gamla med olika biverkningar. Detta är en rundgång för äldre sjuka som är ovärdig och inte bra men som tyvärr ökar i omfattning.

Jag vill fråga ministern: Vad gör regeringen för att garantera de äldres välbefinnande på ett bättre sätt än vad som sker i dag?

Anf. 111 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Utan att på något sätt säga att Katarina Brännström ger en felaktig bild vill jag säga att Sverige är världens bästa land att åldras i. Vi blir äldre och håller oss friska allt längre.

Allt fler äldre lever långa, socialt aktiva och rika liv, men detta hindrar inte att de kan lida av psykisk ohälsa. Katarina har rätt i att de som gör det blir allt fler. Det handlar om att möta detta med kunskap i den mån den psykiska ohälsan handlar om diagnoser, det vill säga olika typer av depressioner och så vidare.

Jag menar att man måste börja mycket tidigare. Det är regeringens uppfattning att man på olika sätt måste arbeta med det sociala innehållet gentemot våra folkrörelser och pensionärsorganisationer, med dagverksamheter och mötesplatser, och se till att de äldre har möjlighet att delta i sociala aktiviteter och att civilsamhället uppmuntras att ge dessa möjligheter.

Om det är en situation där äldre befinner sig på ett särskilt boende är det lite annorlunda, och jag återkommer till det.

Anf. 112 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Jag tror också att Sverige är det bästa landet för den som är frisk och pigg, så länge man är det när man är gammal. Sedan tror jag att det går ganska fort utför.

Tyvärr har vi i dag hemtjänstpersonal som i många fall saknar kompetens och som inte får rätt och adekvat vidareutbildning för att ta hand om dem som är alltmer sjuka, som har många mediciner och som vårdas i hemmet, där ganska avancerad sjukvård sker.

Jag tror att det måste till krafttag för att vi ska klara detta.

Anf. 113 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill understryka behovet av att satsa på personalen och deras kompetens och förmåga att möta människor som både lider av psykisk ohälsa och som har behov av rent sjukvårdande insatser. Då är det viktigt att vi har resurser för att satsa på utbildning.

Det är positivt att regeringen har presenterat så kallade yrkespaket som gör att vi enkelt kan utbilda många fler vårdbiträden och undersköterskor, så att ingen som är utbildad eller obehörig ska möta våra äldre, vare sig i hemtjänsten eller på särskilda boenden.

Det förändrade investeringsstödet effekter för byggandet av hyresrätter

Anf. 114 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till bostadsminister Peter Eriksson.

Att det byggs många bostäder är givetvis nödvändigt för att komma till rätta med bostadsbristen i Sverige. Men även rörlighet på bostadsmarknaden är en av de pusselbitar som måste falla på plats för att lösa bostadsbristen.

Rörligheten i hyresbeståndet är mycket större än i det egna beståndet. Fler kan flytta till jobb och studier om vi har ett stort utbud av hyresrätter. Därför är det glädjande att det under 2017 har byggts över 10 000 nya hyresrätter med rimliga hyror med hjälp av investeringsstöd.

Nu har nivåerna i investeringsstödet justerats. Hur förväntar sig ministern att detta ska påverka byggandet av hyresrätter?

Anf. 115 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Vi gjorde nyligen en justering av reglerna för detta – det stämmer. Detta innebär att det blir lite mer attraktivt att bygga nya hyresrätter med det statliga investeringsstödet, till exempel i Stockholm, Uppsala och större städer, där priserna är något högre än annars. Jag har fått signaler från både Uppsala och Stockholm om att dessa kommuner kommer att använda sig av investeringsstödet framöver. Här får vi en skillnad som inte är oväsentlig.

Vi införde dessutom en ny regel som innebar att det blir enklare och billigare att bygga på en våning eller två. I Sverige finns nämligen 1 miljon hyresbostäder på två- eller trevåningsnivån. Man kan också få stöd som gör att man kan få råd att bygga till exempel en hiss, vilket ger en ökad tillgänglighet.

Anf. 116 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Vi är överens om att det är väldigt viktigt att det byggs fler hyresrätter. Förutom investeringsstöd undrar jag vilka fler åtgärder Peter Eriksson tror skulle behövas för att öka byggandet av hyresrätter i Sverige. Vidtar regeringen redan nu fler åtgärder?

Anf. 117 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Generellt sett tror jag att vi behöver se över hela skattefrågan på området, men vi får nog vänta med det till efter valet som det ser ut nu.

Jag har nyligen fått en utredning överlämnad till mig som föreslår en ny bostadsförsörjningslag. Genom den skulle kraven på kommunerna att ta bostadsförsörjningsansvar även för olika kategorier och grupper i kommunen förtydligas och skärpas. Det tror jag kan vara en viktig fråga.

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

Äldres livskvalitet

Anf. 118 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Lena Hallengren. Jag har besökt ett antal äldreboenden i Malmö, och jag har även besökt hemtjänsten. Genomgående är att personalen gör ett väldigt bra arbete. De äldre är mycket nöjda med den service som de får. Det här gäller de grundläggande behoven. Man får sin mat, man blir tvättad, man får hjälp med städning och så vidare. Men det som hela tiden efterlyses är guldkanten.

Precis samma budskap fick jag av personalen. De önskar inget hellre än att de äldre ska få en guldkant på tillvaron och inte bara få de grundläggande behoven tillgodosedda. Det handlar om bara en sådan sak som att hinna sitta ned och fika och prata med de äldre. Men personalen har ett hektiskt schema, och det är väldigt svårt att hinna med detta.

Min fråga till ministern är: Hur går vi vidare med visionen om att de äldre ska få en guldkant på tillvaron?

Anf. 119 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för frågan! Tack också för att du besöker många äldreboenden och hemtjänsten! Också de behöver känna att vi ser dem och att vi är många som engagerar oss i äldrepolitik i allmänhet och äldreomsorgen i synnerhet.

Det ser väldigt olika ut beroende på var man är och vem man besöker. Det finns personal som sliter hårt. Men det beror på hur man satsar i kommunen, och hur man använder de 2 miljarder per år som har funnits under mandatperioden. Man har såklart arbetat på olika sätt med sociala aktiviteter, innehåll, verksamhet och träffpunkter.

Jag besöker många boenden och hemtjänst där de känner att den här guldkanten finns. Men vi har utan tvekan mer att göra. Jag är framför allt bekymrad över hur vi möter framtiden. Allt fler blir allt äldre. Vi måste verkligen prioritera välfärden framför stora skattesänkningar så att dagens anställda får fler kollegor och bättre arbetsvillkor.

Anf. 120 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är helt rätt att det ser ut på olika sätt. Det är också olika hur dåliga de äldre är. När många är väldigt dåliga orkar man kanske inte ta del av de sociala aktiviteterna. Man måste verkligen individanpassa och se till att de äldre är med i den utsträckning som de orkar.

Mycket handlar också om att satsa på personalen. Då får den tid och ork att satsa på de äldre. Jag gläds därför mycket över att regeringen jobbar med detta. Jag tror för övrigt att vi måste få bort övervinsterna i välfärden. De pengarna ska gå till de äldre och till personalen.

Anf. 121 Statsrådet LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Många som bor på ett särskilt boende har mycket riktigt väldigt stora omsorgsbehov. Hur mycket de orkar är individuellt, men generellt kan man säga att de orkar betydligt mindre. Därför måste vi förebygga och se till att de kommer in i god tid.

Vi behöver försäkra oss om att de resurser vi gemensamt avsätter verkligen används till mer personal, till utbildad personal och till både insatser och verksamheter som gör att den som är äldre inte känner sig vare sig ensam eller isolerad. De måste få uppleva att de år efter pensionen när man blir allt äldre också är en tid då man kan glädjas.

Regeringens politik för bostadsbyggande

Anf. 122 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Peter Eriksson. Vi har tidigare hört i dag att bostadskrisens effekter har blivit tydliga. I Boverkets senaste prognos står det att bostadsbyggandet i Sverige kommer att sjunka. Byggsubventionerna har blivit ett fiasko. 5 procent har betalats ut. Jag tror att man har byggt *en* hyresrätt i Stockholm.

Detta är inte bara ett storstadsproblem, herr talman, utan det gäller runt om i landet. Om man googlar på ordet "byggstopp" kan man hitta byggstopp i var och varannan stad, till exempel i Umeå. Där säger HSB att de hade en god försäljning av sina bostadsrätter, men när regeringen införde amorteringskrav, krav på hur mycket man får låna och hela det paketet tvärnitade försäljningen. Från att ha sålt ett antal lägenheter i veckan säljer man nu någon i månaden. Vd:n för HSB Norr säger att "alla i byggbranschen sitter och väntar på vad som ska hända".

Detta är en rimlig fråga att ställa till bostadsministern: Är du nöjd med de beslut som har ni har tagit och som har gjort att det har blivit ett byggstopp i Sverige?

Anf. 123 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Byggstopp är en helt felaktig beskrivning av läget i Sverige i dag. Vi bygger mer – dubbelt så mycket – än vad som gjordes under förra mandatperioden. Enligt alla prognoser kommer vi att fortsätta göra det under kommande år.

Däremot har det blivit en stor förändring när det gäller bostadsrätter i framför allt Stockholmsregionen. Det stämmer. Det är oroande, men det är ett resultat av att man under en tid har haft en väldigt kraftig inriktning på dyra bostadsrätter i Stockholm. Detta har sedan spridit sig lite grann utåt, men i de allra flesta delar av Sverige byggs det för fullt. I större utsträckning riktar man dessutom in sig på hyresbostäder. Det måste man även göra i Stockholmsregionen framöver om man ska klara av de bostadsförsörjningsbehov som finns och kunna minska bostadsbristen i landet.

Anf. 124 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Umeå är ingen förort till Stockholm utan ligger en bra bit därifrån. När Peter Eriksson flyger hem till Norrbotten flyger han över Umeå.

Det var Umeå som jag tog upp i mitt exempel, och det var i Umeå som man efterfrågade vad regeringen tänker göra. Det är nu tvärstopp, byggstopp, i Umeå. Man hänvisar till att det är regeringens politik som har gjort att det är byggstopp i Umeå och på många andra orter i Sverige.

Frågan från HSB Norr och mig kvarstår: Vad tänker regeringen göra? (Applåder)

Anf. 125 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Som jag sa sist finns det inget byggstopp i Umeå, inte heller i övriga Sverige och inte ens i Stockholm. Det byggs ganska mycket i både Umeå och Stockholm, och det kommer att fortsätta byggas. Det krävs dock att man ställer om i större utsträckning. Man kan inte fortsätta springa på samma boll. Alla kan inte bygga nya bostadsrätter för flera miljoner kronor. Man måste i större utsträckning rikta in sig efter behoven. Alla har inte klarat av det än, men man måste lära sig det.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.17 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 (forts. från § 7) Redovisning av skatteutgifter 2018 (forts. SkU24)

Anf. 126 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Vi debatterar i dag *Redovisning av skatteutgifter 2018*, skatteutskottets betänkande SkU24. Detta är ett viktigt område att granska. Det är en väldigt stor del – omkring 210 miljarder, lite beroende på hur man räknar.

Skatteutgifter kan vara bra som styrmedel, men i och med att de innebär en avvikelse från normen kan det ibland leda till att det blir mer krångligt eller inte lika tydligt. Det kan ibland också uppstå gränsdragningsproblem.

I skrivelsen har regeringen gjort en särskild analys av ROT-avdraget. Det har nu funnits i ett tiotal år, och situationen ser nu mycket annorlunda ut än den gjorde när det infördes. Analysen visar att den sänkning från 50 till 30 procent som gjordes var samhällsekonomiskt motiverad. Vi har fått mycket högre sysselsättning och gått in i en högkonjunktur där byggandet har varit väldigt stort. Vi har nu en situation där det faktiskt råder brist på arbetskraft i byggsektorn.

Skatteutgiften för ROT-avdraget är nu omkring 10 miljarder. Den skulle ha varit omkring 16 miljarder om sänkningen inte hade gjorts.

Prot. 2017/18:123

31 maj

Frågestund

*Redovisning av
skatteutgifter 2018*

Jag tycker också att det är en väsentlig fråga vilken påverkan detta får, alltså hur många färre bostäder som har byggts som en följd av att vi har haft ROT-avdraget i en situation där det har varit arbetskraftsbrist. Detta är givetvis ingen enkel fråga att besvara, men det är en legitim och relevant frågeställning som vi kan behöva fundera över.

Jag tror att ROT-avdraget är väldigt bra i en lågkonjunktur, där man kan behöva gasa på för att få igång sysselsättning och sådant. Men det är inte självklart att det ska vara på samma sätt för all framtid.

Ränteavdragen är inte något som ingår i rapporten, men jag tycker att det är väl värt att nämna, inte minst i diskussionen om hur bostadssituationen ser ut. Det är en kostnad som är hög, och i takt med att skuldsättningen ökar kommer den att bli större om inte något görs. Jag har tagit upp denna fråga många gånger tidigare i kammaren. Sex av åtta partier förespråkar att man ska göra något åt ränteavdragen, och jag hoppas att också de två största partierna framöver kan inse att vi måste göra något. Vi måste göra det av stabilitetsskäl och för att få en större rörlighet på bostadsmarknaden än i dag, så att vi kan utnyttja det bostadsbestånd som finns på ett bättre sätt.

Herr talman! För några veckor sedan kom Naturskyddsföreningen med en rapport om fossila subventioner. Där uppmanade man de politiska partierna att prioritera detta för den kommande mandatperioden. Det man vill är naturligtvis att de fossila subventionerna ska minskas eller fasas ut.

Från Miljöpartiets sida har vi sagt att vi gärna vill det. Vi tror inte att det går att göra allt på en mandatperiod, men vi vill gå i den riktningen. På det seminarium där Naturskyddsföreningen presenterade rapporten ville flera partier göra det, men i går kunde vi se att Moderaterna ville gå i motsatt riktning. Partiledaren Kristersson sa att det inte fanns något färdigt alliansförslag ännu, men hans bild var att det skulle komma att bli ett sådant. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från de närvarande borgerliga partierna, Centerpartiet och Liberalerna, och höra om de är beredda att gå i den riktningen. Jag tycker att det vore olyckligt.

Reseavdraget är ett annat exempel på en subvention som inte är bra i sin nuvarande form. Den nuvarande utformningen är en subvention av pendling med bil. Den utredning som ser över detta, liksom de direktiv som ligger till grund för utredningen, vill att det ska bli ett transportneutralt avdrag som inte ensidigt gynnar bilism på det sätt det gör i dag. Detta är en fråga som det har rått bred enighet om, och när utredningen är klar hoppas jag att de partier som har stött detta i Miljömålsberedningen och Landsbygdskommittén orkar stå upp för att vi ska göra en förändring av detta. Det tror jag skulle vara väldigt bra.

Slutligen, herr talman, konstaterar jag att det inte heller i denna debatt ser ut att vara någon liberal med. Jag tycker att det är lite synd. Jag har länge velat ställa frågan varför Liberalerna vill göra skattesänkningar med 24 miljarder kronor riktade till människor som har en månadslön på över 38 000 kronor i månaden. På vilket sätt blir samhället bättre av att man sänker skatten i den storleksordningen? Det motsvarar vad Polismyndigheten kostar i hela landet. Men jag får ta med den frågan till en kommande debatt där Liberalerna deltar.

Anf. 127 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Den skrivelse som vi i dag diskuterar är till en del en teknisk genomgång av de skatter vi ska betala under ett kommande år. Men skrivelsen är betydligt viktigare än så.

Genom skrivelsen har regeringen möjlighet att presentera en analys av de skatteförändringar som föreslås i syfte att öka såväl legitimiteten och transparensen som förståelsen för de skatter som tas ut. Det är en möjlighet för regeringen att bidra till en informerad diskussion och debatt bland allmänheten, journalister och olika beslutsfattare.

Behovet av transparens och öppenhet i offentliga finanser kan inte nog understrykas. Välunderbyggd, relevant och lättillgänglig information är centralt inom alla politikområden, särskilt inom skatteområdet. Betydelsen av en bra redovisning till riksdagen av skatteutgifter har även uppmärksamats i flera granskningar av Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet, som även har kommenterat principerna för redovisning av skatteutgifter.

Redovisning av skatteutgifter 2018, som vi alltså diskuterar i dag, är en skrivelse som manar till eftertanke. Det svenska skattesystemet har sedan den stora reformen på 90-talet resulterat i en avsevärd och växande mängd undantag. Därtill har regelverk från EU inneburit ytterligare förändringar av det svenska skattesystemet. Skattesystemet behöver förenklas, och därför har vi i Centerpartiet föreslagit en bred skattereform. Tiden är verkligen mogen.

Sverige behöver en skattereform för fler i jobb, ökad konkurrenskraft och tryggad välfärd. Skattesystemet måste vara bättre utformat för att möta de problem som Sverige står inför. Den kraftiga beskattningen av arbete i Sverige – den är i världstoppen – förvärrar tudelningen på arbetsmarknaden och bromsar välfärd och tillväxt. Det finns därför ett behov av att återigen göra en grundlig skattereform med ett mer transparent, enklare och enhetligare system.

Det viktigaste en skattereform har att uppnå är att minska skatten på arbete, öka konkurrenskraften och trygga välfärdens framtida finansiering. Lägre skatter på arbete är grundläggande för att fler människor ska kunna jobba. Om fler personer har ett arbete att gå till ökar också skatteintäkterna och välfärden.

Dagens skattesystem gynnar en snabbt ökande bostadsbelåning med en överhettad bostadsmarknad i många städer, som vi hörde i riksdagens frågestund alldeles nyss. Risken finns att en nedgång drabbar Sveriges ekonomi hårt. Därför är det angeläget med en bred överenskommelse där bostadsbeskattningen ses över för att gynna långsiktig stabilitet.

Herr talman! Det finns ett tillkännagivande som regeringen anser är tillgodosett i och med skrivelsen. Tillkännagivandet säger att regeringen i sina kommande skrivelser fullt ut bör analysera enskilda skatteutgifters samhällsekonomiska effektivitet och sysselsättningseffekt.

Det uttalade syftet från riksdagen med redovisning av skatteutgifter är att skatteutgifterna ska kunna prövas på samma sätt som utgifter för anslag. Det ska alltså vara möjligt att kvantifiera kostnaderna för de undantag i skattesystemet som råder.

Det är till fördel för hela regeringens arbete, för hela arbetet med statsbudgeten, att löpande utveckla arbetet med skatteutgifters samhällsekonomiska effektivitet och sysselsättningseffekter.

Därför är jag bekymrad över regeringens inställning i frågan. Regeringen konstaterar att även om det vore önskvärt att göra en kvantitativ bedömning av en skatteutgifts bidrag till förbättrad samhällsekonomisk effektivitet är detta oftast inte praktiskt möjligt medan en kvalitativ bedömning ofta går att göra. Nästa rimliga steg borde då vara att se till att initiera ett arbete med att se över hur vi kan få data och metoder för bättre analyser av kvantitativa slag.

Herr talman! Lika självklart som att sänka skatter måste analyseras är det att även höjda skatter måste analyseras. Bland annat Konjunkturinstitutet har tydligt pekat på att höjda marginalsatser för vissa grupper kan minska arbetsutbudet, vilket i förlängningen kan leda till att åtgärdernas offentligfinansiella effekter överskattas. Arbetsförmedlingen har påtalat det olyckliga i att regeringen i sina inkomstskattepromemorior saknar diskussioner och övertåganden över den påverkan på arbetsmarknadens utveckling som de föreslagna skatteförändringarna förstås kommer att kunna leda till.

Företrädare för Centerpartiet och andra har fört fram detta tidigare. Men när vi har en regering som ägnar huvuddelen av sin mandatperiod åt att höja skatter inom de flesta områden tål det att upprepas, vilket jag alltså nu har gjort.

Rasmus Ling riktade en fråga till liberaler. Jag anser mig själv vara socialliberal, så jag är åt det hållet. Centerpartiet är ett grönt liberalt parti. Jag tror att Rasmus Ling sa att man inte ska sänka skatter för dem som tjänar över 38 000 kronor. Sverige har kanske världens högsta marginalskatt. Den är 60 procent. Av det man tjänar i den inkomstklassen och om man tjänar mer får man behålla 40 procent.

Det är i stort sett högst i världen. Det bör återställas till kanske 50 procent enligt den överenskommelse vi hade med skattereformen på 1990-talet. Visst bör skatterna på sikt sänkas även på marginalen för dem som tjänar över 38 000 kronor.

Anf. 128 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Staffan Danielsson menar att han är liberal och grön. Jag tolkar det som att Centerpartiet är mer åt det liberala hållet än det gröna.

Centerpartiet har försökt att framstå som den gröna rösten hos Alliansen. Men det man nu går till val på är att motverka de reformer på miljöområdet som vi har genomfört. Man vill göra drastiska nedskärningar på den miljöbudget som vi har höjt. Vi har till och med fördubblat den. Staffan Danielsson vill slakta den med mångmiljardbelopp.

Centerpartiet går till val på att avskaffa flygskatten som införts. Man vill alltså göra det billigare att flyga i en situation där vi har den hetaste majmånaden sedan åtminstone 40-talet och ser klimatförändringarna över världen. På område efter område kan man se att de miljöreformer som vi har lagt fram vill Centerpartiet motverka.

Jag har en väldigt enkel fråga som gäller ärendet som vi diskuterar. Det gäller de fossila subventioner som finns. Är Centerpartiet berett att minska de fossila subventionerna under nästa mandatperiod, och om ja, i så fall vilka?

Anf. 129 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Det var en hel del frågor. Både vi och Miljöpartiet ser gröna som ett positivt värdeladdat ord. Sedan kan vi ha olika uppfattningar om socialliberal och liberal. Jag är väldigt positiv till det. Miljöpartiet har tidigare varit det men kanske inte längre är det lika mycket utan i stället är mer åt det röda hållet. Så kan man utvecklas.

Centern och Alliansen genomförde stora miljöreformer under åtta alliansår. Den förnybara energin växte väldigt starkt. Nu står tyvärr vindkraft, biogas och etanol och stampar och till och med minskar under en regering där Miljöpartiet ingår. Helheten är verkligen blandad.

Flygskatten går det att säga mycket om. Det är viktigt för Sverige och världen att vi kan flyga, handla och möta varandra. Att lägga ned flyglinjer så att de börjar uppstå i Danmark och Norge är inte vidare smart för Sverige. Man får alltid överväga detta.

Vi är överens om att minska de fossila bränslena och att till exempel övergå alltmer till förnybara drivmedel. Men innan dessa finns över hela landet måste vi avväga till exempel bensinskatten så att den ligger på en rimlig nivå. Där ligger Miljöpartiet ofta väl mycket i fronten.

Anf. 130 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet har inte gått åt något rött håll. Vi är inte heller liberaler, utan vi är ett grönt parti och är väldigt trygga i det. Det vore roligt om Centerpartiet skulle gå mer åt det hållet. Men det är inte den utveckling vi har sett åtminstone det senaste decenniet.

Vad gäller flygskatten och hur den är jämte den i andra länder har Norge, som du tar upp, en flygskatt. I det fall Norwegian väljer att förlägga nya linjer till Oslo förefaller inte den flygskatt som finns vara något problem.

Jag ställde bara en fråga. Den skulle jag vilja ha svar på. På det seminarium jag var på som Naturskyddsföreningen anordnade var Danielssons partikollega Rickard Nordin på plats och talade om detta. Jag skulle vilja höra ifall jag får samma svar. Är Centerpartiet berett att minska de fossila subventionerna den kommande mandatperioden och i så fall vilka?

Anf. 131 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan svara kort på den konkreta frågan. Centerpartiets inriktning, som Rickard Nordin väldigt bra lyfte fram, är att minska och fasa ut de fossila drivmedlen och den fossila energin. Det innebär självfallet att de fossila subventionerna kommer att bortfalla vartefter. Men det måste ske i en takt som är realistisk och verklighetsanpassad.

Det jag tror att Rasmus Ling och jag är väldigt väl överens om, även om vi kan diskutera hur väl vi lyckades under våra respektive regeringsperioder, är att verkligen ställa om Sveriges och världens energisystem till resurser som är baserade på förnybar grund.

Anf. 132 MOMODOU JALLOW (V):

Herr talman! I dag ska vi diskutera redovisning av skatteutgifter. Jag hade tänkt börja med att ta upp syftet med detta, men många föregående talare har lyft just syftet med redovisningen och hur viktig den är. Jag tänkte därför lägga min tid på att diskutera vilken typ av skattepolitik som

Vänsterpartiet vill se. Det har en direkt koppling till det vi diskuterar här i dag.

Vänsterpartiet vill ha en bra, jämlik och rättvis skattepolitik för att kunna finansiera den gemensamma välfärden – en skattepolitik där man får utifrån behov och bidrar utifrån förmåga. Det är tyvärr inte den politik som har bedrivits under alliansregeringen, och det är inte den politik som bedrivs i dag i den utsträckning som Vänsterpartiet vill se och som det svenska folket förtjänar.

Det finns alltför stora socioekonomiska klyftor mellan människor i dagens Sverige. Medan väldigt många tvingas att vrida och vända på varenda krona dag efter dag, månad efter månad och år efter år kan andra köpa sin tredje lyxbåt, resa i sina privata jetplan, köpa lyxvåningar i New York eller Paris och spara sina miljarder i en bank i ett skatteparadis för att slippa betala sin del av skatten.

Herr talman! Dessa människor är också oftast de som obekymrat klagat på fattiga, utsatta och invandrare och gör dem till syndabockar för den så kallade samhällskollapsen. Det är riskkapitalisteliten som genom sina lobbyister och pr-företag på några årtionden har lyckats förskjuta makten från folket till den växande finanssektorn.

Beslut som tidigare kunde fattas av regeringar och parlament är nu inskrivna i handelsavtal, och betalda lobbyister och pr-företag har ofta mer makt över dagordningen än partier och folkvalda politiker har. Det är en utveckling som vi ser i dag i den ekonomiska politik som bedrivs i denna kammare bland många andra i världen. Det innebär att politiken i nästan alla länder har tvingats följa samma mönster. Vi ser privatiseringar, fler osäkra jobb, inhuman asylpolitik, rasism och nazism som normaliseras, rovdrift på miljön, sänkta skatter för de rika och större risker för oss andra.

Det är en politik som angriper de mest utsatta och ser på när människor oroar sig för om de ska ha råd med hyran, nya gummistövlar till barnen eller elräkningen. Det är en politik som angriper dem som ligger ned och vars dröm om en semestervecka på annan ort kan vara ouppnåelig.

Samtidigt ges villaägare och dem som äger en bostadsrätt möjlighet att använda kostsamma subventioner för att renovera sina bostäder både inom och utanför landets gränser. Detta bidrag, som kallas avdrag, herr talman, gäller oftast inte dem av oss som bor i hyreslägenheter. Det är en ojämlig och orättvis ekonomisk politik, där de som bor i hyresrätt i praktiken via skatten betalar för villaägares möjlighet att kakla om badrummet här hemma eller i sommarhuset i Frankrike. Det är inte rätt. Det är inte rättvist. Det är inte så vi ska använda skattebetalarnas pengar.

Herr talman! Vänsterpartiet vill minska finanssektorns inflytande över våra samhällen. De enorma värden som skapas av vårt arbete ska investeras i samhällsnyttiga saker som innovationer, omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle och förkortad arbetstid. I stället för att bara syfta till så hög avkastning som möjligt ska statligt ägda bolag användas aktivt i omställningsarbetet för att öka jämlikheten och jämställdheten och stärka demokratin.

Därför driver vi en politik som gynnar folket och inte stora banker eller riskkapitalister. Vi vill öka människors inflytande över den egna livssituationen och skapa större möjligheter för folkligt inflytande över samhällsutvecklingen. Vi vet att demokratiska samhällen är bättre samhällen. När

folkstyret urholkas innebär det inte bara sämre beslut, utan det skadar också tilltron till demokratin.

Herr talman! Det behövs en större och jämlikare omfördelningspolitik i det här landet, och Vänsterpartiet är i dag den enda garanten för det. Vi måste öka beskattningen av kapital om vi ska kunna minska de ekonomiska klyftorna. Det måste vi göra, för vi vet alla att samhörigheten och tilliten urholkas i samhällen där klyftorna växer.

Skattesystemets utformning är, tillsammans med socialförsäkringarna och välfärdstjänsterna, central för ett lands fördelningspolitiska ambitioner. En studie från Euromod har analyserat skattesystemens omfördelningseffekter inom EU. Rapporten har 1999 och 2008 som jämförelseår och omfattar ländernas direkta skatter. Analysen visar att Sverige under denna period har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelande skattesystemet inom EU.

Detta är anmärkningsvärt. Det är en utveckling som vi inte vill se i Sverige men som sker. Vad är det då som har orsakat denna utveckling? Låt oss gå igenom några av de större förändringarna på skatteområdet.

År 2005 avskaffades såväl arvs- som gåvoskatten, 2007 avskaffades förmögenhetsskatten och 2008 avskaffades fastighetsskatten. Dessa förändringar torde vara en starkt bidragande orsak till att det svenska skattesystemets utjämnande effekter har minskat så markant. Sverige är i dag ett av mycket få länder som varken har skatt på arv, gåvor eller förmögenheter eller en fastighetsskatt som är kopplad till taxeringsvärdet.

Herr talman! Till dessa förändringar ska bland annat läggas att bolagskattesatsen har sänkts i flera steg och att skatten på förvärvsinkomster har sänkts med över 100 miljarder kronor genom de olika jobbskatteavdragen.

När vi budgetförhandlar med regeringen är den ekonomiska jämlikheten central. Men det handlar också om en utbyggd och förstärkt välfärd, att kvinnors livsvillkor ska stå i centrum och att det ska göras investeringar för fler människor i arbete.

Vi vill även försvara den svenska modellen. Det är en modell som bygger på att parterna sätter löner på arbetsmarknaden och sluter avtal. Det är en modell med en skattefinansierad generell välfärd som kräver ett relativt högt skatteuttag. Den innehåller inkomstbaserade försäkringar, till exempel a-kassan och sjukförsäkringen. Vi menar att denna modell inte enbart är värd att försvara utan att vi också ska arbeta för att den ska utvecklas och förbättras.

I ett modernt samhällsbygge måste kampen mot ojämlikhet vara central. Skatteflykt och skatteundandragande är en stor orsak till ojämlikheten i samhället, och det undergräver den svenska modellen och samhällsmoralen. En liten grupp i samhället anser sig stå utanför samhällsgemenskapen och ansvaret för den gemensamma välfärden. De för därför sina pengar till skatteparadis i syfte att slippa bidra till cancersjukvård, barnens skola eller äldres omsorg. Detta känner vi alla mycket väl till, eftersom det har funnits riksdagsledamöter, bland annat i skatteutskottet, som har smitit från skatten och som finns med i Panamadokumentet.

Men detta pratar vi aldrig om, utan vi ägnar all vår kraft och tid på att hetsa upp folket om behovet av att ta från fattiga människors försörjningsstöd och de sjukas sjukersättning, och vi ställer dessa grupper mot flyktingar som flyr för sina liv. Om vi verkligen är oroliga för samhällskollaps

och för den svenska modellen borde vi kanske börja tala om den verkliga orsaken till samhällskollapsen, nämligen skattesmitarna.

Slutligen, herr talman: För oss handlar ekonomisk politik om att inge hopp och framtidstro, om att se till att den ekonomiska politiken används för att utjämna inkomstskillnader, om att ge alla barn en bra start i livet, om att se till att välfärden byggs ut och förstärks, om att ge människor förutsättningar att ta ett arbete och om att investera för att skapa nya jobb.

Vi vill bygga ett hållbart land där klimat och miljö står i centrum. Vi har ju mängder av arbetsuppgifter som behöver utföras, så låt oss se till att få dem gjorda! En viktig del i detta är självklart att skapa en jämlikare omfördelningspolitik. Vi vet att jämlikare samhällen är bättre samhällen för alla – inte bara för de få rika.

Anf. 133 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Öppenhet, transparens och effektivitet är grunden för ett trovärdigt och legitimt skatteuttag. Varje dag bidrar miljontals människor i hårt arbete med skatter till det gemensamma. Människors vilja att bidra, att göra rätt för sig och att vara del av det gemensamma kräver att skattemedel används och brukas effektivt. Det kan aldrig undergrävas eller frångås.

Öppenhet och transparens är en del av att klara effektiviteten. I detta ingår inte minst vad hushållens största utgift går till, hur den används och inte minst hur den också följs upp.

Herr talman! Detta är den numera obligatoriska redovisningen av skatteutgifterna till riksdagen, och därför är den också viktig. Det är viktigt för legitimiteten och för effektiviteten att noggrann analys och uppföljning görs vad gäller skatteuttaget också i ett bredare perspektiv för att hålla ordning och reda i statens finanser, och det är viktigt för att stärka svensk ekonomi.

Herr talman! Den här regeringen tycks dock slå sig till ro och vara nöjd med att riksdagen har krävt det här ett antal gånger. Vi menar dock att inför framtida viktiga beslut är det viktigt att tydliga underlag som noga belyser konsekvenser och konsekvensanalyser bör komma före för att på det sättet noggrant och bättre kunna följas upp. På det området behöver den här regeringen bättra sig.

Herr talman! Sedan den rödgröna regeringen tillträdde har skattetrycket bara ökat. Skatterna på jobb och tillväxt har ökat med över 60 miljarder de senaste tre och ett halvt åren. Skatterna har höjts för små och medelstora företag och försämrats på RUT och ROT, och fler får betala den statliga inkomstskatten: poliser, tullare, lärare och sjuksköterskor. Det är viktigt att förändra det här och se till att vi inte fortsätter att höja skatteuttaget. Kommer den här regeringen att vara nöjd med de här skattehöjningarna? Troligen inte. Därför krävs det ett maktskifte. Allianspartierna är beredda att axla det ansvaret men också, för att nämna ett exempel, se till att inte fler lärare, sjuksköterskor, poliser och tullare får betala statlig inkomstskatt.

Herr talman! Skrivelsen är en viktig förutsättning för att fortsatt granska det som regering och riksdag ställer upp som mål och som medel. Skrivelsen skulle därför kunna vara en ännu viktigare del av det arbete som kommer framöver. Efterfrågan på just prognoser, konsekvensanalyser och ökad transparens kommer inte bara från riksdagen, utan den kommer också

från många andra håll. Därför är den här diskussionen viktig, inte bara här i huset utan självklart i vårt samhälle som sådant.

Öppenhet och transparens är fundamentala delar av vår demokrati. Att var och en har tillgång till relevant information är en förutsättning för den demokratiska granskningen. I och med att den rödgröna regeringen har minskat transparensen måste vi vända den utvecklingen. Det gör vi bäst, herr talman, genom att under de kommande 100 dagarna ha en god diskussion om att det är dags att byta regering – för ökad transparens och effektivitet men självklart också för att följa upp skatteuttaget och dess nytta och effekter.

Herr talman! För oss är kvalitet i välfärden det allra viktigaste. För oss är nyttan och effektiviteten i välfärden det allra viktigaste – därav vikten av att återkomma till riksdagen med bättre underlag. Det kan en alliansledd regering göra efter höstens val.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 30 maj

TU16 Sjöfartsfrågor

Punkt 1 (Förslag om ändring i lagen om sjöfartsskydd)

Här hade endast yrkats bifall till utskottets förslag till beslut. Utskottets förslag innebar dock att förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning skulle få överlåtas till utländska organ. Beslutet måste därför fattas i den ordning som föreskrevs i 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Enligt denna bestämmelse kunde riksdagen besluta om en sådan överlåtelse om *minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* röstade för det. Riksdagens beslut kunde också fattas i den ordning som gällde för stiftande av grundlag men beslutet föreslogs bli antaget i ett enda beslut. För bifall krävdes därför att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstade för beslutet.

Enligt RO 11 kap. 8 § andra stycket skulle ärendet avgöras genom omröstning.

Prot. 2017/18:123

31 maj

Redovisning av
skatteutgifter 2018

Prot. 2017/18:123
31 maj

Votering:
286 för bifall
1 avstod
62 frånvarande
Tredje vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.
För bifall: 98 S, 71 M, 30 SD, 20 MP, 18 C, 17 V, 14 L, 14 KD, 4 -
Avstod: 1 -
Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Punkt 3 (Svensk sjöfarts konkurrenskraft)

1. utskottet
2. res. 1 (M, C, L, KD)

Votering:
169 för utskottet
118 för res. 1
62 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 30 SD, 20 MP, 17 V, 4 -
För res. 1: 71 M, 18 C, 14 L, 14 KD, 1 -
Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Punkt 4 (Närmare om sjöfartsstödet)

1. utskottet
2. res. 2 (M)

Votering:
215 för utskottet
71 för res. 2
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 30 SD, 20 MP, 18 C, 16 V, 14 L, 14 KD, 5 -
För res. 2: 71 M
Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 5 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Punkt 5 (Främjande av inlandssjöfart och kustsjöfart)

1. utskottet
2. res. 3 (M, C, L, KD)
3. res. 4 (SD)

Förberedande votering:
117 för res. 3
36 för res. 4
134 avstod
62 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Ann-Christin Ahlberg (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

119 för utskottet

117 för res. 3

51 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 20 MP, 1 V

För res. 3: 71 M, 18 C, 14 L, 14 KD

Avstod: 30 SD, 16 V, 5 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Punkt 6 (Inlandssjöfartens infrastruktur)

1. utskottet

2. res. 8 (KD)

Votering:

223 för utskottet

14 för res. 8

50 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 70 M, 20 MP, 18 C, 17 V

För res. 8: 14 KD

Avstod: 1 M, 30 SD, 14 L, 5 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Lotta Olsson (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 7 (Farleds- och lotsningsavgifter)

1. utskottet

2. res. 9 (M, C, L)

3. res. 10 (SD)

Förberedande votering:

103 för res. 9

35 för res. 10

148 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Anette Åkesson (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

149 för utskottet

103 för res. 9

35 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:123
31 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 20 MP, 17 V, 14 KD
För res. 9: 71 M, 18 C, 14 L
Avstod: 30 SD, 5 -
Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU30 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU26 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

36 för res. 1

17 för res. 2

234 avstod

62 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

235 för utskottet

35 för res. 1

16 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 71 M, 20 MP, 18 C, 14 L, 14 KD

För res. 1: 30 SD, 5 -

Avstod: 16 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 5 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU29 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Reformering av systemet för underhållsstöd)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

252 för utskottet

35 för res.

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 71 M, 20 MP, 18 C, 17 V, 14 L, 14 KD

För res.: 30 SD, 5 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

SfU22 Lag om försäkringsmedicinska utredningar

Punkt 3 (Utvärdering och resurser)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

252 för utskottet

35 för res.

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 71 M, 20 MP, 18 C, 17 V, 14 L, 14 KD

För res.: 30 SD, 5 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 12 SD, 5 MP, 4 C, 4 V, 5 L, 2 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU24 Redovisning av skatteutgifter 2018

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Samhällsekonomisk analys, jämförelsenormer m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (-)

Förberedande votering:

31 för res. 1

4 för res. 2

251 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

252 för utskottet

33 för res. 1

2 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer

Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU22

Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer (skr. 2017/18:188)
föredrogs.

Anf. 134 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Som bekant är Sverigedemokraterna skeptiska till flera av de prioriteringar inom biståndspolitiken som såväl denna som den tidigare regeringen har gjort. Vi vänder oss emot biståndssatsningar som bevisligen har gått till – och i vissa fall fortfarande går till – grupper som strävar efter helt andra mål än vad denna kammare strävar efter.

Vi välkomnar därmed tillämpningen av en sammanhängande strategi för det multilaterala utvecklingssamarbetet. Vi instämmer dessutom i OECD-Dacs bedömning att en sådan strategi utgör en bra grund för framtida beslutsfattande. Vi är glada över att regeringen i och med denna skrivelse går vidare med riksdagens tidigare tillkännagivande. Dock kvarstår problemet att det ibland är svårt att få en överblick över det multilaterala biståndet enbart genom en skrivelse.

Vi menar att det är extremt viktigt att fortsätta med och utveckla en hög transparens inom biståndet och biståndspolitiken. Det måste vara möjligt att följa biståndet från givare till genomförande. Oavsett om man är en förtroendevald politiker eller en enskild intresserad medborgare ska detta vara enkelt.

Sverigedemokraterna ser initiativet till webbplatsen Openaid.se som en mycket bra funktion, även om det fortfarande finns brister. För att komplettera resultatskrivelserna till riksdagen menar vi att den information som framgår av Openaid.se måste utvecklas och att exempel på resultat tydligare ska redovisas där. Exemplet med tidigare diskussioner rörande bistånd till Palestina är ett mycket gott exempel på varför detta behöver utvecklas.

När bistånd kanaliseras via multilaterala organisationer är det ofta att betrakta som en kanal för andra genomförandepartner inom ramen för insatserna. En betydande del av Sidas stöd till FN förmedlas exempelvis vidare till civilsamhällesorganisationer, såväl nationella som regionala och lokala gräsrotsorganisationer.

De stora landbaserade humanitära fonderna kanaliserar i vissa länder upp till 80 procent av medlen genom enskilda organisationer. Användandet av multilaterala organisationer för att kanalisera svenskt bilateralt bistånd har ökat betydligt under 2000-talet.

Vi menar att det här finns en stor risk att en alltför stor tilltro sätts till de multilaterala organisationerna som ansvarar för att kanalisera pengar. Av den anledningen måste kontrollen och uppföljningen, men även transparensen, av genomförandepartnerna förbättras för att man lättare ska kunna följa ett bistånd inom exempelvis ett landområde från givare genom multilaterala organisationer till genomförandepartnern.

Vi är positiva till att regeringen under temat humanitärt bistånd redogör för de insatser som har gjorts för att stödja människor på flykt, men vi anser fortfarande att detta borde ha en ännu högre prioritet i biståndet.

I kommande resultatredovisningar bör regeringen tydligare redovisa i vilken grad genomförandepartnern följer Sveriges strategi – den strategi vi har fastslagit här, den strategi som den svenska regeringen har – och målsättningar för biståndet.

Regeringen beskriver själv hur mycket det internationella arbetet med flyktinghjälp har utvecklats, inte minst då omständigheterna i fråga om konfliktsituationer hela tiden förändras. Bistånd riktat till människor på flykt behöver inte längre bara handla om rent humanitärt bistånd utan också om mer långsiktigt hållbara lösningar. Det är lösningar som exempelvis kan handla om förebyggande insatser. Det är lösningar för att förhindra en flyktingkris, men det är också insatser efter en kris för att främja återuppbyggnad och återvandring.

Sammanfattningsvis, fru talman, menar Sverigedemokraterna att det finns skäl för en samlad resultatredovisning både förebyggande under konflikten och efter för att kunna utvärdera på vilket sätt detta arbete ytterligare kan utvecklas.

Därmed vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet.

Anf. 135 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Fru talman! Jag är väldigt stolt och glad i dag över att kunna stå och diskutera det bistånd som går via multilaterala organisationer från Sverige. Vi har en tradition av ett öppet och transparent bistånd som vi kan vara stolta över, och det gäller även det multilaterala.

Redan tidigt, från 50-talet, när Sverige började med bistånd, använde vi oss av de multilaterala organisationerna för att kanalisera vårt bistånd. Den största delen kanaliserades den vägen från början. Men någon gång på 70-talet sjönk det, i samband med att Sverige byggde egen kapacitet, till den lägsta nivån. Då låg det på runt 30 procent av det totala biståndet.

I dag kanaliseras ungefär hälften av det svenska biståndet via multilaterala organisationer, och det finns väldigt goda skäl till det. Globala utmaningar kräver gemensamma lösningar. Samarbete minskar de administrativa bördorna i både mottagarländerna och givarländerna. Det gemensamma arbetet ger en större kunskapsbank där man kan lära av varandra. Genom samverkan i multilaterala organisationer får vi också som land större möjlighet att påverka utvecklingsagendan.

Det svenska multilaterala biståndet är uppdelat i kärnstöd och öronmärkt stöd. Ungefär två tredjedelar går till kärnstöd, och en tredjedel går till tematiska och geografiska strategier. De största strategierna, som finansieras av Sidas multi-bi, gäller just demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och humanitära insatser.

Vi är stora förespråkare i riksdagen, och utskottet har uttalat det tydligt, för att vi ska ha så mycket kärnstöd som det bara är möjligt. Och Sverige levererar på den punkten. Tyvärr ser utvecklingen globalt inte så positiv ut. Det öronmärkta stödet ökar på bekostnad av kärnstödet. Särskilt hårt drabbade är FN-organen, som i dag till så stor del som 75 procent finansieras med öronmärkt stöd.

Att Sidas stöd via multilaterala organisationer har ökat beror bland annat på Sveriges ökade engagemang i konflikt- och post-konfliktländer, på kraftigt ökade humanitära behov och på att multilaterala organisationer har fördelar när det gäller kapacitet, effektivitet och samordning.

Vi har från svensk sida varit måna om att stödja FN-systemet som viktig systembärare för en effektiv respons men också som en viktig brygga mellan humanitärt och långsiktigt utvecklingssamarbete.

I regeringens skrivelse redovisar regeringen sitt arbete utifrån tre av de områden som finns i den breda strategi för det multilaterala biståndet som det beslutades om förra året. Det är jämställdhet, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter. Dessa områden är särskilt viktiga för det övergripande målet med biståndet. Det är också områden som denna och tidigare regeringar har prioriterat, vilket gör att vi kan följa det över tid, vilket är viktigt. Det är tyvärr också områden där utvecklingen går bakåt. Sveriges röst och bidrag är oerhört viktiga för att vi ska kunna åstadkomma en annan tingens ordning.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 136 SOFIA ARKELSTEN (M):

Fru talman! Det kommer till komma fler tillfällen att diskutera biståndspolitik, transparens, effektiviteten och kvaliteten i biståndet. Den stora debatten är budgetdebatten. Den har vi ju haft, men vi har kvar debatten om politik för global utveckling.

Bistandsdebatten har präglats av formfrågorna, som att bistandsmedel har betalat kampanjaktiviteter i fråga om FN:s säkerhetsråd och att UD inte arbetar med vare sig förankring eller information. DN uppmärksammar i dag också att politiska tjänstemän har försökt ändra i det som skulle vara en oberoende utredning, och när det inte lyckades försökte de mörka rapporten.

Mycket i denna skrivelse är sammanfattningsvis det minsta vi kan förvänta oss. Utskottet förutsätter att regeringen lever upp till det vi är överens om. Det kunde vara enklare att följa upp. Uppföljningen kan bli bättre här, men den *måste* bli bättre i budgeten.

Det är också rimligt att regeringen rapporterar hur det går med arbetet med de multilaterala organisationerna. Vi betalar mycket till dem, mer än hälften av biståndsbudgeten. De genomför många bra saker, men det finns naturligtvis mycket att förbättra inom FN-systemet.

I korthet: Det finns stor samsyn om kärnstöd och om att det är bra att samarbeta i fråga om biståndet. Sverige ska inte finnas överallt och försöka ge allt till alla. Det smetar ut insatserna, och vi tappar i effektivitet. Det svenska bilaterala biståndet ska handla om det som det multilaterala inte kan leverera.

Det är helt rimligt att Sverige prioriterar jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter. Det är viktigt att Sverige står upp i motvindsfrågor, som SRHR, sexuell

och reproduktiv hälsa och rättigheter. Där hjälper riksdagen regeringen att inte tappa fokus.

Men det multilaterala utvecklingssystemet står inför stora utmaningar. Det handlar bland annat om omvärlden och om att konflikterna blir fler och värre och pågår under lång tid och om att öronmärkningen av pengar ökar – det saktar ned processerna när det är humanitära kriser. De stora finansieringsfrågorna är långt ifrån lösta.

En praktisk fråga där det finns stor förbättringspotential är upphandlingen i FN-systemet. Vi är stora givare men har varit dåliga på att bidra med svenska innovationer och vår företagsamhet. Där kan det i stort sett bara gå uppåt. Vi har mycket att lära av Danmark.

Fru talman! Det är enkelt att säga att regeringen gör för lite och för sent – så är det. Och det är enkelt att påpeka att vi nu har ännu en debatt där ansvarigt statsråd inte finns på plats – det har konstaterats de senaste tre debatterna, tror jag – precis som det är enkelt att säga att nuvarande regering har valt att politisera Sida genom att utse en socialdemokrat till generaldirektör, som också blir en överrock för MP. Men snart är det val – det är väl 101 dagar kvar – och sedan finns inte denna regering kvar.

Fru talman! Snart kan vi ha Ulf Kristersson som statsminister, en statsminister för de hoppfulla. Då hoppas jag och många fler att det blir en nystart, inte bara för Sverige utan också för biståndspolitiken.

Anf. 137 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi är här i dag för att debattera resultatskrivelsen om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer.

Sverige har en viktig roll att spela på den internationella arenan när det kommer till fattigdomsbekämpning, utveckling och humanitära insatser. Det låter kanske lite förmätet; vi är trots allt ett ganska litet land. Men i en tid när vindarna blåser som de gör är det väldigt bra att vi står upp för att 1 procent av bni ska gå till bistånd. Vi kanaliserar vårt bistånd till de mest utsatta och fattiga, vi är en av världens största givare till humanitärt bistånd och klimatbistånd och vi står upp för det icke öronmärkta biståndet i en tid när många andra länder inskränker det.

I en tid när vi ser en ökad nationalism, populism och protektionism behöver vi det multilaterala samarbetet mer än någonsin, och i dag diskuterar vi just det bistånd som kanaliseras genom de multilaterala organisationerna. Det har en viktig och alltmer växande roll. Det har ökat väsentligt de senaste 10–15 åren, och i dag går nästan varannan biståndskrona till eller via multilaterala organisationer. När vi bidrar på det här mycket mer mångfasetterade sättet och får in de svenska värderingarna kan vi också få ett större genomslag för vårt bistånd.

Skälet till att bistånd till och via multilaterala organisationer är viktigt är förstas dagens internationella utmaningar. Dessa utmaningar är i hög grad gemensamma och hanteras bäst genom internationellt samarbete och inte av ett enskilt land eller en organisation. Tillsammans i ett multilateralt utvecklingssystem kan vi möta de utmaningar vi står inför i dag. För att kunna genomföra Agenda 2030 behöver vi mer multilateralism och en mindre inåtvänd nationalism.

Prot. 2017/18:123

31 maj

*Resultatskrivelse om
utvecklingssamarbete
och humanitärt bistånd
genom multilaterala
organisationer*

Ett bistånd som utgör en så stor del av budgeten, där vi skattebetalare bidrar, måste förstås vara effektivt, ha en gedigen resultatanalys och en transparens, precis som allt annat bistånd. Detta har regeringen aktivt stärkt genom att skapa ett sammanhållet och strategiskt svenskt samarbete med de multilaterala organisationerna. I höstas antogs en ny multilateral strategi för det här, Strategi för multilateral utvecklingspolitik. Med detta stärks arbetet ännu mer för att behålla ett sammanhållet strategiskt svenskt agerande och ett samarbete med dessa organisationer så att vi vet att de svenska biståndspengarna verkligen och i ännu större utsträckning än vad de tidigare har gjort bidrar till en hållbar global utveckling.

Den samlade redovisning som vi ser här i dag är förstås mycket viktig. Vi ska veta att om pengarna gör nytta får vi genomslag för våra prioriteringar. Vilka det är hörde vi förut: kvinnor, jämställdhet, SRHR, miljö och klimat, demokratiutveckling och transparens.

Den här skrivelsen visar att vi får ett gott genomslag för våra prioriteringar i organisationens verksamhet. Som det står i skrivelsen: ”Sett i ett längre perspektiv har den globala utvecklingen i flera avseenden varit positiv, och svenskt multilateralt utvecklingssamarbete har bidragit till den positiva utveckling som många länder haft på flera områden.” Vi ser att svenskt påverkansarbete har lett till ett långt större resultat än vad Sverige skulle kunna åstadkomma på egna ben och ensamt.

Det har också varit en ganska livaktig debatt om resultatet för biståndet under mandatperioden. Det har riktats kritik mot regeringen för att vara otydlig med resultat och att vi inte skulle kunna se effektivitet. Den strategiförstärkning och de skrivelser vi har tagit fram visar dock motsatsen. Vi tar resultat och dialog med riksdagen på högsta allvar, inte minst när det kommer till det multilaterala.

Med de nya riktlinjerna som ligger till grund för den skrivelse som vi nu pratar om ser man tydliga resultat och ökad transparens, vilket är viktigt för den diskussion, det samarbete och den kontroll som riksdagen utövar. Det ligger också till grund för att få ett mer ändamålsenligt resultat.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att svenskt bistånd är en väldigt viktig del av utrikespolitiken. Vi gör skillnad i världen, och vi ska fortsätta att verka i svåra miljöer. Det behövs, inte minst med de utmaningar som vi ser i dag. Vi går igenom en av de värsta flyktingkriserna sedan andra världskriget. Vi har 125 miljoner människor i behov av humanitär nödhjälp. Civilsamhället trycks tillbaka i land efter land, och kvinnor utsätts för fruktansvärda övergrepp i många krigs- och konfliktzoner.

Då är det också viktigt med analys av biståndets effektivitet och resultat. Med den nya strategin och resultatskrivelsen ser vi att vi tydliggör och satsar på detta. Det är nämligen med uppföljning, utvärdering och resultatredovisning som vi kan lära oss för att kunna fortsätta göra välavvägda och välgrundade beslut så att vi får ett effektivt utvecklingssamarbete och gör konkret skillnad i människors liv.

Anf. 138 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Som redan framgått av den här debatten finns det ett starkt svenskt stöd för multilateralism. Det innebär inte att dagens regering kan känna sig 100 procent säkrad när det gäller sin strategi. Vi har, tror jag, valt att inte gå in så djupt i den diskussionen i det här betänkandet, även

om det finns skäl för regeringen att läsa i betänkandet. Detta återkommer jag till.

Som framgått går över hälften av Sveriges bistånd till multilaterala organisationer. Sedan millennieskiftet, fru talman, har vi kunnat se hur floran av multilaterala organ har vuxit. Det har varit en god tillväxt både när det gäller institutioner, finansärer och länder i och utanför Dacsystemet.

Sverige har, till skillnad från omvärlden, konstant haft ett stöd på runt 30 procent, i praktiken alltså en ökning av kärnstödet. 80 procent av det stödet går till ett trettiotal olika organisationer. Internationellt har dock det öronmärkta stödet haft en god tillväxt, från 23 procent 2007 till 33 procent 2015. I dag är det ännu högre, och det öronmärkta stödet är det stöd som har den stora tillväxten.

Detta ger lägre biståndseffektivitet och, vilket är viktigt, snedvrider incitament för andra biståndsgivare och även för Sverige. Andra länders prioriteringar riskerar då att inte komma fram. Till exempel kan vårt kärnstöd bli en del av en finansiering av andra länders prioriteringar och inte av svenska prioriteringar av svenska värden. Detta gäller även när vi väljer att tematiskt rikta in oss på ett antal olika organisationer eller institutioner.

Från Centerpartiet finns det därför en vilja att öka det bilaterala stödet, inte för att helt kasta om men för att säkra att vi med våra värderingar också kan göra skillnad i den multilaterala strukturen.

När det gäller det humanitära stödet är det viktigt att det är kärnstöd, för där krävs en flexibilitet och möjligheter till snabba omprioriteringar för att kunna möta de humanitära utmaningar som världens befolkning står inför.

Fru talman! I det läge som vi har med en stor andel multilateralt bistånd är det vitalt att, som utskottet framför i sitt betänkande, peka på möjligheten till uppföljning av mål och resultat och se till att man använder rätt form av indikatorer. Här hoppas jag verkligen att regeringen läser och läser bättre än vad man gjort i en del andra betänkanden när det gäller uppföljning. Vikten av att riksdagen har möjlighet att granska och följa upp resultat, mål och prioriteringar för det multilaterala stödet är ju en del av det som vi har framhållit tidigare, och nu framhåller vi det igen.

Det handlar om tilltro. Det handlar om hållbart bistånd. Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet, där vi inte har några reservationer.

Anf. 139 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande som tar sin utgångspunkt i regeringens skrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer.

Det bistånd som kanaliseras via just multilaterala organisationer, främst FN, har ökat väsentligt under senare år och uppgår numera till över hälften av den svenska biståndsbudgeten, ungefär 20 miljarder kronor per år. Därför är det också centralt att riksdagen får insyn och information om det multilaterala stödet och dess resultat. Det är bra att regeringen har följt upp riksdagens tillkännagivande genom den här skrivelsen.

Det är inte bara Sverige som har valt att kanalisera mer av utvecklingsbiståndet via de stora multilaterala organisationerna. En liknande utveck-

Prot. 2017/18:123

31 maj

*Resultatskrivelse om
utvecklingssamarbete
och humanitärt bistånd
genom multilaterala
organisationer*

ling har skett internationellt, vilket man får förutsätta visar på en bred tilltro till att dessa organisationer är effektiva och viktiga aktörer för fattigdomsbekämpning och humanitärt arbete.

Vi kristdemokrater tycker att det multilaterala arbetet är otroligt viktigt. Dock är vi noga med att medel inte ska gå till dessa organisationer av vana eller för att man inte prioriterat att öka kapaciteten hos mindre civilsamhällesaktörer.

Fru talman! I betänkandet behandlas frågan om att öronmärka stöd till FN-organ. Internationellt har öronmärkt stöd till de multilaterala organisationerna ökat i snabbare takt än kärnstödet. Det öronmärkta stödet har fördubblats sedan 2007. Öronmärkning av stöd riskerar att bidra till att FN-systemet blir svåradministrerat och att olika organs verksamheter överlappar varandra. Särskilt inom det humanitära biståndet ger ett kärnstöd en större flexibilitet och en möjlighet för organisationer såsom UNHCR och World Food Programme att agera snabbare. I dag utgör det öronmärkta stödet 75 procent av bidragen till FN:s fonder och program. Det är för mycket, och det är jag glad att vi betonar i betänkandet.

Utskottet har valt att i betänkandet fokusera på upphandling till de multilaterala organisationerna. Det är en mycket viktig fråga som jag anser att regeringen inte har prioriterat tillräckligt. En modern, effektiv, transparent och hållbar upphandling är ett viktigt medel för utvecklingseffektivitet, liksom för att stimulera utveckling av nya innovativa lösningar som skulle kunna hjälpa än fler människor i nöd. Tillämpningen av upphandlingsregler fungerar också korruptionshämmande, som utskottet skriver i betänkandet, och kan bidra till att få fart på den privata sektorns engagemang.

Sverige är världens sjätte största finansiella givare till FN-systemet. Men svenska entreprenörer och företag har bara en liten andel av FN-systemets totala upphandlingar av varor och tjänster – 0,18 procent år 2016. Det innebär att Sverige ligger på plats 73 när det gäller upphandling – långt efter våra nordiska grannländer Norge och Danmark. Nyligen besökte också delar av utrikesutskottet Danmark, som rönt en imponerande framgång när det gäller att få in danska innovationer och produkter som kan bidra till bättre lösningar i katastrofsituationer.

Med en upphandlingsvolym på 177 miljarder dollar innebär FN-systemet en enorm möjlighet för företag att bidra med innovationer och lösningar. Danmark sålde under 2016 för ett värde av 738 miljoner dollar. För Sveriges del landade siffran på 32 miljoner dollar samma år. Förbättringspotentialen är med andra ord mycket stor. Sverige måste bli bättre på att assistera företagare och duktiga innovatörer – sådana finns verkligen – att delta i FN-upphandlingar och kunna bidra till riktigt smarta innovationer och produkter.

Danmark har, som sagt, arbetat med FN på ett annat sätt Sverige. De har exempelvis länge hyst stora lagerlokaler för humanitära ändamål. År 2013 invigdes FN Byen i Köpenhamn med syftet att göra FN till en synligare världsorganisation också på hemmaplan. Det är en öppen plats för skolor och workshops, och flera viktiga FN-organisationer har sina kontor där. Den inrymmer även ett av världens största lager på över 20 000 kvadratmeter.

Jag säger som en tidigare talare i dag har sagt: Sveriges regering borde vara beredd att lära mer av Danmark.

Fru talman! Allt bistånd ska inte kanaliseras via olika FN-organ. Det civila samhället har ofta kontakter och direkta distributionssystem som bör nyttjas bättre, speciellt när bistånd i katastrofområden inte alltid når fram via de officiella FN-kanalerna. Alltför ofta lägger de internationella humanitära systemen fokus på de stora internationella organisationerna och lämnar de lokala aktörerna utan inflytande. Kristdemokraterna anser att Sverige i större utsträckning än i dag bör kanalisera humanitärt stöd genom mindre civilsamhällesorganisationer och samfund som arbetar i den direkta frontlinjen i katastrofområden. De har bättre lokalkännedom och finns på plats långsiktigt. De olika delarna måste komplettera varandra än bättre i arbetet med det humanitära biståndet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 juni.)

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av skr. 2017/18:255 Riksrevisionens rapport om finansiell stabilitet

2017/18:4189 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (SD)

med anledning av skr. 2017/18:259 En strategi för svensk rymdverksamhet

2017/18:4190 av Christer Nylander m.fl. (L)

2017/18:4192 av Mathias Sundin och Christina Örnebjär (L)

2017/18:4193 av Daniel Riazat m.fl. (V)

2017/18:4194 av Annika Eclund m.fl. (KD)

2017/18:4195 av Fredrik Christensson och Ulrika Carlsson i Skövde (C)

2017/18:4196 av Erik Bengtzboe m.fl. (M)

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 30 maj

2017/18:568 Fyrspår till Uppsala

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:569 Österledens förenlighet med klimatlagen

av *Carl Schlyter* (MP)

till statsminister Stefan Löfven (S)

Prot. 2017/18:123

31 maj

Resultatskrivelse om utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer

Prot. 2017/18:123
31 maj

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 30 maj

2017/18:1377 Barnäktenskap som inte upptäcks

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:1378 Aluminiumburkar i skörden

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:1379 Högskolans "nya" kvalitetssäkringssystem

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2017/18:1380 Älgförvaltningen

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 16.45.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.57,

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.53 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om faktapromemorior	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU30	2
Anf. 1 JULIA KRONLID (SD)	2
Anf. 2 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	3
Anf. 3 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	4
Anf. 4 RICKARD PERSSON (MP)	6
Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (C)	8
Anf. 6 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	9
Anf. 7 SOLVEIG ZANDER (C) replik	9
Anf. 8 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	9
Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (C) replik	10
Anf. 10 BARBRO WESTERHOLM (L).....	10
(Beslut fattades under § 11.).....	11
§ 4 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner	11
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU26	11
Anf. 11 PAULA BIELER (SD).....	11
Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	12
Anf. 13 PAULA BIELER (SD) replik.....	14
Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	15
Anf. 15 PAULA BIELER (SD) replik.....	15
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	16
Anf. 17 MATHIAS TEGNÉR (S)	16
Anf. 18 PAULA BIELER (SD) replik.....	17
Anf. 19 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	18
Anf. 20 PAULA BIELER (SD) replik.....	19
Anf. 21 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	19
(Beslut fattades under § 11.).....	20
§ 5 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet	20
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU29	20
Anf. 22 LINUS BYLUND (SD).....	20
Anf. 23 MARIE OLSSON (S).....	21
(Beslut fattades under § 11.).....	22
§ 6 Lag om försäkringsmedicinska utredningar	22
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU22	22
Anf. 24 JULIA KRONLID (SD)	22
Anf. 25 PHIA ANDERSSON (S).....	24
(Beslut fattades under § 11.).....	25
§ 7 Redovisning av skatteutgifter 2018	25
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU24	25
Anf. 26 DAVID LÅNG (SD)	25
Anf. 27 OLLE FELTEN (-).....	27
Anf. 28 JÖRGEN HELLMAN (S)	30
(forts. § 9).....	31
Ajournering.....	31
Återupptaget sammanträde.....	31

§ 8 Frågestund	31
Anf. 29 TALMANNEN	31
<i>Subventioner till solet.....</i>	<i>32</i>
Anf. 30 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32
Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	32
Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32
Anf. 33 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	32
<i>Vård för personer som saknar uppehållstillstånd</i>	<i>33</i>
Anf. 34 PER RAMHORN (SD)	33
Anf. 35 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	33
Anf. 36 PER RAMHORN (SD)	33
Anf. 37 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	33
<i>Tryggheten för äldre.....</i>	<i>34</i>
Anf. 38 SOLVEIG ZANDER (C)	34
Anf. 39 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	34
Anf. 40 SOLVEIG ZANDER (C)	34
Anf. 41 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	34
<i>Åtgärder för fler trygghetsboenden</i>	<i>35</i>
Anf. 42 BARBRO WESTERHOLM (L)	35
Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	35
Anf. 44 BARBRO WESTERHOLM (L)	35
Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	35
<i>Statliga lån till byggande av hyresrätter</i>	<i>36</i>
Anf. 46 NOOSHI DADGOSTAR (V)	36
Anf. 47 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	36
Anf. 48 NOOSHI DADGOSTAR (V)	36
Anf. 49 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	36
<i>Regeringens äldrepolitik</i>	<i>37</i>
Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD)	37
Anf. 51 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	37
Anf. 52 JAKOB FORSSMED (KD)	37
Anf. 53 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	38
<i>Vinster och betygsättning i friskolesektorn.....</i>	<i>38</i>
Anf. 54 NIKLAS KARLSSON (S)	38
Anf. 55 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	38
Anf. 56 NIKLAS KARLSSON (S)	39
Anf. 57 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	39
<i>Bristen på jämställdhet i byggbranschen</i>	<i>39</i>
Anf. 58 EMMA HULT (MP)	39
Anf. 59 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	39
Anf. 60 EMMA HULT (MP)	40
Anf. 61 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	40
<i>Regeringens utnämningspolitik</i>	<i>40</i>
Anf. 62 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	40
Anf. 63 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	40
Anf. 64 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	41
Anf. 65 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	41
<i>Indragen sjukpenning och regeringens migrationspolitik.....</i>	<i>41</i>

Anf. 66 JULIA KRONLID (SD)	41
Anf. 67 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	41
Anf. 68 JULIA KRONLID (SD)	42
Anf. 69 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	42
<i>Beslut om bredbandsutbyggnad</i>	42
Anf. 70 ANDERS ÅKESSON (C)	42
Anf. 71 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	42
Anf. 72 ANDERS ÅKESSON (C)	43
Anf. 73 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	43
<i>Arbetsvillkoren för personal i äldreomsorgen</i>	43
Anf. 74 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	43
Anf. 75 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	44
Anf. 76 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	44
Anf. 77 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	44
<i>Stöd till elever med dyslexi</i>	44
Anf. 78 LOTTA OLSSON (M)	44
Anf. 79 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	45
Anf. 80 LOTTA OLSSON (M)	45
Anf. 81 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	45
<i>Korruption på svenska ambassader</i>	45
Anf. 82 MARKUS WIECHEL (SD)	45
Anf. 83 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	46
Anf. 84 MARKUS WIECHEL (SD)	46
Anf. 85 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	46
<i>Rätten till personlig assistans</i>	46
Anf. 86 ANNIKA ECLUND (KD).....	46
Anf. 87 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	47
Anf. 88 ANNIKA ECLUND (KD).....	47
Anf. 89 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	47
<i>Insatser mot segregationen</i>	48
Anf. 90 ALEXANDRA VÖLKER (S)	48
Anf. 91 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	48
Anf. 92 ALEXANDRA VÖLKER (S)	48
Anf. 93 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	48
<i>Förlorad rätt till personlig assistans</i>	49
Anf. 94 BENGT ELIASSON (L)	49
Anf. 95 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	49
Anf. 96 BENGT ELIASSON (L)	49
Anf. 97 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	49
<i>Klimatmålen och flygskatten</i>	50
Anf. 98 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	50
Anf. 99 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	50
Anf. 100 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	50
Anf. 101 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	50
<i>Stöd till svensk biogasproduktion</i>	51
Anf. 102 PATRIK ENGSTRÖM (S).....	51
Anf. 103 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	51
Anf. 104 PATRIK ENGSTRÖM (S).....	51
Anf. 105 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	51
<i>Synen på Lantmäteriet och de kommunala lantmäterierna</i>	52

Anf. 106 OLA JOHANSSON (C).....	52
Anf. 107 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	52
Anf. 108 OLA JOHANSSON (C).....	52
Anf. 109 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	52
<i>Situationen för landets äldre</i>	53
Anf. 110 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	53
Anf. 111 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	53
Anf. 112 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	53
Anf. 113 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	54
<i>Det förändrade investeringsstödet av bygget av hyresrätter</i>	54
Anf. 114 JOHANNA HARALDSSON (S)	54
Anf. 115 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	54
Anf. 116 JOHANNA HARALDSSON (S)	54
Anf. 117 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	54
<i>Äldres livskvalitet</i>	55
Anf. 118 HILLEVI LARSSON (S).....	55
Anf. 119 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	55
Anf. 120 HILLEVI LARSSON (S).....	55
Anf. 121 Statsrådet LENA HALLENGREN (S).....	56
<i>Regeringens politik för bostadsbyggande</i>	56
Anf. 122 LARS BECKMAN (M)	56
Anf. 123 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	56
Anf. 124 LARS BECKMAN (M)	56
Anf. 125 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	57
Ajournering	57
Återupptaget sammanträde	57
§ 9 (forts. från § 7) Redovisning av skatteutgifter 2018 (forts. SkU24)	57
Anf. 126 RASMUS LING (MP)	57
Anf. 127 STAFFAN DANIELSSON (C).....	59
Anf. 128 RASMUS LING (MP) replik	60
Anf. 129 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	61
Anf. 130 RASMUS LING (MP) replik	61
Anf. 131 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	61
Anf. 132 MOMODOU JALLOW (V).....	61
Anf. 133 CECILIA WIDEGREN (M)	64
(Beslut fattades under § 11.)	65
Ajournering	65
Återupptaget sammanträde	65
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 30 maj	65
TU16 Sjöfartsfrågor	65
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	68
SFU30 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem	68
SFU26 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner	68
SFU29 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet	68
SFU22 Lag om försäkringsmedicinska utredningar	69
SkU24 Redovisning av skatteutgifter 2018	69

§ 12 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer	70
Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU22	70
Anf. 134 MARKUS WIECHEL (SD)	70
Anf. 135 MARIA ANDERSSON WILLNER (S)	71
Anf. 136 SOFIA ARKELSTEN (M)	72
Anf. 137 EMMA NOHRÉN (MP)	73
Anf. 138 KERSTIN LUNDGREN (C)	74
Anf. 139 SOFIA DAMM (KD)	75
(Beslut skulle fattas den 7 juni.)	77
§ 13 Bordläggning	77
§ 14 Anmälan om interpellationer	77
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	78
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 16.45	78